[illegible]

استغفر الله ربی من الذنوب والآثام
کسی که باد و رکردار با جود احد
محض لله وطلب مرضاته این کتاب را محمد ولد ... کند
در عصر ... عبد ... شد ...

وکیل ... مفتاح

انشاء ناصری
۱۳۰۸

[illegible]

استغفر الله من جمیع الذنوب والاثام [illegible]

[illegible]

از شاه ناصری
۱۳۰۸

کتاب اشعار

بسم الله الرحمن الرحیم

سکرف نامه حمدی و ازهار ... که مجموعه دواوین ... دفاتر
دبیران دیوان تقدیر را به سرشش فرزانشی ارای تحمید دبستان
نشینان عالم را بدون انشای حکمتش نوای تسطیر فی
نهایت رعنی سابقه الظنون و نباهه فروه عن الاحاطه العقول
صفحات نهار از نفحات دقیقش رقم زرنگار و سواد شب تار
از مداد قلم زرنگارش سوادیست که بر بیاض صبح روزگار کشیده
و رباعیات فصول و دهور و غزلیات و قصاید سنین و شهور
از دیوان حکمتش کتابی و خلقت اولیا و اخرین و حرکت آسمان
و زمین از کارخانه صنعتش آیتی و فی کل شی له آیه تدل علی
انه واحد قاصه موجودات را کلک زبان در اتمام شکسته و صفحه
ممکنات را زبان بیان فرو بسته هو الله لا اله الا هو لا نظیر له

[illegible]

و درود نامعدود و صلوات و سلام تام که مطلع افزای افروختن دیوان
بیت قصیده پیش تصدر اکابر لوح و قلم و سطر دیوان
از کتم عدم و ... طومار موجودات و عنوان صحیفه کاینات
بهترین مخلوق حضرت رب العزت و بهترین مستوی قرب
احدیت جوهره سلسله انبیا و فریده طبقه اولیا ... رتبت
و ... منزلت عقل کل و مصداق ولایت ... خاتم
الانبیاء و خاتم الاوصیا محمد المبعوث و ... و
فاطمه الزهراء و المرتضی علی صلی الله علیهم و الهم الکرام الی یوم القیام
حضرت طغرای غرای کتابچه ولایت و توقیع رفیع دفتر هدایت ...
فرمان ... قضا و قدر و ... جمع و خرج ... و کافر
منشور ... لم یزل قلب ... عالم امکان
عالم ضمایر ... و ما کان حاضر فی اللیل و النهار و ناظر الله
علای ... حضرت ...
... خوان احسان ... پروردگار و ... افرید ... و
... دلگشای ... بهترین سلاله سلسله ...
و ... اوصیا ... و ال ... مطهر

ما لا عین رأت و بخطر ما لا اذن سمعت مولی الموالی و
الاعالی ملک الممالک والملوک ملیک الملک والمملوک
رحم البشر دیان المحشر امام الانام و امام الایام ولی رب العالمین امیر المؤمنین
و وصی رسول الله ع ابن ابیطالب ولی الله و واضع اقدام
فی محل وضع ابیه المدیح فی حقه فرح مخصوص بنصوص و
پس ازان در هر دربار حضرت پروردگار نثار دربار حضرت فیض آثار
ائمه اطهار علیهم السلام که ملاح از هر علیهم السلام که خاص عبهر
امهات اربعه در جهات سته از طیب وجود مسعود خجسته طلعت برقرار
در دیده حوادث یارب لاتسلبنی جهتم انها تحت محروم که جهان
در دولت جاوید ابد مدت اعلیحضرت قدر قدرت قضا شوکت جامی
دین و دولت و حارس ملک و ملت شهنشاه شریعت حضرت
رسالت پناه السلطان المؤید من عند الله شاهنشاه جم جاه انجم سپاه
روح العالمین فداه السلطان ابن السلطان ناصرالدین شاه قاجار ایدالله
سلطنه تمام و احکام دارا شد که معانی و فرایض و منشآت ملکی بخط
کفایت و کتابت مرحوم میرزا زین العابدین ملک الکتاب شیرازی
سفر بود الهیا اینجا که سالک همین منشی را در مرحوم بر بود

خاطر تحقیق

خاطر تحقیق و تعمیق انها نگاشته برخی از مکتوبات و منشآت
دیوانی که در صفحات سنوات چون دلهای عشاق فراق
دیده پریشان و پراکنده مانند زلفان عروسان
عراق اوراق بود در این کتاب مستطاب نگاشت
که هم المرحوم از این فیض محروم و مهجور نماند و هم بنده
شرمنده را بدعای خیر یاد و شاد فرمایند و نام
نامی او را انشاء ناصری نهاد و الله خیر ناصر و معین
ابتدا بجهة تیمن و تبرک ابتدا برقیمه مبارکه حضرت ولا
یت مآب نمود کتابی که معاویه علیه الهاویه بجناب
ولایت مآب امیرالمؤمنین عرض کرده است

کتب معاویه علیه الهاویه

بسم الله الرحمن الرحیم یا علی لاضربنک بشهاب قاطع
لا تذکنه الریح و لا یطفاه الماء اذا اهتز وقع و اذا وقع
نقب والسلام و کتبه امیرالمؤمنین و آله
علیه السلام جواب معاویه علیه الهاویه فلما قرا
علی علیه السلام کتابه دعا بدوات و قرطاس

ثم كتب بسم الله الرحمن الرحيم اما بعد يا معاوية فقد
كذبت انا علي ابن ابي طالب وانا ابو الحسن والحسين
قاتل جدك وعمك وخالك وابيك وانا الذي
افنيت قومك في يوم بدر ويوم فتح ويوم احد
وذلك السيف بيدي تحمله ساعدي بجرأة قلبي كما خلفه
النبي صلى الله عليه وآله بكف الوصي لم استبدل بالله ربا
وبمحمد نبيا وبالسيف بدلا والسلام على من اتبع الهدى
ثم طوى الكتاب ودعا الطرماح ابن عدي الطائي وهو كان
رجلا مفوها طوالا فقال له خذ كتابي هذا فانطلق به
الى معاوية ورد جوابه فاخذ الطرماح الكتاب ودعا بعمامته
فلبسها فوق قلنسوته ثم ركب جملا بازلا فتيقا
في الهواء حتى نزل مدينة دمشق فسأل عن قواد معاوية
فقيل له من تريد منهم فقال اريد جهضما وصدده وقلاده
وسواده وصاعقة وابا المنايا وابا الحتوف وابا الاعور
السلمي وعمر ابن العاص وشمر ابن ذي الجوشن والهدي ابن
محمد ابن اشعث الكندي فقيل انهم يجتمعون

عند باب الخضراء

عند باب الخضراء فنزل فعقل بعيره وتركهم حتى
اجتمعوا اليه فلما بصروا به قاموا اليه بهزء فقال
واحد منهم يا اعرابي اعندك خبر من السماء قال نعم
جبرئيل في السماء وملك الموت في الهواء وعلي عليه
السلام في القفا فقالوا يا اعرابي من اين اقبلت
قال من عند النقي التقي على المنافق الردي قال له يا اعرابي
فما تنزل الى الارض حتى نشاورك قال والله ما في مشورتكم
بركة ولا مثلي يشاور امثالكم قالوا اعرابي فانا نكتب الى
يزيد بخبرك وكان يزيد يومئذ وليعهده فكتبوا اليه
اما بعد يا يزيد فقد قدم علينا من عند علي ابن ابي طالب
عليه السلام اعرابي له لسان يقول فما يمل ويضجر
فما يقلق والسلام فلما قرأ كتابهم امر ان يحول
عليه وان يقام له سماطان بالباب بايديهم اعمدة الحديد
فلما توسطهم الطرماح قال من هولاء كأنهم زبانية مالك
في ضيق المسالك عند تلك المهالك قالوا اسكت هولاء
اعدوا ليزيد فلم يلبث الا خرج يزيد فلما نظر اليه قال

السلام عليك يا اعرابي قال سلّم الله على المؤمن المهيمن
وعلى والدي امير المؤمنين قال اي امير المؤمنين تعرف
عليك السلام قال سلامه على من الكوفة قال انه يعرض
عليك الحوائج قال لا اول حاجتي اليه فتح روضة
بين جنبيه ويقوم من مجلسه حتى اقعد فيه فمن هو احق به واولاه
قال يا اعرابي فان نذهب عليه فما فيك حيلة قال اذا لك
قدرت فاستاذن له بني امية فلما دخل بني معاوية نظر الى معاوية
والسرير قال السلام عليك ايها الملك قال ما منعك ان
تقول يا امير المؤمنين قال نحن المؤمنون فمن امرك
علينا فقال يا ويلي كتابك قال اني لا اكره او طار
ب ملك قال فناوله وزير قال خان الوزير وظلم
الامير قال فناوله غلامي قال غلام السوء اشتراه مولاه
من غير حل واستخدمه في غير طاعة الله قال فما حيلة يا اعرابي
قال ما يحتال من شيء لنا في مثلك قم صاغراً فخذه
فقام معاوية صاغراً فناوله منه ثم فضه وقراه ثم
قال يا اعرابي كيف صفت علياً قال خلقته جيداً

جزءاً ضابطاً كريماً سخياً جواداً لم يلق جيشاً الا خرّبه
ولا القصر الا هدمه قال فكيف خلقت الحسن والحسين
قال خلقتهما صلوات الله وسلامه عليهما صحيحي فصيحي كريمين
شجاعين [illegible] بين طريقين نعيمي الدنيا والاخره
قال فكيف خلقت اصحاب علي قال خلقتهم وعلى [illegible] منهم
كالبدر وهم كالنجوم ان امرهم استبدروا وان نهاهم
تدعوا فقال له يا اعرابي ما اظن بباب مع احداً
اعلم منك قال ويلك استغفر ربك لما قلت
كيف لو رايت العصي الا وما ينطق ووقعت في
بحر علمهم لغرقت يا شقي قال الويل لامك قال
بن طوبى لها ولدت حرساً لا سارقاً مثلك قال له
يا اعرابي هل لك في جائزة قال ارى استحقاق [illegible]
فكيف لا ارى استحقاق مالك فامر له بمائة الف
درهم قال ازيدك يا اعرابي قال زد ابداً فامر
له بمائة الف اخرى فقال ثلثها فالله فرد ثم ثلثها
فقال الا لا تقول فقال احمد الله وتر ذلك قال ولم

ويلك قال لانه لم يكن لك ولا لابيك ميراثا انما
هو من بيت مال المسلمين ثم اقبل معاوية على كاتبه
فقال اكتب للاعرابي جوابا فلا طاقة لنا به فكتب لا بعد

[illegible]

يا علي فلا وجهت اليك باربعين حملا من خردل مع كل خردلة الف
مقاتل يشربون الدجلة ويسقون الفرات فلما نظر الى الطرماح
الى كتب به الكاتب اقبل على معاوية فقال سوأة لك
يا معاوية فلا ادري ايكم اقل حياء انت ام كاتبك
ويلك لو اجتمعت الانس والجن واهل الزبور والفرقان
كانوا لا يقولون بما قلت قال ما كتبه عن امري قال ان لم
يكن كتبه عن امرك فقد استضعفك في سلطانك وان
كان كتبه بامرك فقد استحييت لك من الكذب انما ايهما
تعتذر وايهما تعتبر ولكن ان لعلي عليه السلام ديكا اشترا
جيد العنصر يلتقط الخردل بجيشه وجيوشه فيجمعه في حوصلته
قال ومن ذلك يا اعرابي قال ذلك مالك ابن حارث
الاشتر ثم اخذ الكتاب والجايزة وانطلق به الى

على ابن الحسين

على ابن الحسين عليه السلام فقبض معاوية عليه اللعنة والهاوية
على اصحابه ترى لو وجهتكم في كل وجه بصاحبه لكنتم تؤثرون
عن عشير عشير واري هذا عن صاحبه كمال الخير والسلام خير ختام

فرمان [illegible] جناب امام جعفر صادق عليه
السلام [illegible]

يا معشر المسلمين في زمرة المؤمنين كثر الله اجركم اعلموا
ان الله امركم بالصلوة والزكات والصوم والحج والجهاد وبارتكاب
الحلال واجتناب الحرام وان رسول الله صلى الله عليه وآله
بامر الله تعالى وتقدس فتمسكوا باثره لنجاة الاخرة ووجب
عليه اعلامكم وسهيه في الاوامر والنواهي فنصب لتبليغ هذه
الاوامر والنواهي سلالة الموالي فخر الصلحاء والعوالي مولانا محمد [illegible]
الكريم وارسلنا الى المدينة الامين وسائر ونواحي بها فاستمعوه
وتقبلون لكم من جميع الاوامر وتعززوا وجوه بابه كما قال الله تبارك
وتعالى اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولي الامر منكم في عاشر شوال
سنة اربع وثلاثين ماة والسلام [illegible]

[illegible]

شکایت کنند که کاتب بی‌حساب دیگر کوایت نایاب
یا از حریر و قلم بپرهیز و یا از سر حکومت برخیز مکتوب مولای
ثقلین امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب به معاویه ملعون
مرقوم فرموده‌اند غرّک عزّک فصار قصار ذلک ذلّک
فاخش فاحش فعلک فعلّک تهدی بهذا جواب معاویه
علی قدری علا قدری ترجمه عهدنامه که حضرت امیر به شاهان و
شاه مردان و شیر یزدان به طایفه ارامنه بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین
و بعد این ترجمه عهدنامه‌ایست حسام ابن عطیه ابن وقاص
به فرموده حضرت شاه مردان و شیر یزدان اسد الله الغالب و مطلوب
کل طالب علی ابن ابیطالب علیه السلام والصلوة بخط کوفی در دیر
خرقبیل مشهور به ذی الکفل علی نبینا و علیه السلام نوشته در شهر صفر
المظفر اربعین سنه من الهجرة النبویه سنه جهل)
بدرستیکه جماعتی از علما و طایفه ارامنه و اهل ذمه به صحبت بودند
بعضی از ... الجماعت عاقب و سید عتبه الشیوع و ابن
صحن و ابراهیم راهب و علی الاسقف ناجهی نفس

از الکار

فطلت
از انکار از طایفه ارامنه مراقب بودند در رعایت عهد من و تمامی
نمودند آن کس را در قلعه‌ها و در تیه‌ها می‌فرستادم پس بسبب
این مستوجب امن و وفا و صحبت من شده‌اند و عهد
کردم با ایشان از جانب خود و جمیع اهل اسلام از شرق تا غرب
با آنچه مدرستی بر ایشان در زمره ولات منند با ادای جزیه تمام
و نعمه از وفات من در دین ایشان ثابت باشند و عهد ایشان
ظاهر باشد در رعایت عهد و پیمان من بر جمیع پادشاهان عالم
از مسلمانان و غیره و این واجب است مادام که دریا تر کند
پشم و خاشاک را و باران از آسمان بباران آید و از
زمین گیاه بروید و ستاره روشنی کند و صبح از برای
مسافرین ظاهر شود و بعد از آن هر احدی را که بشکند عهد مرا و تغییر
تبدیل کند و نه زیاده نماید و نه نقصان بدرستیکه زیاده
نمودن در او ف می‌کند عهد مرا و نقصان می‌شکند از برای او لان را
و بدل نمودن این عهدنامه لازم است که هر گاه حیله نموده باشد و چیزی
ایشان را الزام بآن کسی که مخالفت کند مرا از اهل من
به تحقیق که شکسته باشد عهد تبارک و تعالی را و حجت می

می‌گیرد خدا را   و کافی است شهادت سید و اسقف
و جمعی که اسامی ایشان مذکور شده   و اکابر نصاری التماس
نمودند نوشته مرا تا آنکه در عهد و پیمان و امان باشند بر
جمیع اهل نصاری را و آرام گرفته اند در سایه اسلام و این
عهدنامه امانت و کفایت است میان نصاری و میانه مسلمانان
را یکجا و رعایت از آنچه که عهد کردم و الزام با ایشان
از رضا و خوشنودی خاطر و دوست می‌دارم و باین عهدنامه
عمل نمودم و دائم و حالت ایشان مستقیم باشد   و از شرایط ذمه
بیرون نروند و باز دارند خود را از ایذا و اهانت من و اهل
مذهب من اگر بجا آرند شرط ذمه را شایسته می‌نمود مسلمانان
دوستان را   پس حاضر ساختم بزرگان مسلمانان و بهترین
صحابه خود را   و تاکید نمودم عهد را که جماعت نصاری از من
طلب کردند و الزام نمودند و نوشتم از برای ایشان شرطی
که نباید بعد از ایشان و اگر شخصی از مسلمانان پادشاه
و غیر پادشاه نقض عهد و پیمان نماید و ایذا ایشان
کند این عهدنامه را حاضر سازند   به راستیکه بر پادشاه است

بجا آورد

که بجا آورد آنچه را امر کرده ام تا آنکه کامل سازند موافقت
امر من و خدا را و از راسته شوند بعهد من و وا گذارند نصاری
بسته بشرطی که با ایشان نموده ام تا آنکه بر بار شاه حجت نباشند و جمیع
مسلمانان بمخالفت امر من و بر مسلمانان واجب باشد ایذا
و اهانت نصاری نکنند   و تمام نمایند عهدی را که با ایشان کرده ام
تا اینکه واضح شوند در باب وفا و یاری نمایند بر چیزی که با ایشان
مکافات نمودم باین عهد و شرط نامه   و این عهد
نامه یار است آن کسی را در قبول آن و خشم کننده است
بر دروغ گویان و اهل شک را   تا آنکه حجتی نباشد که نصاری
سوی یکی از آن جماعت در زیور اسلام آراسته شدند   و مخالفت
نمودن آن چیزی را که گذاشته و نوشته ام از برای کتاب وفا نمودن
نصاری را بچیزی که مستوجب مستحقان شده اند باعث آن
می‌شود آنچه خدا امر نموده با تیغ ایشان برسد و شکوه کند
خلق آنها را و امر نماید آن جماعت را بانیکه و باز دارد و از بدی
و مانع شود   پس عهد کردم و پیمان نمودم با آن گشاده

و گردانیدم این عهدنامه را نصیب ایشان و شرط و سنت جهة آنها
که بجا آرند ایمان ایشان پس آنکسیکه رعایت کند چنگ زده است
باسلام لایق است خیر را و آن کسیکه ضایع سازد این شرط
و عهد را و مخالفت کند و از این درگذرد عهد و پیمان خدا را شکسته
باشد و مستوجب لعنت او گردد پادشاه باشد یا غیر پادشاه
از رعایای مسلمان جبر و زور نکند کسی را که مذهب نصرانی باشد بدین
اسلام و بحث ننمایند با ایشان مگر از روی لطف و آشتی و بگذارند
بر ایشان بال و بازدارند بدی را از آنها در هر جا و پیرامون شوند
و در هر مکان که باشند و اگر اهل ذمه محتاج شوند بمسلمانان در مرمت
بیع و کنایس و صومعه و مصلحت شهر و دیار و خانه خود مسلمانان باید
مدد نمایند ایشان را و ببینند با ایشان و یاری نمایند بحصه از مال
و آنرا بطریق قرض حساب ننمایند بلکه بطریق احسان و تقویت به
مصلحت کار ایشان و وفا بعهد است از برای آنها منت است
خدا و رسول خدا بر ایشان و آن کسیکه مخالف این شرط کند ظالم
است و بر پیغمبر خدا عاصی است و از حق الهی خدا تجاوز کرده و از
او راضی نخواهد شد مگر آنکه وفا نماید و تمام کند این شرایط را که قرار داده

سؤال کردند و خواستند از من و از جمیع دوستان من از مسلمانان
و دادم بایشان عهد و پیمان خدا را و از انبیاء و اصفیاء
و اولیاء و از مسلمانان در سابق اوّلین و آخرین و گواه
میکنم آن چیزی را که فرستاده است خدا بر پیغمبران مرسلین و ملائکه
مقرب از حق طاعت و بجا آوردن و وفا نمودن بر عهد
خدا در رعایای نصاری و اهل ذمه هر جا که باشند و من بر ایشان
تسلط دارم پس بر من واجب است در رعایت کردن و
نگاه داشتن ایشان را از هر بدی و اذیت و بلاهات بر من
و اصحاب من بر پا کننده اند در بیضه اسلام و آنچه از
جزیه قرار داده ایم که بعنوان پایمال دهند زیاده عمل نکنند
و کسی قهر و اکراه با ایشان نکند و تغییر ندهند هیچ عالم ایشان را و نه
راهب ایشان را از رهبانیت و نه نصرانی از نصرانیتش
و تغییر ندهند ایشان را از صومعه خود و منع ننمایند
سیاحان و سیر کنندگان و خراب نکنند خانه از خانه های عبادات
و دیارات ایشان را و داخل ننمایند چیزی از خانه های ایشان را در بنای
مساجد و خانه های خود و باز ندارند ناقوس آنها را و

و برادر امیر المؤمنین حسین علی ابن سلطان علیه السلام است و دعا کنند و آنچه

بر ایشان قرار داده است او در رسم مالیات و رعایت کنند این شرف

و محافظت نمایند همیشه تا آنکه بر باشند زمان و ساعت آخر شود دنیا

و الحمد لله رب العالمین ملا احمد اردبیلی به خدمت سلطان شاه

عباس صفوی در شفاعت شخصی مرقوم فرموده اند بانی ملک عاریت

عباس بداند چه اگر این مرد اول ظالم بود اکنون مظلوم می نماید چنانچه

اگر از تقصیر او بگذری شاید که حق سبحانه و تعالی پاره از تقصیرات

تو بگذرد کتبه بنده شاه ولایت احمد اردبیلی جواب آخوند

طیب الله روحه بعرض می رساند عباسی صدا بگیرد فرموده بود بجان

منت داشته بتقدیم رسانید امید که بحبت این محبت از دعای خیر

فراموش نفرمایند کلینه کلب آستان علی عباس ملا احمد اردبیلی

اسم اسم مقدس شاه طهماسب نوشته اند بر خواسته و مکتوب

را بچشم گذاشته چون در کتابت شاه را لوح خطاب فرموده بود

آخوند نوشته راشاه طهماسب در میان کفن خود گذاشت با در سوال

منکر و نکیر بگویند من را لوح آخوند موسوم و مرحمت خدا بخواهد بود

فرمایش مولانا منشفایی و امیر برشانی در آداب نویسندگی

دار نسواده گران

وات را تازه گران رسیدن قسم را دراز نمودن

پس سطر رسم و منسیه داران و حروف را کوچک نوشتن و دریده

های قلم را زیر با ریختن فرمان میرزا صحیح هرات بر ولایت نوشته اند

که چراغ رأیت خدا ولو بمصباح شوکت عدل و داد از پرتو

شواعل عواطف بارقه نور پذیرد و فروغ شمس عوارف یزدانی شستید

صفحه جوانب را از ظلام ظلم ستم روزگار ، هزال و انفعال و کلکان

سعید بن و ایمان تیره درون مجهر و حرمان ضحهٔ شهاب و نور کوکب ثابت

ازعلین جوهریت ذات پرده حیثیت مگیرد و حجاب لطف ملکه

مقصد و قصه بریدون ان الطفا و نور الله با فواههم و یأبی الله الا

ان یتم نوره و لو کره الکافرون اگرچه دیده بینا را جلوه ظهور آیا

روشنی فرا تواند بود در هر گاه ارباب ضلالت و معاندین این یقین

سیمین از رهگذر طغیان غرور در وسواس اذ زین لهم الشیطان

اعمالهم وقال الا غالب لکم الیوم من الناس از انحراف جاده مراعات

حقوق بیان کرد فلوات عقوق شده بروز بازوی جد و اجتهاد

هم نفس و دعا در ابرار فراخته و بتأسیس مکر و خدیعت پرداخته بحکم آنکه

والفتنه مرات کرده تبه روزگاران ما بیا بگوش تا شنوا شنوای معنی

فانظر کیف کان عاقبة مکرهم انا دمرناهم وقومهم اجمعین گردیده اند
همگی از اطراف قرین اشرف این حرکت علیه تیغ تاخته
و سمندی تا تاخته و صدمه به تازه رشمه تا برده وجود بابخوشان
امواج تیر عقاب و هلاک تیغ عذاب کشته از دیدن شادی
و شنیدن از آلوی جریان زده و بر نهیب و اهلاک عرصه فنا و جبار
هدف بلا و عنا شده اند یجادلونک فی الحق بعد ما تبین
کانما یساقون الی الموت وهم ینظرون با آنکه محمود کین آن گروه
شعبدین مکرر امتحان جرات و جلادت آن قوم بدکیش و طایفه
خطا اندیش را نموده عقوبات زرین و صدمات پیش سال
از ضمیر انور محو و انکار داشته و از معنی آیه کریمه ان الله موهن
کید الکافرین غافل گشته افغان را بنگاه دارای قلعه هرات
تحریص و تحریک نموده عم اکرم سلطان مراد میرزا مراتب این
کید رشید را بپایه سریر گردون نظیر عرض رسانیده از جانب
سنی الجوانب اعلیحضرت بتقدیم حکم شده و باشیران بیشه وغا
و دلیران عرصه هیجا از روی توکل بحضرت رب العالمین و توسل بائمه
طاهرین صلوات الله علیهم اجمعین بدان حدود عنان گرای گشتند

او نیز با

او نیز با لشکر محشر خیز و سپاه ظفر اثر در مدت شش ماه محاصره
آن مرز و بوم لوازم مردی و مردانگی بظهور رسانیده و سلسله نقشهای
مخالفین ریخته مظهر فان یکن منکم مائة صابرة یغلبوا مائتین گشته
جمعی را اسیر بستر هلاک و گرفتار دام هلاک و برخی از آنها محبوس
اذ الاغلال فی اعناقهم والسلاسل یسحبون و از ضرب توپهای
آتش فشان رعب و دلهای جهان ستان بیاسرها از ارج بدن آمده خشم
بالاخره آن گروه اهل طغیان بنای رازی و افغان در زاری که از راه
استیمان برآمده اظهار در ذلت و شفاعت قرآن آن قلعه را که
تا برج حمل همسری داشت و با قوس چرخ کمان کشی میکرد تسلیم

ارسال فتح نامه خراسان بولایات

از آنجا که مشیت ازلی و خواست خداوند لم یزلی در جلوه مسعود را
زیور هر آن روایی و جهان آرایی آرایش الهی و بمفاتیح ممالک
عزیمه واقتدار ارا و قبضه طالع فیروز ما تقدیر و تقرر فرموده طلیعه صبح
دولت همایون از افق رحمت رسیدن گرفت و نیز شوکت روز
افزون از مشرق رافت درخشیدن آغاز نهاد و انوار عزت
و اجلال واسعه قدرت و اقبال بر اقطاع ممالک تابش نمود

دا تا فاتا در افزایش افزود هرجا از اقاصی و عاصی بود بحمدالله باقدام
دوامی گرفتار شده‌اند از انجمله در مملکت خراسان هر از اراذل و
اوانی چند سر نافرمانی داشتند و اهالی آن مملکت را بنحو وجه
تلبیس حیله و تدلیس از مراحم ملوکانه محروم داشته بودند بعد از
استقرار ذات همایون در مسند خلافت و عمر رتبت عم اکرم نامدار
سلطان مرادمیرزا را باعث گرفتاری [illegible] سر بقید اطاعت نها
نهادند و اکثری از بلاد و قلاع و بلوک و ولایات خراسان شهر
تربت و حیدریه و ترشیز و درجزین و قوچان و ابیورد و سبزوار و جوین
و اسفراین و ارق قلعه و بام و صفی‌آباد و رشتخوار بتصرف غازیان
ظفرنشان آمده بعد از ظهور این فتوحات و آمدن روسای
ولایات و رسیدن عرایض و نوشتجات اعتذار فرار
محمدحسن خان سالار بیگلربیگی و امیر حسین خان اضطرار را در ارک
سبزوار متحصن شدند تا اینکه از اردوی کیهان پوی نوشتجات
عم [illegible] به اولیای دولت قاهره ابلاغ و اعلام نمود که معلوم
شده [illegible] از ارک و شهر سبزوار به خیام ظفر فرجام داشته
روز بعد متحصنین قلعه و ارک از ملاحظه سیول خیول و مشاهده

لشکر کینه

سیوف مسلول از بیم جان هراسان گردیده قرار بر فرار اختیار
کردند هر یک بطرفی کانهم حمر مستنفرة فرت من قسورة گریختند
از جمله امیر حسین خان با برادر [illegible] علیخان از قلعه بیرون رفته چند نفر از غازیان
سپاه نصرت همراه تا ده فرسخ تعاقب کرده جمعی را دستگیر و اکثری را
اسیر نهب [illegible] حرکت و منعت کردند

فتحنامه [illegible]

از آنجا که حاکم دیوان قضا و قدر و فاتح الابواب فتح و ظفر را
فتح رایات قل اللهم مالک الملک تؤتی الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء
و منزل آیات انا فتحنا لک فتحا مبینا از راه مرحمت عظمی و مکرمت
لا تحصی مفاتیح ممالک عز و اقتدار و مقالید خزائن فر و استظهار را بید
اختیار ما تقدیر و تقریر فرموده تا از این رهگذر ممالک محروسه و مسالک
محفوظه لشکر منصور و کشور معمور جای شکوه و پیرایه سرور گردید
بحمدالله و حوله و بفضله و طوله از صولت بازوی دولت ابد آیت
کشیده حزب شر و ضلالت سر بر کنار [illegible] و بطالت فرو برده
انسی و در دیار و ولایات فضای استقرار و استظهار را معمور و مسکون شد
اصقاع و ارباع مملکت بقدرت عدالت و قدرت سیاست ما گرد

دامن گرفت الحال که خراسان در سر نافرمانی داشته در راه

غوایت و شیطنت افراشته با انواع تکالیف ملعونه و با اقسام مکر و خدعه

و با فساد و فسوق و هزار هرزه گی و فنون با ارجاف و اغوا و تعدی کرده

بنای فساد و انقضا و دارند لهذا جناب فخامت انتساب محمد خان

خان ظهیر الدوله را با عساکر نصرت مآثر مامور و مقرر فرمودیم در اول تحصیل

سبقت رحمت بر غضب را از جانب سنی الجوانب این دولت ابد پاینده

بر آنها ابلاغ کند و در نهایت ملایمت و ملاطفت استمالت نماید

اگر از ذمایم اعمال و قبایح افعال خود استغفار و استعفا نمودند

فبها و الا با توپهای صاعقه بار و شمشیرهای آبدار آتش این فتنه و

بنشانند و آب انقلاب را بفشانند بحمد الله در قلیل مدتی صفحات الالکا و

اردو چی بابو با با کال پاک و موطن و مسکن آنها را با خاک یکسان کردند

و در گیر و دار بازیان شیر شکار و پای ثبات اشرار سخت سست و تن نحیف

قوی ضعیف گردیده چون پشه سموم دیده رنجور گردیده و سر ایشان بکوی

آتش رسیده به پیچیده فرار بر قرار جلب شان رگفتند الحمد لله دشمن مغلوب

و بنای ظلم منکوب و رعیت شاکر و ممنون و به حضرات دایره

دامن گرفت و حوالی آن مرز و بوم در نهایت اختلال

داشته و

را اختلاف بود به جانب اعتدال و ائتلاف باز آمد رجعت عهد شبابه

دنیا ملک و اسباب به لهذا این بشارت بشارت انگیز بهجت

انگیز را به دور و نزدیک برسانند فرمان بشارت به ولیعهدی

از آنجا که رسیدن خداوند مملکت آرا و ملک بخش ممالک پیرا خطه

ایران را بر دارد خلعت فیروز و بهار و دولت دل افروز حضرت

اقدس همایون ما را ساز آرایش و در و زینت مراسم جهانبانی

و تمشیت و نظم کامرانی را در عهده و اعتبار اعتبار و دولت

شش فلک و کرسی ما مقرر فرمود برای تاکید شرایط تقویت

دولت و تشیید مبانی ملک و ملت به همت دریا نهمت

لازم آمد تا کافه برایا و عامه رعایا و دایع حضرت کبریا و طلایه

سلطنت کبرا می باشند با شمایل کریم و مجاب شیم و

بذل نعم و بخشش هم این عهد همایون مستفیض و امیدوار علیا

دهر و عقبات زمان و دوران باشند و دعای بقای حضرت و

دهر زینت شاه پرور نگار و روزگار ایشان ملوک نامدار است

در شهران و روستان و ذکر جان نثار شدند با جمله ره لوح

ضمیر خدا وندان بصیرت و دعا و صاحبان درایت

درگاه معدلت و مهر حسن است چنانچه اتباع احکام ایزدی وار
فیوضات سرمدی جز بوصایت برگزیدگان ترتیب
و اولیا و پیشوایان ملل صورت نبندد و لهذا حضرت اقدس
اعلی این نامبردار را که تیغ طلب بندی ظل نظام امور ثغور و انتظام
مهام جمهور و آسایش رعایا و آرامش طالع جهانیان را بدون
وکالت و کفالت و کفایت و ولایت این نیک شمایل فر
خنده خصایل ستوده اختر خجسته گوهر صافی سجیت
کافی رویت در مهمات دولت و امور سلطنت صورت پذیر
ندیدیم بنا علیه از روز فرستادن نیر آسمان ایوان زمین
در بلند تاج و بالین مسند دولت سعادت و نیروی بازوی خلافت
نور حدیقه بینش و نور حدقه آفرینش وارث کلاه جمشید و تخت
ماه و خورشید فرزند دلبند مؤید مظفر مظفرالدین میرزا را ولیعهد و
نایب خلافت ابد آیت فرمودیم بعد از این تفویض امور و حرسه
و مجاری علیه و طرایه در رتق و فتق امور ممالک و انتظام مهام سالک
حکم او تالی حکم همایون است علیهذا بعد از زیارت این فرمان مبارک
این خبر مسرت اثر را در رؤس منابر و معابد و مساجد تبلیغ

عالم و عامی و عرب

عالم و عامی و عرب و ترک و وضیع و شریف مذکور و قاطبه قطان
این سرزمین را از این بشارت بهجت شعوف و مسرور دارند

فرمان ملک الشعرا

چمن آرای بخشش صباحی و عندلیب
نغمه سرای بخت سعید و خوش الحان طایر زرین پر دولت طالع محمود
در گلشن لایزال غزل سرائی نمود در پرتو آفتاب سلطانی ساحت
سلطنت را نظامی تازه بخشود و ذات قدسی صفات
شاهی در تربیت یافته ادیب عنایت الهی و مروج ملت
بیضای است قرین اریکه خلافت عظمی و صفا افزای
مسند سلطنت کبری اگر دیرو زلالی از چشمه سار مرحمت یزدانی
و فیض فیضی از سحاب مکرمت سبحانی بوستان سرای دولت
عنبرت افزای فردوس نعیم و طیره بخش جنات عالی فیها تسنیم
گردانیده و در این بنیاد گیتی ستانی و ملک آرائی بنام نامی
اقدس ما مزین و مرقوم و توقیع و قیح جهانبانی و فرمان روائی
بنام سامی مقدس مطرز و مختوم گشته اعلیحضرت ما بپاس شکر
گذاری این نعمت سابقه و سپاسگزاری این عطیه بالغه در عالم
هر کجای ظهوری تمام یافت بر ذمت همت خسروانه لازم دید

مرآت ضمیر منیر مهر مظاهر خدیو زمانه مرتسم گردانیده هم جواهر گرانبها
منثوران فصاحت قرین و لآلی سخنان بلاغت آگین را
بیت الغزل کتاب دانش و کمال و ذروه البیضاء گنجینه معارف
و افضال بحر کلامی از مخزن افکار طبع سلیمش آویزه گوش فصحای
عرب و عجم را شاید و برای صاحب نظر ثاقب در عرصه سخندانی
و نغز گفتاری حسکیم را ید بیضا نماید از زهرات صبای سلطانی و رشح
اصطناعات خاقانی بهارستان اشعار را فردوس عنبرین بهشت آیین
فرمایم فبنات انتقال از تقبیس حال سعز خاقان محمد حسین خان ملک
الشعرا که علت غائیه ماهیت نکته دانی است روشن و باهر و
مصداق این تماشیر را طوطی طبعش ناطق بود لهذا فرمان همایون صادر گردید
که سلطان ممالک امکان و سلطنت بخشای ملوک زمان شهریار زمانه
و ظهور و حضور عیان و جهه ولای سهان را آشکار و پنهان ضمایر و اسرار
الذی لا یدرکه الابصار باقصای حکمت کامله نعمت شد مه انتظام رشته وجوه
سلاطین عدل آیین منوط فرموده در رفاه انام و عباد و ولاة امصار
و بلاد را در ضمن این تقدیر مقرر فرموده فسبحانه ذاته و صفاته
در این عهد خجسته و زمان فرخنده که بادا کشیده و تعلق و سر وزر

دیباستا والو مخلد

و پاینده و ابد مخلد و پایدار باد و نیر رایات اقدس را برای آن
خفته انوار معدلت و افاضه اضوای مرحمت از مطلع جاه و جلال طالع
و از مشرق صباح عز و اقبال ساطع فرمود النصف شاید تاییدات
ایزدی و توفیقات سرمدی ممالک فسیح المسالک ایران را آنچنان
اساس از افراز و علم تمدد استیم بشکرانه چندین آلاء
و الاء والا را اشتر نعماء لا تحصی بر ذمت همت خسروانی
و فطرت نعمت خاقانی متحتم فرموده ایم که بشیمه ستوده
آبا و اجداد و شیوه نیاکان رادگان امهر تا ابنائهم و فاتحو
پیشینیان از اول روزافزون ستداد دوله و ول ولایت عهد سلطنت
و وراثت خلافت را از جز اعظم مهمات دانسته
در مقام خود قرار داده ایم فذلک الامر العظیم و الخطب
الجسیم وجود ارزنده و شخص فرازنده غصن دوحه تاجداری
نهال روضه شهریاری درخشان در کشور است و درخشان
بدر برج شوکت مفتاح ابواب فتوح مصباح شکوه و روح
فرزند سعادتمند بیهمال است که در این سال فرخنده
فال بولایت عهد خلافت موصوف و نیابت سلطنت

را بوجود مسعود در کول فرحیم و بدین واسطه شانهٔ مقام ملوکانه
دنبالهٔ محسنات بانه است فرزند سعادتمند ما را بمزید فر و شکوه ارزانی
داشتیم و بحکم این منشور عاطفت دستور باید عموم شاهزاد
گان عظام و علما و فضلای کرام و اعیان و ارکان دولت و امرای عظام
در ارد و مستشار بر گوش هوش زیور بار و بهر نهج توقیر و لوازم شان
او را در مهام و شئون ملحوظ و منظور و شخص شخیص او را نایب و قائم
مقام سلطنت دانسته و کارپردازان دیوانی شرح فرمان
سلطانی را با قاطبهٔ ولایات ایران برسانند
چون بعون قادر متعال و عنایت خالق بیهمال مستجاب
نیت و اعظم احسانه وجود مسعود ما را بر بساط پادشاهی مستقر
فرموده و حافظ و ناصر ملت حضرت پادشاهی و از الطاف آن
عطیه و داورات لاریب بذل احسان و نعم و نشر عنایات و کرم
دربارهٔ خدمتگزاران قدیم را از همگنان بتقدیم داده و پاس
اسلاف در حق اخلاف در نظر انور پیوسته منظور افتاده و فلان
و از بدایت این دولت ابد آیت بطوریکه باید و شاید مآلاً و حالاً
یداً و لساناً حضوراً و غیاباً سفراً و حضراً رزماً و بزماً اسباب

خود را در انجام

خود را در انجام خدمات دیوانی و در حراست حدود و صیانت
سرحدی و قلع و قمع قلاع و حفظ بقاع و بیدریغ در معارک جان سپر
و مهالک پرخطر کارگذاری نمایان و جان‌نثاری شایان بظهور
رسانیده قصور و فتوری نگذاشت تا روز بروز بمراتب شایسته
و مناصب مجلله رسید و در فرط خدمت و صداقت از
ارکان دولت و اعیان حضرت اختصاص خاص یافت
لیس للانسان الا ما سعی چه الحق مهذب عقل و مجرب
نفس کار آموخته و تجربه اندوخته یک جهت و یکدل و رای
و کرم پیشه در حسن خطاب و رد جواب و طرز آداب
عاقل و کامل و در مراتب کاردانی با کیاست و فراست مستعد
هر نوع خدمت و مستوجب هر قسم مکرمت است لهذا القاب
شغل را بر حسب فرمودیم خزانهٔ مکرمت چون دادار
کیهان و داور جهان عرصهٔ سلطنت و عرصهٔ جهان را بذات اقدس ما ارزانی
رفاه عام و فراغ انام برگزیده و لیس پرستی عباد و بلاد را سزاوار دید محض
تشکر این نعمت بر ذمت همت قضا نهمت لازم شمردیم
که شعاع عدل و انصاف در اطراف و اکناف منتشر و مآثر بذل

و احسان بر بنی نوع انسان منتشر داریم و بر ما حقیقی بر دفق نیابت
بکف کفایت و کفالت حاکم عادل و عاقل وهاج کافل سپاریم
تا در حیطه رحمت و رافت برعایا و برایا گسترد و کشت زار انسان را
بآب زلال مهربانی بپرورد مضمون ان الله یامر بالعدل والا
حسان را در همه جا جاری کند این اوقات فلانخان را که
بانواع نظر ملاحظه فرموده مستوجب تقدیم جمیل و مستحق
اعطای جزیل یافتیم و از پدر و دودمان دولت قاهره و تربیت
یافتگان حضرت باهره فلان را ابا عن جد در رشد و راه دولت
بصدق ارادت تقدیم خدمت خطیره و تحصیل رضامندی کثیره
کرده و مراسم خدمتگذاری و رعیت داری را از فیض تربیت ما
اندوخته لهذا در هر کار ایشان قابل افاضه عنایت گردیده بحکومت
ان ولایت قرین نصفت و رضا حضرت امد مقرر میفرمائیم که
در اراستن ولایت و اسایش رعیت و وصول و ایصال مال
دیوانی در رفع و دفع تعدیات انسان جهد واقع و سعی کامل روز
بروز بر روز دولت بر مزید ترحمت کرده فرمان مهر داری
که فرو ریزه مهر و ماه و فرازنده این بلند خرگاه تعالی عن درک الفهم
و باقتباس کمال ذاته

و اقتباس کمال ذاته وحقی عن سابقه الظنون جلال صفاته
توقیع وقیع و منشور رفیع سلطنت را بجوهر لمعان مآثر محتوم
ساخته و لباس سعادت خلافت را بقامت زیبا و قدر رعنای
ما دوخته ذلک فضل الله یوتیه من یشاء امروز بحمد الله خاتم حکمرانی
را فروزنده نگین و تاج باج ستانی را که ما نشینیم در برج پادشاهی
درخشان اختر برج شهریاری را اختر سیار اورنگ خلافت
جهانبخشان و سریر سلطنت را کوکب درخشانیم بشکرانه
این رحمت جمیله و دولت همت بلند حتم و ختم فرموده‌ایم هر یک
از خدمتگذاران استان اسمان سای و کارگذاران درگاه و فلک فرسای
ما را فرا سابق اینده در حسن خدمت قصب السبق ربوده است
از همگنان ربایند بمضمون والذین امنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر
بغیر حساب مراتب مراحم شامله و جهت حال شان را بالطاف و مغفره
و اجر کریم کلکون و مضمون فرمائیم تیمنا اعینی شادمان حال
در مراسم لاتب بیدی و مراتب دیانت بی عدیل در در
ال از حضرات دیوان کفاهی و تباهی بمضمون نایاب فراش افزودهم
مراتب بلند و مناصب ارجمند رسید تا به علیه سطح نظر کیمیا اثر

عنایت

خاقانی و مطرح شعاع آفتاب سلطانی گردیده بمنصب جلیل جهرداری
قرین افتخار و امیدواری آمد سفر سپرد ارم و نهایت صداقت
دلالت و دیانت خود را در حضرت همایون بجلوه ظهور داده
خاطر مبارک را مسرور دارد و فرمان منصب آن را چون حضرت اقدس
جهان و دادار کیهان و جهان جهت قدرت و عنایت بقضای
حکمت بالغه و مصلحت کامله وجود مسعود ما را سرمایه آسایش انام خاص و عام
فرموده ضمیر منیر خدایگانه مرتسم در خاطر خطیر ملوکانه مرتسم و دانسته
ایم که هر یک از اصناف امم که قابل خدمت باشند مشمول
رحمت خاص از دیگران اختصاص داده ایم در رتبه اعتبار
بخشیده ایم تا بر همه خلق انجمن معلوم و مبرهن گردد و در وجه قابلیت
علاوه بر آنکه هر چند ایشه موید است از جانب سنی الجوانب ظل الله
نیز رسند و بر بلند خواهد بود با صدق اشتغال شاید حاصل
و مراتب صداقت و دیانت و مراسم امانت و لیاقت
او در پیشگاه حضور فیض گنجور بظهور رسیده لهذا محض
عنایات شاهانه او را بمنصب ملک التجاری و لقب عالیجاهی
متوز و ارجمند فرمودیم و آنچه لازمه شرط راستی و دیانت است لازم

فرط راستی

فرط راستی و کفایت است در نظم امور تجارتی و محاسن
یک فطرتی خود را ظاهر ساخته خاصه امری در میان تجار منجر
بنزاع و اجماع شود با صلاح ذات البین و الصورت حسن الطرفین
انجام داده نزاع و نفاق از میان عائد بشفاف کند و عرض تقاضای
انها را با اولیای دولت قاهره برساند بنا بر منصب ملک التجاری
چون عزم همت ملوکانه فرموده ایم که هر یک از رعایای حضرت
زحمت بسیار کشند رحمت بیشمار باید و شفقت فراوان
جسته شفقت واجب تر شاید بمفاد فضل الله المجاهدین
علی القاعدین درجه رعایت این شیوه در حق چاکران
آستان آسمان بنیان عمر با تو درباره صاحب منصبان نظام
خصوصا بیشتر منظور نظر کیمیا اثر است لهذا افلاطون در سفر
سر داده و در حضر ... نهاده پیوسته سر در خدمت و جان نثار
بجه و بلند پایه شد از خون ... جان و همت در حمت دید
سعادت یاری نموده بمنصب یاوری رسید در معارک قتال
و مهالک جدال جلادت کافی در شجاعت وافی ظاهر ساخت
تا ... سر ... افراخت ... تمام انجام

ثمره وجود و ظهور رسیده بود داشت تا بترتیب نظام پایه مرتبه
سروری گذاشت و صاحب جمایل و شانهای ایشان گردید
در این سنه نیز مستحق تجدید مرحمت و تشدید رحمت آمده
بعقب سر بچگان ملقب و قرین رزری فرجویم و چند فوج را الجمع ابکگی
نموده و هم درلاده که دارداده که انها کمال جد و جهد را معمول دارد
فرمان حکومت درحق شاهزاده کامل و چون بسط بساط
مرحمت و نشر مکارم معدلت بمفاد و بالعدل قامت
السموات والارض زینت فطرت ارجمند فرض امر
ابسایش بلاد خواهیم و آرایش عباد جوییم عنان اختیار رسیده
کار امور بهمین ودایع پروردگار بدست حصافت اقتدار حاکمان
عادل و عاملان عاقل و هیم که بعرض نجابت و کفالت زلال
احسان و رافت رباران نیسان و رافت گلستان
زنده کار امانی انسان را سیراب سازد و با فتاب عدالت
ظلمت ظلم و بیداد و تیرگی عناد و فساد را از صفحات ولایات بر
اندازند و در ولایات دلکشا خواهی از خطه خاک باوج افلاک
افرازد زیبنده اوصاف حمیده و اخلاق پسندیده

شاهزاده

شاهزاده ... از مقتبسان سده سنیه و مقربان عتبه علیه سپهر
در شرایط فدویت و عبودیت چنان جلوه گر گردیده که
از اعاظم کرام و خدام دربار سپهر احتشام اختصاص خاص و
اعتبار تمام یافت الطاف و اعطاف همایون درباره او روز
بعد طور افزون شده شرط ارادت و فرط صداقت
و نهایت صرامت و کیاست و کمال حصافت را از
او بنوعی در حضور و ظهور مشاهده رسیده و مشهور رسیده از
انجام مهام کلی شاهی و در مصالح امور جمهور رعیتی مستحسنات
لهذا بحکم آنکه و مزایای فضلان طلابت قرین تفاخر
و مباهات گردیده امر و مقرر میداریم فرمان ...
چون درگاه اعلیحضرت شهریاری که نمونه بارگاه حضرت
باریست بمفاد ادعونی استجب لکم تضرع و زاری باید
و عجز و انکساری شاید آنجا عرض حاجت روا
انجا و صدق دار لوت بجا است ان تضرع و عبود
یت موجب مزید نعمت و مغفرت است و این حدیث
و صداقت تجدید مرحمت و مرتبت از ان بارگاه

زحمت رحمت اورد و در این درگاه خدمت رفعت

افزاید هر یک از چاکران و خانه زادان استان

چون گل که سر از کله کلاه بیرون اورد از نسیم

صبای امانی خندان و شکفته اید و هر که سرو ا

در گلستان صداقت و بوستان ارادت راستی

پیشه کند از نیسان احسان سلطانی سیراب

و شاداب گردد و در حق آینده اش هیچ بعید

یا سربلند و بهره مند شود از انجا که فلان از تربیت

یافتگان دولت و ادب از جمله کان حضرت است

در کمال کامی و ماهر در علوم کمال و جواهر زواهر انشاء

و املا در ذات او ظاهر و ابکار افکار را از حجاب ضمیر

و نقاب [illegible] بجمال تحریر و تسطیر جلوه داده و مخدرات

بدایع را از حجره خاطر بحجله تقریر کشیده با شتی قلم تبرک

مشمول مرحمت مستعد و با شتی قدم در راه خدمت

مجد است در لوح خاطر و صفحه سینه نقش راستی و درستی

نموده در خفی و جلی و تعلیم راست قلمی و صداقت شیمی

گرفته دار خط

گرفته دار خط و ربط خط کامی یافته و از امثال و اقران بتجربه

و امتحان بالاتر شناخته فرمان منصب پدر و مواجب وی بر

رسم سابق از خدمت چون فلان از جمله بندگان قدیم و خلاص

شعاران صمیم دولت قوم است از بدایت حال و اوایل عمر

قدم در مسلک خدم گذاشته هر چه از او ناشی شده همه

صداقت و ارادت بوده و در مرحله جانسپاری انچه از او حادث

و ظاهر گشته همه از روی راستی و درستی بنجه پیوسته

در سکاری او در راست کاری دیده و ارشت [illegible] بندگان

جز بر و بار بوباری ندیده بخیده روز بروز بر حسن خدمت

و فرط صداقت او در ان دار افزایش است و مراقبت و دانی

ان نیابد تا رتبت بلند و منزلت ارجمند رسید تا حال

که از شباب و جوانی او [illegible] گردید نظر با سندهای

به پیری و ناتوانی تبدیل یافته و تکالیف خدمات دیوانی از او

ساقط گردید نظر با سند های خویش را بپیرا ورد از رجوع خدمات

معاف فرمودیم که بقیه عمر را در مقابر مقدسه و اماکن شرفه

بعبادت و اطاعت حضرت رب العزت پردازد و دعای

بعد از این نسخه [illegible]
[illegible]

بقای دولت قاهره را در مقام خاص دعوات زبان سازند چنانچه
پیش از این در اوایل حال شکرگذاری دولت قاهره جاوید و ساعی
بوده و بعد از این هم بدوام دولت و شوکت باهره جاوید و دعاگو
فالی لقب نجم الله و نجم ثانی کرمانی است هر گرداننده این
گنبد دوار و دارنده ثوابت و سیار خالق سموات
و ارضین و فالق عقده در دین مبدا اختر بخت ما را از سپهر
سعادت تابنده و مبارک کوکب سعید طالع ما را همایون ما را
در عیت اشرف خلافت فرخنده دیده و کره خاک را بوجود ما پاک
در زهره زهره [illegible] از حرارت سیاست ما چاک گردانیده
تا اولیا سعادت در رحمت ما از ماهی تا ماه [illegible] و عاشه کام
از خورشید رحمت و رأفت ما بهره مند کردند خدام
درگاه آسمان مدار سلطان [illegible] در پایه سریر عرش نظیر و دار
فنون آداب و علوم صایب ضمیر و صاحب تدبیر در اسم
بعلو جاه و گستری بالکاش بفراست از جمله [illegible] آن سزاوار
رفاه نجم ثانی است که همیشه خاطر [illegible] هر ملوکانه سزاوار
حسن احکام نجوم نگاری رفاه داشته [illegible]
والتقلب استقبال

و کیفیت استقبال را بحرکات باهی نگاشته و از عموم
علوم باهره و خاصه نجوم متبحر است بعد و مقبوب الفضل عمران
الیوم و یقطف ثمار الغیب من [illegible] ان الیوم کرات
احکام کرات انجم را قبل از وقوع برشته بیان و بحر رسیده
و بیرات کائنات سماوی از زبان او قبل از حدوث بصفحه
تقریر رسیده [illegible] افلاطون دهر و جالینوس عصر [illegible] است
در فن نجوم معلم و استاد و در احکام نویسی دختر شناسی
[illegible] استادان رشک متقدمین و معاصرین [illegible]
[illegible] منجمین و [illegible] خال خلوص [illegible] از علی خوف
مخلد جمال [illegible] از علی کسوف مجلد است در ۱۰ [illegible]
انوار [illegible] و اختر بخش از تحت الشعاع خروج [illegible]
کوکب طالعش از [illegible] بیرون و به تثلیث مشتری
[illegible] آمده [illegible] جبین نجم الله
سرافراز و به سپهر مراتب قرین شرف و اعتبار گردید
[illegible] خدم انجم حشم و خاصه [illegible] قسم [illegible]
[illegible] و احاد و افراد [illegible] بفرمان طلب داشته

فرمان شد که منجم باشی گر[دد] چون مصوّر زمین و آسمان
و مدبّر ممالک امکان و مقدّر قضا و قدر و منوّر شمس و قمر
و مشکّل بروج سماک و محرّک نجوم افلاک احمده
ع حمید الافضال و اشکره ع جزیل النوال به
حکمت بالغهٔ لایتناهی و قدرت کاملهٔ سبحانی بدر
انور ذات محموری صفات و نیّر اعظم وجود مسعود
با برکات ما را برای افاضهٔ انوار معدلت و اضاءهٔ اضواء
رحمت از مشرق سرادقات سلطنت ساطع
و از مطلع جلالت خلافت طالع فرموده و خورشید
سپهر اعتلای ما را برج حشمت و جلال عروج و به بخت
بروج ثوابت صعود داده اشعهٔ رأفت روزافزون طلیعهٔ
میمون بر جهانیان تابش و ظلمت ظلم و اجحاف و گرد
جور و اعتساف از اطراف و اکناف غروب کرد و از زور
بازوی عدالت آیین تعدّیات روی بملامت نهاد و کام
ات پای در دامن سلامت کشید و هر یک از ارباب
فضل و کمال و اصحاب علم و افضال به فراخور

حال از همت دریا نوال

حال از همت دریا نوال مشمول عنایات بی حد و تفقدات
بی اندازه گردیده اند و بمناصب مناسب سرفراز و باوج مراتب
بلند آمده اند لهذا چون رشد ذاتی و جوهر فطری او بفصاحت و
بلاغت مجسم بفهم و فراست مخمر آمده و در علوم ادب بر
فحول عرب فایق و در فنون حکم بر عرب و عجم سبق
گرفته و در کشف معضلات معانی و مشکلات بیانی مضمون
ان من البیان لسحرا را به فصحای زبان ساخته خصوصا
در علم هیئت و هیات و نجوم بر جمیع منجمان و معلمان سابقت
جسته و مهارت یافته کیفیات اجرام افلاک را تفصیل
خاکی و علامات خاکی و تأثیرات سماوی را بطوری که روایت
کانه بعیان نظر در رای العین مشاهده کرده است در مدارج
ارادت خورشید خیالش از خسوف خیانت و نقص منیع
و در مراتب صداقت صفحهٔ احوالش از کسوف ضلالت
و دلیل مبرا است علیهذا در هذه السنه کوکب طالعش
استقلال گرفته بمنصب منجم باشی گری سرافراز و باین
لقب ممتاز قرین عز و ارزش فرمودیم فرمان منجم باشی گری

چون همت علای نهمت سپهر اعتلا و نیت صافی
طویت بیضا ضیا بدان مایل است که در ازل روی به
محراب حضرت واهب العطایا جل شانه و قدس مضمون
حقیقت نمون انا زینا السماء الدنیا بزینة الکواکب کوکب
بیمن و اختر همایون این دولت ابد مقرون را در برج
سلطنت و استقلال و بیت الشرف استقلال باشاعت
انوار عظمت و جلال و افاضت بوارق ابهت و جلال
آراسته و اکلیل فرماندهی و شهریاری و دیهیم
و فرمانروائی و تاجداری را بدرة التاج اقبال لایزال پیراسته
سقیان بارگاه سعادت اقتباس و بندگان درگاه
کیوان اساس را بنعم خاص اختصاص بخشیم از
جمله فلان و صفیه بینش و دانش قابلیت
او را آراسته از هنگام فیضان عقل در سایه همایون
اعلای ما تربیت یافته و در کسب علوم نجوم و فنون و
قانون شتافته و در السنه و افواه اهل کمال ستوده
و گوی فضیلت از اکابر حال ربوده با سطرلاب کیاست
دیقاس فراست

دیقاس فراست خود را از حضیض خاک باوج افلاک رسانیده
و با سطرلاب تقرب علاوت شبانه روزی و تقطیر اخبارات و حکایات
فیروزی خدمات سدیده کشیده و زحمات شدیده دیده
و در محرمیت خاص از لباب اخلاص برگزیده لاجرم بمنصب
منجم باشیگری سرفراز گردیده فرمان حکومت الکای آذربایجان
بعهده وی معهد چون انظار رحمت نیکو گشودیم و بعین
عنایت نیک ملاحظه فرموده‌ایم مملکت آذربایجان را که
از جمله اجله ممالک است طالب باران نیسان شاهانه ورا
غیب خوان احسان ملوکانه دیدیم پیوسته نیازمند الطاف
جدید و همواره مستحق التفات مزید میباشد و اکثر سرحدی
ولایت بزرگ و همیشه مقر حکام سترگ بوده الحق از آب
و هوا تبریز و روز مصاف و دعوای لشکر خیرات کشوری
بغایت معمور و لشکر در نهایت غیور دارد بعد سفرای
کبار و بعسکر جنود جرار حایز وحدت را در کثرت
و در بسیج مدت شدید روز بسیج روی نتافته اند اکثر
شیر افکن و دشمن شکنند خاصه اصحاب خدم

[illegible]

و ارباب حشم بگوبار و خدمت گذار و خریدار جانسپاری
می باشند اطاعت وجود مسعود همایون را چون طاعت
واجب الوجود در شب و روز دانسته لمحه لمحه اجمالی ع
دل رعایا حاذق خواهند و در لطف بصفت ارکه جسیمه
آراسته و در شیمه و شیوه دلها و دانش و بذل و بخشش
بوجود ذی جود ما تابع جسته باشند تا ولایت بحلیه آبادی
متحلی و رعیت بزیور ازلوی متحلی گردد تضمین این
مضامین صداقت آئین قرین حال در این لال فرزند
دلبند نیکو فال نور چشم ارشد خجسته خصال
مشکوه روح و مفتاح فتوح طلب طلیعه پادشاهی و اصل
شاهنشاهی ولیعهد دولت ابد پیوند مظفرالدین میرزا است
که شهد عدالت را از دست رحمت ما نوشیده و خلعت
رعیت پروری و عدالت گستری را بارث پوشیده
تالی وجود مسعود و حکمش تالی حکم و احکام همایون خواهد بود
باید اوامر و نواهی مانند حکم پادشاهی جاری و ساری
گردد حکم او حکم من و فرمایش فرمان من است

فرمان ولایت

فرمان در وزارت ولایتعهدی در حق لالاباشی
چون خداوند غفار خواهد
بندگان خوش بخت را از خزاین رحمت بهره ور گرداند نعمت
ارزانی بخشد خاطر بندگان را مایل بوسایل عجز و زاری کند
و در درگاه احدیت حضرت سبحانی است نیز واسطه و رابطه
ضرور و در کار است در آنجا هر چیز را اجری دهند و گوهر را
بهای بخشند و در آنجا هر رنجی را گنجی و هر نقمت را نعمتی
رحمت فرمایند بندگان پاک نهاد و چاکران پاکیزه بنیاد
که باوصاف عدل و داد آراسته و از نیک خواهی و دعاهای
و حدیث شکرگذاری پیراسته اند ولایت و ایالت و اهم
وزارت و کفالت مملکت را نام نهیم تا هر که مستلزم انواع
خدمت آید مستجمع اقسام نعمت گردد و هر کس راه خیر
سعادت جوید و قدرت و سعادت گوید فرزند خلعت
مفاخرت و مظاهرت پوشد و بمقامات عالیه و انعامات
متوالیه رشد الناس مجزیون باعمالهم ان خیراً فخیراً وان
شراً فشراً اکنه جدید شد گشته شهد پیشرفته و اهم
درک مراتب فایقه را بخدمات شایقه واجد نصاب

و مستعد مراقبات لایقه نموده تا اعلا مقام مرام محترم
قدم گذارد و شاهد اینمقال بر آنکه حال فلان در تحسین اخلاق
مشهور آفاق است مستدرجاً بمدارج شایان و مراتب
بپایان رسیده در استیفای خاصه انی از خدمت
استحقاق نموده تا بهمگنان از اقران استقلال و استبداد
فرقی از تنقیح معاملات و تصحیح محاسبات چندان محسنات
اظهار داشت و چندین برات قلمی و صداف شیمی
بکفایت تا بپایه اعتبار و پایه افتخار گزید و در هر خدمتی کفایت
کفایتی و در هر مأموریت درایتی بظهور رسانید لهذا
اعتماد و عقیده درحق او زاید گرفته بوزارت دفتر
ولایت کافیه فلان جا بکار گماشتیم فرمان در وزارت و سرکاری
ولایتی است چون تقدیم خدمت سبب تتمیم
نعمت و تکمیل ارادت موجب تجدید مرحمت است
بندگان حضرت را صدق نیت و خلوص عقیدت
عقیدت و قدمت خدمت و پاکی طینت باید تا بر
رفعت رتبت و قرب منزلت بیفزاید خاصه انهایکه

نجابت ذات

نجابت ذات و شرافت صفات بارث افزوده و در
نعم را مرحم بار القدم قدم نموده اند از جمله فلان و
بحسن خدمت و وفور ارادت و ظهور قابلیت و قبول
تربیت رعیت و نعمت خود افزوده و در راه پای
با استراحت نغنوده بکفایت بسیار و وفور درایت
پیشمار را این پایه رسانیده و با جلالت و کفالت در بار محرم اسرار
گردیده فلان جا را تتمه و ضمیمه مأموریت او ساختیم که مراتب
نیکو خدمتی و حسن کفایت خود را بروز داده مورد تشریفات
فاخره و تکریمات وافره گردیده عنایت ما در ارادت او
انعام ما بالا و از معارج [illegible] بمدارج اعلی درجه جا گرفته لهذا
بوزارت و پیشکاری فلانجا مأمور و سرافراز فرمودیم که در نظم
کارهایت و اخذ مالیات و رفع تعدیات و احیای خالصه جات
نهایت اهتمام و مراقبات خود را معمول داشته
بعد از عطف [illegible] بکار سفر [illegible] مشغول اید مقرر آنکه فلان
[illegible] را کاهی و کفیل مهام خود دانسته اسباب
رعایت او را مجموع و صواب دید صادقانه او را مستفرغ

والوی ناچار که باید در تنقیح نواقص و اصلاح مفاسد پردازد
و امور جمهور را مربوط و مضبوط سازد لهذا منصب والی ولایت
دیوانخانه مبارکه در حق عباسقلی خان والی از آنجا که جاعل اسماء
و رافع این بناء بحکم قد جعل الله لکل شیء قدرا وجود مسعود ما را
بطراوت و متابعت کل بار ارادت و مشکوة شوکت پادشاهی
را از مصباح قدرت مالامال انوار اقتدار والوی و آسایش
انام و عباد و آرامش امصار و بلاد و مناظم رشته‌های عالم
و مصالح رفاه بنی آدم را در سایه آفتاب معدلت ما کاشف
غمام جور دانسته است طوراً بعد طور ممهد و مؤید گذاشت
و مفاتیح نظم و ربط بدایع نظام و مقالید خزاین خصایص
که رتق و فتق صورت و معنی آن منوط و مربوط است در قبضه
همت همایون نهاده و ما نیز باقتضای نها و طلب الله البهی بر خاطر
خاطر عاطر مرتسم داشته ایم که هر که نهال رجوعش در جویبار راستی
سرسبز گردید و بکمال قابلیت و استقلال استعداد پایه برتری
جوید بظهور عنایت خاص و مرتبه اختصاص و سیم تا
محور انداد و اضداد گردد بنابر صدق این مقال صورت احوال

عباسقلی خان

بجهت گلزار
عباسقلی خان والی است که از آغاز بهار دولت جاوید مدار
نو گل قابلیتش بابرگ و بار خلوص رسته و قرب حضرت
را از کثرت خدمت و ارادت جسته نقوش بندگی
و صداقت بر لوح خاطر نگاشته و همت ما مع بر وجه
خدمت گماشته هر مهم خطیری که بعهده کفایت او محول بود
از فرط لیاقت بکمال دانش با فتخار خواه فزود و خلوص
ارادتش را اخلاص اختیار بمیزان اختیار ضمیر اکسیر نظیر
رسید و نقد قابلیتش رایج بازار مکارم شمار شهریاری
گردید بنا علی هذا المراتب در هذه السنه او را با عطای
جلیل معتمدی الدوله و منصب منیعی ایالت دیوانخانه ملک ممالک
محروسه و از مهام دولت علیه و از القاب اجله مقربان
حضرت سپهر بسطت سنیه است ممتاز و از بقیه این مرحمت
قرین اعزاز فرمودیم بطوریکه شایسته کاردانی او است
بتقدیم خدمات محوله صداقت فطری و ارادت
جبلی را در تفریق بین الحق والباطل بکار داده و در هر باب از
طریقه عدل و داد و شیمه کریمه ما است تجاوز نکند

و در هر نوار از لطافت کافیه و کفایت وافیه لعل آورده و
دقایق خدمت و حقایق حقیقت مرعی و ملحوظ دارد سفر
دیگر فرمان امین الدوله میرزا صادق قایم مقام چون
دارنده سپهر برین و بخشنده تاج و نگین انجم را انوار ذات
او از اشعه و اسماء ذات داشته و مراتب ذات داشته و با تمامیت
نوال این دو صفت جلیل ابواب فیوض الهی بارز آمد
و با تمثال این دو حکم منیف نور و ظلمت از هم ممتاز بیاید
دانش گردار هر یک از بندگان بدرگاه صدق و شمول
لیبلوکم ایکم احسن عملا یکی از لکاه عزت افزاید و یکی بجاه
ذلت اندازد از آنجا که وجود مسعود ما را از رافع اعلام بعث بفیض
و حامی بیضه بیضه بعثت غرا فرموده نیز اصول عدل و انصاف
را محکم و فروع ظلم و اعتساف را شکسته و در این هم حوایج
و چندان و سزاوار لطف شاهانه و رافت خسروانه باشند
در تشیید مبانی عدل و داد و در تاسیس اساس ربط و ضبط
بکفایت رجال دولت و درایت عدالت است و هر ایالت
امیا کمی انما قابل انعکاس اشعه انوار الطاف شاهنشاهی

در تجلی انوار

در تجلی انوار حضرت ظل اللهی بوجه و سعت لات
و عدالت گستری را از قانون اجتناب و اکتساب
نمود مانند پرتو آفتاب به آباد و خراب رسانند و بدان
شایبه اغراض از اجرای احکام جوریه اعراض نموده
و در امضای قواعد عدلیه اغماض نکنند و در ارتقای
مدارج دولت سبب و در مقام معارج صداقت مجرب
باشند با صدق این مقال صورت احوال جناب میرزا
صادق قایم مقام است که در راه دولت جز طریق مستقیم
نپیموده و از نهایت صداقت بنعمت اعتنا ننموده آنچه
در حیز طاقت داشته در راه رضای ما فرو نگذاشته از
پیشکاری هر ولایت جاده عدالت سپرده حامی ایامات
و مکنونات دولتی بوده لهذا قابل تفویض لقب منصب گردیده
بقا و یوم منیع الصادقین صید قهم کوکب اقبال او را از
آستان اقدس اعلی در آسمان مجد و علا است و درجه
استعلا بخشوده بتفویض بشکاری دربار همایون و رجوع این
امر خطیر و اعطا لقب جلیل امین الدوله سرافراز و در رتق

و فتق و نظم و نسق و حل و عقد شرایط این مهم را بقدرت عزم
و بقوت حزم و متانت رای او مقرر فرمودیم و التزام طریق
صدق و نیکوخواهی را آیت چهره مفاخر و پیرایه پیکر ارادت
مآثر خود داشته بمعاونت ایزد متعال و مساعدت
اقبال بی‌زوال در تقدیم و تنظیم امور لازمه مراقبت را
منظور دارد مقرر آنکه عموم ارکان دولت و اعیان حضرت و
مستوفیان دیوان اعلی و وزیران دستگاه عدالت
تقدیم و تعظیم و توقیر و تبجیل و تحبیب جناب مشارالیه
لازم دانند) فرمان سرتیپیجات از آنجا که خدای
بلند جهان آفرین و نگارنده آسمان و زمین خطه ایران را
بآیت مأثور و رایت منصور و فر جلال و عز اقبال
طراز خطه اسلام و شاخ زیب چهلام نموده ساحت
سلطنت را بفروغ اختر مسعود و شکوه گوهر محمود آرایش
و پیرایش بسزا گرفت برای تأکید قواعد مملکت و تشیید
مبانی دولت در لوح ضمیر و آئینه تدبیر خدیوانه صورت
انتقاش پذیرفت در احتشام ملک و انتظام کشور
و التزام لشکر

و التزام لشکر پی اهتمام صورت التیام نیابد
لاجرم تمشیت ولایت و مراقبت سپاه را
لازم دیدیم و الکفایت و کفالت امور آنها را در عهده
و تدبیر و ضمن تقدیر چاکری صافی نیت و کافی رویت
پسندیدیم که بارقه تیغش از شررسکاری بر برق فزود
خواند و ثبات قدمش در نبرد و حرب و ضرب آئین
گران سنگ بر صخره صما و قله شما بنیاد می‌نهد و در حرکت
و سکون چون کوه شامخ راسخ و مانند برق خاطف
سبک و چون البرز از تمام ملازمان درگاه و در سنای
سپاه دارنده این جهات دارنده این صفات فلان
است که بر حاجت عقل و سماحت خلق و کمال یادرکا
مراتب صدق و صفای خود را در انجام خدمات عظیمه و اقدام
مساعی جمیله شرف اختصاص داده و بلند رتبه بمقامات
عالیه و مراتب متعالیه رسیده و از طراوت عمر و
غضارت غصن در حربها انعام و اکرام دولت ابد فرجام
نشو و نما یافته و از انوار مراحم ملوکانه و الطاف مکارم خسروانه

رفاهیت کذر حال رعایت امثال او یافته ابتدا از سرچشمه
بوستان جاه و گلستان دولت گلشن قدر او را
اهتزاز از نسایم عواطف ما گلهای امید شگفته و بالیده
و از رشحات سحاب عواطف ملوکانه خضارت و نضارت
تازه بهم رسانیده چند فوج را در ضمن صداقت و کفالت
و کفایت در رایت او مقرر داشتیم که بلطف مدارات
و مواسات بر رفاهیت حال هر یک بیفزاید مقرر آنکه سرسپاهیان
و سرهنگان و تابینان از اطاعت و متابعت رای و رویت
او تخلف ننمایند فرمان منصب چون معبود واجب
الوجود در عالم شهود طاعت و عبادت عامه موجودات
و ممکنات را بر ذات مجرد صفات خود لازم فرموده بمضمون
و ما خلقت الانس والجن الا لیعبدون رهنمون نمود
و اطاعت و اراده خاصه چاکران را بر وجه معهود همایون
ما بمصداق اطیعوا الله والرسول و اولی الامر منکم فرمان
از خاقان داده و هر کس بطاعت و متابعت او را زودتر
دریابد و ترتیب بجای آورد در جنات تجری من تحتها الانهار

مخلد و سربلند

مخلد و سربلند باید و آنکه خدمت این دولت را برغبت
و براضت ننماید در روضه انه من عبادنا الصالحین پاینده و
و بمدلول الدنیا مزرعة الاخرة لابد باید هر کس از کشت زار
روزگار خود رنجور شود ان خیرا فخیر و ان شرا فشر بری
و ثمری چیند و هر نفس از بازار کردار خود بهره وری
و اثری چیند بمصداق الذین و الملک تولان هر خدمتی را
نعمتی بجای آرند و هر خلافی را تلافی سازند ما نیز تلقی و تطبیب آن جمع
هم و دلجویی در رسالت پناه جاه نشسته ایم بسفارش و تحقیق بالطاف خلایق
پیمبر رویت همت مقرر فرموده ایم و هر یک از خدم عنف
و حشم هر قدم قدم بر ساحت خدمت گذارد مدام توسن
مرام بر ذر ان آرد و آنکه در جان نثاری و درست کاری
طریق نیکو بندگی را ابراز نماید بحصول مناصب شایسته
و بالقاب و مراتب سزاوار و قرین اعزاز آید ما فی الضمیر
این تسطیر حلیه ملاقات فرمان سبحان الذی [illegible]
[illegible] آنکه نشان دولت پایه دار
دار ان ترکت اید قرار نار سعی روزگاران و بدیع [illegible]

از بدو ظهور صباح حشمت جهانی عدل بر جهان وزیدن گرفت و قطرات
رحمت از سحاب مرحمتش بر ریاض جهانیان چکیدن آغاز نهاد
فسرده نهالان چمن سلطنت کامرانی در زیر قدم شاخساران فروغ
ثبت لاله و سنبل داد و حلاوت جور و انعطاف و اعتساف چون
شاخ بید مجنون نگون گشت و رایات عدل و انصاف چون ساق
سرو سهی بر افراختن گرفت بر بدر رخش زمین قمر قدر در دبستان
امن و امان گلستان چنین قیاس فانظر الی آثار رحمة الله کیف
اراده حضرت یزدان خواه از احوال افاضه کمال نوال دارد باید
که سایه خود ایم بر وجه همه هر کانه لازم دانسته ایم که از بندگان حضرت
و چاکران این است که هر یک در ادای خدمت و شیوه ارادت
ستوده و آئینه خاطر را بصیقل صداقت زدوده بهای ادای در سبیل
عمل دیده و فوز مرام را در انجام مهام دانسته و شمول کار مر خاص
و مراحم بی قیاس بر مبند و مفخر و از همگنان ممتاز و مفتخر شمارم مصداق
این مقال مطابق حال میرزا صادق خان گیلکی شمس است و تصنیف الصفات
مسطوره و مستغرق از جهات غیر محصوره چنانکه لطف گیلکی آن
و کرامت ذات عالم نما و شفاعت درگاه و درگاه ...

که از سر رفعت

که از سر رفعت نزول اهالیان و سالک کوچ و میمون بعهده و کفات او بمراتب
و قضایای ممالک و عقد و ربط کفالت انجام اراده و از میرزا و اکبر کبار در
هر کار مراقب سیقه اعظمیه مار شارالیه و با اعتبارات مرتبه و اتحادات
عظیمه و دقایق کار دانی و محاسن جانب لی را مشهور ضمیر مهر ارتسام
و در لطف قیض اثر شایسته بتفویض بر تر مقام آمده علیهذا آ
او را با عطای منصب سپه سالاری کل عساکر قاهره از سرباز و پیاده و
سوار و توپخانه و جبه خانه و رایات و تجانه نظام و ابن عظمت
سرافراز و ممتاز فرمودیم تا بلوازمات منصب برابر پرداخته
و امر لشکر را منتظم سازد هر دوالی و الکا و منتهی خود را بش
ازبیش در پیشگاه حضور بظهور رساند مقرر آنکه حشمت و جلالت و سرکار آن
و وزرای عظام و امرای با احتشام و وزیران و مستوفیان دیوان
عظام و نظام و سران سرداران در اسقام و عامه سپاهیان و رعایای
و اقلام و ...ر شبان و سر خیلان سپاه نصرت فرجام او را
سپه سالار عساکر منصوره دانسته ... ارکان او را مشتغله بمنصب ... بر
رجوع بایران و فرمان در وزارت و بیگلربیگی حضرت شهریاری ارحی
میرزا صادق قایم مقام [illegible] چون خداوند قدیر و آفرید

کارپردازی صدر سریر خلافت و جهانداری و تاج و تخت مملکت
و شهریاری را بفر همایون و وجود همایون ما چاره است و رونق آن را
و جبر کسور بندگان و آیین جهانبانان و نشر صحایف سیر ادوار
طی بساط ظلم و جور در دوران است و [illegible] عدل و اقامت آیین فضل
و اشاعت آلاء خیر و راحت برادر و اجرای سنن کریمه [illegible]
از لوم و ثبیمه و رعایت کافه انام و حمایت بیضه اسلام را بهمت
شاهانه و حمیت ملوکانه باز گذاشت ما نیز بشکرانه این موهبت
واجب دیدیم و چون نظم جهان و رفاه کیهان و جهان را بتدبیر
و کشا رجال و محرم اسرار سلطنت و مروج مصالح مملکت
و اوامر و نواهی را از بیان و بنان او جاری و رونق و طراوت
ملک را از حسن تدبیر او [illegible] کسی را اختیار فرمائیم که بشمات
صدق نهال دولت را برومند دارد و برای رزین و فکر متین
بسعادت عقیدت و طهارت فطرت و کفالت کافی و کفایت
وافی بر شکوه سلطنت بیفزاید و در تمشیت امور و رابطه با سیاست
قواعد مجدده و ضوابط مستحسنه دگر چینی [illegible] صحیح روزگار یادگار
و از انتشار رافت و عطوفت خاطر انصاف پرور و عدالت

گستر ماله بران

گستر ما که بران منظور و مجعول بود عموم امم و جمهور خدم را امیدوار دارد
پس از آنکه مدت شما را بتفقدات خسروانه از ارکان دولت و اعیان
حضرت شایسته و بمقام کریم جناب میرزا صادق قائم مقام
را یافتیم [illegible] در زمره امرای دولت [illegible] الار
کان و اعیانی را به الفابی کافی و صداقت عزیزی و انضباط جبلی
و با صباحت رای و پاکی سیرت معروف و بر صرف همه شقوق
خدمت و حقوق نعمت را پرداخته است و بر وجه احسن رعایت
کرده است بنابر این بوم [illegible] صد و هفتم [illegible] او را
در شان اقدس اعلی و اسمان مجد و شرف است و ارزنده [illegible] بخشیده
بتفویض وزارت خاصه و سکار [illegible] و اعطای لقب جلیل امین
الدوله سرافراز و مدفات این امر خطیر را بقدرت عزم و قوت
حزم و متانت رای او محول فرمودیم و بالتزام طریق [illegible] خواهی
را در تنظیم و تقدیم مراتب و شرایط این مهم سعی و سداد دل دارد
و قلوب عموم امم و جمهور خدم و حشم را بمتابعت دعاگوئی ذات
قاهره مشغول سازد و در توقیر چاکران محترم آستان و توفیر
مال دیوان و تسهیل امر زیردستان و تنقیح امر معاملات تصحیح

محاسبات و اجرای قواعد ملکیه و احیای مراسم علیه خدمات حقوق صحیح
و مصرع ح دارد و احکام ارجاع در علمای برجا را بحفظ طرایق عدالت
و کفالت سعادت بگمارد فرمان حکومت در جهان را از عظیم حضرت
آنکه حضرت مالک الملک بیچون جبت عظمته و عظمت قدرته
بمحض لطف جامع و فیض شامل خواهر مهر ولایت عدل را بجهات
جهان گمارد و احکام عدالت را رجای دولت جاری دارد
و اقسام نعیم رضاف امم رحمت نموده و بیرار رد ایت چتر
دولت شریف سلالت سلطنت زاده و ابواب رافت و رحمت
بر اقطاع و اقطار مملکت گشاده ایم و هر ناحیتی را عاطفتی و مرحمتی
را رابسته مرحمت فرموده ایم که رجوع اهالی بلده بحوزه حراست
ترتیب و سر و مال و جان خدمت نموده و شایان نموده کرد آنکه
الا سوء مرام شده باو عطاها در این سال فرخنده مال و در حال
ایشان نظر فرموده ایم معلوم گردید که اشراف و اهالی و اصناف
و اهالی انجا چون مدت منتظر فیض باران و حجم محروم و رشحه
غفران میباشند لهذا برلوح رنگ اهتز جهته بیر
و هر کسی از بحر افضال و اوج ابر سپهر قبال ات بجگر اهالی و برایا
انجا منصوب

انجا منصوب در قبض و بسط و رتق و فتق انجا مختار و با حکم فرمودیم
در این لطف جمیل در حق ایشان بسبب قرام عیش و نظام معیشت و رفاه خلق
و بنیاد عدل بجهة حوزه ملک در خصه خلد ثبوت مباید آن زلوه مردم
نیز ادا احقاق حقوق و اصلاح امور جمهور مخلوق و بنظم و تعظیم
شعایر شرع و جلب قلوب و اخذ وجوه و افاده سنن در عبادات اجتهاد
مرضات نموده حضرت احدیه و جهد منح نماید که ولایت معمور و دایر و
رعیت و شاکر باشند ان منزله فرموده شتت انجا اهالی و بسیار شعر
اسکنه جمهور علما و فضلا و اکابر و اعیان و اشراف و اصناف صغیر و کبیر
برایا و بیرا افاضی دادالی را در سفری ایشه رحمتا ربها و مصداق کرام
خود دانسته امر و نهی او را چون احکام ما تابع باشند با آنها ان ستیمی
فمن خاتم الحق من ربهم فمن اهتدی فانما یهتدی لنفسه فمن ضل فانما یضل علیها
و ما انا علیکم بوکیل حکومت
چون صاحبقرانیها و دادار جهان و ذات فرس ما را رای وفاه عام
و بسط امان و ناموس سلطنت داد و عدل داد و عباد و بلاد
سپید قسمدار و اختیار را نها و تا نها و عبا و فیا و براریم
و اهالی سعادت نگاریم در وفق نص صحیح و طبق سنت {

ح و مزاول مبلغ و صالح
مبلغ را ادا الصحیح

حاکم کافی و کاردان عادل و عاقل بر اطراف و اکناف مامور
نمائیم و خرابیهای هر ولایت و مملکت را بلطف معدلت و استعمار معمور
فرمائیم فلان جاه محوط نظر و مطمح نظر لیکن بموجب تعدی مستحق
فیض جزیل آمده فلان در عدالت و صداقت را در ید و بستان
استان دار حضه و خدمات خطیره و صدمات کثیره بوده از
کثرت الطاف اندوخته قابل الامصار فاغنه خدمات نمیه
لایق حکومت چنین گردیده عنان حکمرانی رعایا و برایای آن دیار
با و تفویض فرمودیم که در حمایت رعایا و رعیت و تقدیم
خدمات دیوانی و تنظیم امور ولایت مراتب کاردانی و
جانفشانی خود بظهور آورده بیشتر از پیشتر مورد اشفاق
خسروانی پیدا اتفاق نامه که باشیر برسد و
در درگاه اعلیحضرت شهریاری نموده بارگاه حضرت باری عزاسمه
است بمعاد ادعونی استجب لکم عرض حاجت روا و
عجز و سماجت بجا است در آن درگاه تضرع و دعا بکار و
در این بارگاه عرض بندگی شاید سیلان فیض عام
واسطه لازم و بی هیچ واسطه اتصال تام با رابطه ضروری است

بکمال اتفاق

عالیجاه فلان که با پیش قدم در راه ارادت مجد و کار
مشق قلم و رشحات نعم مستعد است جمعیت خاطری
باید تا از عهده خدمت برآید شعفه در ادارد ما بیرون ای از
اعتدال نشد و برگردانیدن روی اختلال پذیرد اگر نظم
نکند و بعهده نشند و قابل شغلش محول در نزد خدمتش
مهمل خواهد ماند لهذا محض رفاهیت حال و فراغت بال اوله
اوقات شبانه روز خود را صرف علم انوری و اشرانده ورای
داشته و خطاطان خط ایران که اشته در تمام خطوط
مضبوط و استادان را و هر مشق مشتاقان هر ایالات
در عهده آنسیه بنابر مستدعای او فلان کردیم
فرمان مواجب و مستمری در وظیفه جواز
چون منعم بی منت و مکرم باعزت جلت آلائه و عظمت
نعمائه وعد الله الذین آمنوا منکم و عملوا الصالحات لیس
ارفت فوزی شرکت را باعث تمکین دین مبین را سعید
سلامی ساخته و سایه بلند پایه امن و امان اینده دولت
ابد مدت را سایه بال رفاهیت جهانیان انداخته

مدام همت ابن مقام در ازاء این نعمت مستدام زبان شکر دا
و خاطر با نتظام احوال طبقات امم و استیمام آل نبی آدم اشام
خصوصا انجمنی که در زمره عبادالله المخلصین اولئک لهم
رزق معلوم در مراحل خلوص اعتقاد مخصوص و اعتبار با خلاص
خاص اختصاص یابد از خزان احسان احکم الحاکمین احسن الله
الیک به تهیه اسباب معاش شان دست عطا کرامت داده
بذل دینار را داده و صورت انتقال در آیینه جبین حقایق
نصیب ایشان فلان از عنفوان جوانی نمودار و نمایان است

مثال حسب مطلب

چون داور سلاطین انه ذو القوة المتین اساس این
دولت گردون اساس را پایدار و استوار ساخته نقیه
رب السموات والارض همواره در ازاء این نعمت
ابدی دست شکر از این موهبت سرمدی همت آسمان
سای شاهی و عزیمت جهان پیمای پادشاهی زینت پیرایت
و طراز قامت جمعی در نظام امور ملک و ملت و انتظام
مهام سپاه و رعیت رای صافی و کف کافی جریای

سعی

سعی کان بعضهم لبعض ظهیرا نسبت بولی نعمت گیتی
گدای رب او ضمن مدخل صدق باشند مصروف نهایت
در این وقت حد ذوه ارشد علی مکارم سید ربیع شاه ار شیعه
از مصابیح مراحم میغ خسروانه بدر قدر شاه راه فلان گردیده
و جبهه احوالش چهره نمای صورت این مقال گردیده و پرورده
بیت اشرف اجلال و افضال نموده لهذا در بهره اسنه

ایضا فرمان منصب مطالبی

چون سلطان ما که مرحمت و احسان و ایران ویران ان الله
یامر بالعدل والاحسان بیمن قاهره قاآنی در کلمات راسه
خاقانی حاشیه گزینان بساط انبساط و باریافتگان محفل حضور
دست ما را ع قرر مراتبهم بررد الطاف بضاعت الطاف و مستر
معارف و اعطاف جناب اتصاف فرمائیم تا هر یک را در نظر
حق شناسی مراتب منیعه و درجات ارجمند افزون آید حامیه
شهرکان کمال ذی ثالو و جالکان حافی نهاده به بهره یاب آیه کریمه
انه من عبادنا المخلصین میباشند و کر عمره رب و جالی کریسان
بسته در معارک عدیده جان اعدا را به نیروی

بازوی ملازمت حسنه در میدان جانبازی علم دید شمس الکمال
شهرهٔ عالم گشته‌اند من جمله فلان که مستحق از زیاد و فزون رشادت
است موجب ارتفاع درجات آسمان چراغ لالش را از شمس به
فروغ است پایدار تابان و عرصهٔ حالش را از انوار مرحمت
این شوکت فروزان فرموده‌ایم ابا عن جد بحکم آیه قوله تعالی
اولئک المقربون بوده و از بدو طلوع نیر این دولت عظمی
طریقهٔ اخلاص را بخلوص عقیدت پیموده و در زمرهٔ بندگان
خدمات علیه و مهمات جلیله نموده از عنفوان ابتدای صبی
و آغاز نشو و نما بمضمون و تدخلهم جنة النعیم طفلا طفیلا از
سایهٔ تربیت و مرحمت ما و پرتو عاطفت و ملاطفت ما پرورده
قابل فواید رافت و احسان و شامل عواطف
و امتنان بوده لهذا از نسیم صبای بادشاهی از تبسم غنچه
امیدواری او در تبسم آمده بعطای سرفراز گردید
منصب پدر در حق او چون سرافراز قرین مقتضای تقدیر
ذلک تقدیر العزیز العلیم وجود الخیر ما را به برنا و پیر و صغیر و کبیر
مرتبه بزرگی تعزیت محض شکرگزاری و سپاس داری

این نعمت

داری این نعمت بیقیاس بحضور بطرح شناسی و شمه و بموضع ضمیر
اکسیر تاثیر نگاشته‌ایم و چاکرزادگان سده سنیه خاندان
جبههٔ علیه را بپاداش خدمات آبا و اجدادی در بستان عنایات
خاقانی در سرپرستی داده و سرش را بسلک پیش نهاده و از زمرهٔ
انتساب موروثی دارد و صداقت ذاتی خود را ظهور داشته‌اند
و پیوسته آئین تمام خدام دربار معدلت مدار گستره و همه چاکر
زادگان قابل و کافی با ظهار ارادت و جانکاهی و اشعار صداقت
و فرمانبری پیشه نموده مرحمت و لایق مزید مرحمت و عنایت
خواهند بود منظور نظر از سطور این منشور رفیعه و گستره پسر جلال
است که از جبلت ذاتش و حسنات صفاتش آثار صفا پیدا
و امید نیابت است لهذا در زمرهٔ پسندیده فلان
چون به مسند توکل رب العالمین و به برکت توسل ائمه طاهرین
کوکب خلافت خدا داده و لوای خلافت پذیر و خورشید معدلت
والای ما بنوعی جهانگیر گشته و بیمن صولت قاهرهٔ سلطانی و برکت
شوکت قاهرهٔ خاقانی در مملکت امکان فسحت ایران از ارزش
شاهنشاهی نیران عدل و احسان بنوازی و اعمال رب حب بنداءالله

آنکه دارد رزق احدی من الثرات نوبره چمن را از شیر اسد بر دای
گوزن نشینی دشت نورد تا دو عدد را از مراتع امن مأوای خوش شده
چمنی ورنمره خان جمن حرکت قدرت بگردی ریش ضعیفزد
بسیب گرگ قوی هم ازت گاه طاق ارحان روان
جور از اشکال نطاق بندد که رسیدن جان بسته وبد ورتسیر زنگ
داران عدل و احسان همان جور و طغیان شکسته بمفاد کلوا
من رزق ربکم واشکروا له برهمت فطرت و نیت تحقیق بالارم
گریده و در نا را راین موهبت شکر نعمت شکر نعمت برفور
بعضی از افراد زیگون ضمیم در سالک شاهراه مستقیم بندای خفیف
سقف بیت الشرف زندگی باشند از ادرارات و انعامات
موائد سلطان و فیضان موائد خوان احسان اسباب زندگانی
و شادمانی را آماده ابواب کامرانی و لاتی را بر روی ایشان گشاده
فرمایم و بعضی باعث رنید امیدواری و جاه شماری آب قریب
و بعید گشته بختال جهه نمای حال فلاکت
رجوع بغیر از حق خداوند اران چه پاس حقوق ضعف
ور خیف از روی انصاف مهر انصاف پیوسته منظور

نظر حق شناس

نظر حق شناس و ملحوظ خاطر کیمیا اساس است هر چاکر را دکان
در بازار سعادت بدار و خانه را دکمان آستان صداقت شد بود
بار تقاع سرکت در ارتقاع رتبت عقوبت شان و در رتبه رجحان ...
تا عزم مه نسبت اران و خانه را روان و امیدواری حاجب در خور
وری کامی آید ویس الاقران بفرخ کامه و نعمت اسه شاید
خصوص جماعه که چون قربی در ارادت همی و چاکری بوده خود سوار سفاره
در بار ره اهالون عرضه داراظهار رد اشته ونیش سعادت بود زبونش بر ترتیب
مقدم و در ثبات قدم پای اثبات همیش گذاشته باشند مراحم
مراحم اتسام حال و انتظام امور احوال ایشان فرمایم و او نیز
شفقت بدر خود ببر و زر و جان و مال در خدمت و جهات بپت بر داد
دا جهال و اهمال نرو اتلاف و در جعبه ملازمت نعیس با قدر
دنا ابنه و منظور چون خالق عوالم امکان در زمان عمر انس جان
بمصداق والسماء بنیناها باید و انا لموسعون سقف سلم نشر افلاک را بر
فرق عوالم کن فکان افراخته و بمنطوق والارض فرشناها فنعم الماهدون
اورنگ سندس خاک را بساط احکم اسس جهان ساخته و بمصداق
نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیوة الدنیا و رفعنا بعضهم فوق بعض درجات

هر کدام از بنده گان را در شکار [illegible] جامی نعمت الوان از موائد خوان احسان
اختصاص فرموده تمام ما این داده عز و جلال و اسم سامی این
مهوش در میان عظمت و اجلال را ابتدا بر غرایبه همه اندی جعل علم منافق
فی الارض بصد [illegible] این [illegible] ابنا [illegible] بالاشتیاق این [illegible]
بنده او را [illegible] داد و از بند و [illegible] رضیت شهریاری و اشتهار سعادت
و خاتمه و جهانداری [illegible] باشد و فرخ [illegible] الیه
فی قضیه در کنف و لوای جهانبان روی نیاز که اظهار در مقام
شکر نعمت کریم و عطیت عظیم سزاوار خلق [illegible] لایق
حقیقت شناختی است و بار [illegible] در باب [illegible]
مع العموم از تعلیم اورا دای محفوظ و مع الخصوص ایستاده کمال
نیکی قرب را بر بند عنایت و احسان مخصوص داریم و زاده بر
اندازه حد را این مرام و جهت کش بر جمال این کلام شاهد
حال فلان است که [illegible] تقنیع او و احسن عملا و نظر
نیکو بندگیها و حسن عقیدت مورد عواطف و مکارم بیدریغ
شده شمه از شمیم شفقت شاهانه و نفحه از نفحات مرحمت شاهانه
بهره شام مرام او گردیده

رجوع [illegible]

ختم از [illegible]

چون دراینده دانست که حق سپاس پاس خدمات چاکران از لطف
حق شناسی همواره محظور و ملحوظ خاطر خطیر پادشاهی است
تا تمام غلامان خانه زاد آستان رحمت چیان را پای
حد بشکرداری در جاده جانسپاری محکم و دل امیدواری
مرم حضرت شهریاری کرم کیفیت پیوسته بمیل خاطر احوال
رغبت فی انا [illegible] والنهار والاعلان والاسرار پای
ثبات در خدمات فشرده و رخت پست را بنعمت و راحت
متقدم شمرده باشند از انجا که فلان خدمترا
در مدت عمر گرانمایه جان سپرده و داعی حق را لبیک
اجابت گفته پسر او که در رشد سرامد ابنای روزگار و مانند
والد ماجدش حد شگذار و در کار است فلان کرده ایم

در بیان اعیاد [illegible]

چون از تواتر فواید ناشناسای و تکاثر مراحم الهی بدعای
اجابت ادای ربنا انزل علینا من السماء تکون لنا عیدا لاولنا واخرنا
روزگار فرخنده آثار اعیاد سراسر عید و تشریف بشارت
ولد بیناهی مزید گشته چنانچه از برکات آن گوهر ایمه

در عرصهٔ جهان خوان نعما نهاده و صلای پیر و جوان در داده

و بهر یک از رابطهٔ خوار آن نعمت الوان و وظیفه داران

خوان احسان بیکران را نصیبهٔ معین فرموده شکر این

نعمای عظمی را بمفهوم و لئن شکرتم لازیدنکم بر خاطر خطیر مخطور

و بر ضمیر منیر مسطور داشته ایم و روز بروز در ازدیاد عنایت

کوشیده و نعمت عاطفت بر زیردستان پوشیده آید

مظهر این مقال صورت حال فلان است که مستحق تجدید مرحمت

و مزید نعمت گردیده و پیوسته کمر بندگی بمیان جان بسته

و بکمال خلوص بال بمراصد خدمت نشسته بمراتب بلند

و مدارج ارجمند رسیده لهذا رشحه از سحاب الطاف عام بنصب

مزارع مرام او فیض بخشیده فلان را وظیفه در رابطه بقرار

او فرمودیم خاطر ارادت دعاگوی او را آسوده فرموده ایم

منصب بعضی بدارس در حق اولاد

چون از درگاه واهب مواهب بی منتها و از بارگاه صاحب عنایت

ان الارض لله یورثها من یشاء منشور ماهر انور خلافت

شهریاری

و شهریاری را بطغرای غرای سلطنت خداداد این دولت

قوی بنیاد و برتر ین و اکلیل شوکت و تاج داری را بر تارک

بتوشیح انا جعلناک خلیفة فی الارض و پنج نوبت

شاهنشاهی را بگوش زد چار و نه نوبت و زنگ و تاج [illegible]

فرحه تا آسوده کان بامن دولت و سایر نشینان

ظلال رحمت و سپرده کان حضرت آفریدگار و پروردگان

خوان پروردگانند از ایادی جود احرار آغشته و مستظل

شاخسار رحمت و رافت که شجره طیبه اصلها ثابت

و فرعها فی السماء است انجام این امر خیریت فرجام

و اجرای این مهام میمنت نظام مربوط برعایت جمعی است

که در مضمار اخلاص و خلوص اعتقاد و [illegible] سداد و تعقب

ابصت نیک نفسی از همگنان ربوده و در تحصیل خدمت

بصداقت رحجان و دل کوشیده و سپرده [illegible] سفر

و حضر برضای خاطر کوشیده تا صد انبعاث شاهنشاهی شاهی

منصب و رجوع [illegible] شاه [illegible] خدمت

چون اسم [illegible] این خاندان دولت و اقبال رحجان

عزت و اجلال سعلوه الطاف ازلی و شمول
عواطف لم یزلی بجهه انیس لازم الطلعنت تا جداری و ابتهاج
ابتهاج شهریاری مارا رفرق فرقدان سوده و بر ذمت همت خسروانه
واجب فرموده‌ایم که در اراء این مرتبت خاص جمعی را
بنفقت و مرکار اختصاص بخشیم که از قدیم الایام الی الآن
آبا و اجداد ایشان در سده آن حضرت جانشاری کوی
سبقت از امثال و اقران ربوده و در صدد سپکداری الی یومنا هذا
باشند مصداق این مراتب سطوه منظوره حال ارادت
اشتمال فلان است که در طریق خدمت طریقه صداقت
موروثی اجداد خود را پیشنهاد خاطر ساخته دار شرایط
مراقبت در مرتبت لمحه بخوبی بپردازد چون همت عالی شاهی
رفعت اعلیحضرت شاهنشاهی باز و بیاد و رونق ملک و ملت
و استقلال این دولت و نظم و نسق ممالک مقدسه
بمقابر منوره و ابا رکات حضرت ائمه المعصومین صلوات الله علیهم
اجمعین مربوط و بمشیت انیرام مهمات فرجام و انتظام
خدمات شده هر لحظه درین مقام مشروط بصفای نیت و خلوص
طینت والا

طینت والای عقیدت رزینش طوبت اشخاص خاص است
که ارشاد همراه محبت و خدمت سرافراز باشیم و به رسته
صداقت فطری و دلالت جبلی خود الظاهر و باطنا و ارباب فیض
لاار حضرات ائمه الطاهرین را ظرف رسانیده سیما امانت بهمت
مرتضوی و نسبت رضوی را محکم و ابا عن جد از بندگان جامع
الجنان این آستان ابد نزام علیا شمرده شاهد این
مقصود چهره گشای حال فرخنده مآل فلان است در ...
السنه بتولیت و تمشیت امور آستان ملایک پاسبان
حضرت علیه و علی آبائه و ابنائه الاف التحیه و الثنا
ومن الصلوات ازکاها و من التسلام اعلاها ما سرفراز فرموده‌ایم به تولیت
و نیابت و جهو سعوا امالی کمال کفالت و نهایت
کفایت خود را در عتبه علیه عرش مصطبه در انتظام امور خدام
سو رونق مرام انجام داده اهمال و اهمال روا ندارد
ساحت استثنار چون در آستان خلافت مرجع جهان
هر امت و مرجع سران هر ملت است بتقادت بدایع
و تعابیر صنایع هر تیبی ملحق سرافراز و هر سری بحدت ممتلا بیت

بیاز حساب و کتاب و صادر و وارد مملکت چنان با حزم و منعش است
هر زمانت رای و اصابت ضمیر بر لوح امروز نقش فردا می‌کرد
دبیر و بیرار رنگ جانش قلم شکسته دفتر بدرد و مجلد بگیری از نظم
کتاب بحضرت مراتب و امورات لشکر و پاس قابس
عسکر چنان با حزم و کوشش است که گویا رشته را باز
آرد و ترک سپهر از بیم مهابتش مغفر و جوشن گذارد ابری
جان پاسبر دفتر و سپاه امرای عسکر بند بکفایت و درایت سر
دفتران جاهد و با صلابت و بسالت سر عسکران مجاهد بند محاسن
نصرت و حصن ملک حصین است جامع کمالات صوری و
شوکتین سلیمان که در تدبیر امور مملکت خاتم سلیمانش در انگشت
و در تدبیر مهام پرست شمشیره کار و آتش از دشت رایتش چون
وشش ارزن درخشش چون الماس پرچین در انجام
حدت و دلاوری و اتمام قریحت حاتمی سر تا پا آتش
و پا تا سر کوشش است از اول روز که دفتر بندگیش بقبول خاطر
عاطر معزز آمد و مراتب چاکریش برای همایون
مبرهن گردید بهر خدمتی که مأمور گشت برضای خاطر

مارا برصالح

برصالح خویش مقدم داشت و دقیقه‌ای از دقایق بندگی را فرو
نگذاشت در این سال که ارسال ناظم امور و دافع شر در لرستان
و عربستان نمودیم برحمت خدایانه لازم آمد که بر مراتب
قرب و قدر و جاه او بیفزاییم و فرق افتخار او را از حضیض
خاک باوج افلاک بیاسائیم لهذا در هذه پنجشنبه او را
بمنصب سرعسکری جمهور عساکر منصوره سعادت اثر سربلند داشتیم
و بظهور این مرحمت قامت اعتبار او را در میان همگنان افراشتیم
و بمقتضای کفایت و حصانت و فطانت فطری و صداقت
و ارادت ذاتی در منصب مزبور سعی موفور مصروف دارد و در
ازاله هر رخنی رخنی و در رفع هر خدشی مرکبی در حق خود
راجح و راجح داند مقرر آنکه مقربان درگاه و امرای والاشانی
بارگاه سپهر جایگاه و سرداران و سران سپاه ظفر همراه
و خدام درگاه و ملک پایگاه توقیر و تمجید و تعظیم و تکریم او را
بایدلازم دانسته عنایت و رعایت داشته باشند [illegible]
[illegible] چمن عندلیب گلستان بخت سعود و طوطی
بوستان طالع محمود و بمیمنت اقبال و سعادت ابد اجلال

در گلشن لالی دلکامرانی بتفرّج و تفرّح رخوارت و نوبادهٔ نصفت
و معدلت ما در گلزار گیتی ستانی و کشورستانی بتفتّح بشکفت
بهر به ادراک رافت و رحمت ما گوش رز ربا دلبر و دولتکان
هر صغیر و کبیر گردید نسیم صبای دولت روز افزون در تبسم و شکوفه
شکفته نزاکت در تبسم آمده اطراف آفاق از لطف شمول و شفاق
ما معمور و شکر در اکناف جهان بوجود مسعود فرزندان فرزانه
مأمور و مسرور گردید پیوسته در نظر جهان بین منظر روشنه
و به ضمیر منیر ظاهر نگاشته ایم و هر یک از وزیران کرام
و نور چشمان عظام که در دبستان کامرانی گوی سبقت ربایند
و در بستان کامرانی ما سنبلات نشو و نما نمایند به
برترین القاب و بزرگترین خطاب مفتخر و مستظهر اند نونهال
انعطاف شکوه جاه بسکونهال نونهال دوحه خلافت و
شهریاری و ساعد سیادت سلطنت و تاجداری نور چشم ارجمند
ایشان و فرزند سعادتمند بیهمال سلطان محمود میرزا و در ستایش
تحاوری منش شایق شفقت شاهانه و لایق مرحمت خسروانه
اند بلقب جلیل و خطاب جمیل کامیاب ابهر و از جمله القاب عز

خطابت

خطابت مخاطب و ملقب گردیده سفیر انده عموم و عمام کرام
و شاهزادگان عظام حضرت الغربة والاحترام و خدام دربار سپهر
احتشام و تمام اعیان و ارکان ایوان قضا نظام و حکام ذوی الاقتدار
والاحتشام نور چشم سعادت پیوند را ملقب بنور العلوم و بخطاب سلطان
توقیر و تعظیم و تمجید و تکریم او را اللهم شمار ند فرمان دارات و شکوه
که وزیران عظیم بحکم ترازوی اللک ..... مشیر فرمان روائی
و ملک آرائی را در عالم شهود بنام مسعود ما نگاشته و طغرای عراق
مملکت گشائی را باسم میمون ما زینت داده شکر آلاء و نعم
نمودیم خاطر مرحمت مظاهر اقدس اعلا بر آن مستظهر و مجبول بر آن شد
از بند گمان حضرت فلک رفعت و چاکران دولت ابد مدت هر یک
را که در الطاف حضرت بشیره صدق و اخلاص سپرده و آینه خاطر
را بصیقل حسن عقیدت زدوده و راه سلوک بندگی را بقدم صداقت پیموده
مثنی ابدی سعادت بنظر عنایت داشته و خوبرا مرام را از انجام تمام
خواسته و مزید رغبت را در شکر نعمت نگاشته و تجدید مرحمت
۱ ما دارو تاکید عنایت روز افزون داشته ظهور مکارم خاص و خروش مراحم
بیقیاس از ارجمند و سربلند آید و از اقران و امثال ممتاز و معتمد باید

بنا و علیه میرزا مصطفی خان را به اختیارات قدیمه و امتیازات جدیده

علیه قائم بتفویض مصلحت امور و لایق بترتیب و تمهید مشکلات ثغور

بوزارت و پیشکاری رکاب فرزند فرزانه سلطان مسعود میرزا سرافراز فرمودیم که

در تربیت ارجمند [illegible] [illegible] و تقویت نوکر و تصحیح

و تنقیح و تنقیح محاسبات مملکت رعیت و دلالت بر عدل و انصاف چنانچه

کافی مهمل داشته مراحم بی پایان شاهانه را شامل حال

فرمان حکومت [illegible] و [illegible] ظل السلطان [illegible] میرزا

هر حکمران جهان و [illegible] مهمان چنین [illegible] [illegible] ذات

مسعود [illegible] بالعدل و [illegible] [illegible] بالعدل قامت السموات والارض

و نکو [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بالعدل

دادار جهان [illegible] [illegible] دولت فیروز و [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] و بخت شهریاری و

تاج و تخت جهانداری جمال [illegible] یافت و [illegible] [illegible] پادشاهی

[illegible] و [illegible] بی اندازه گرفت [illegible] ممالک محروسه دار

السلطنه [illegible] [illegible] معمور و [illegible] [illegible] [illegible]

این [illegible] و [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible]

همت بلند

همت بلند مصروف و توجه ارجمند را بران معطوف داشته ایم

که عامه بندگان از حرارت نیران در مهد امان غنوده

و دعای بقای ما را [illegible] دولت ما را ذکر خیر سازند از آنجمله

ولایت دارالمرز مازندران و [illegible] طبرستان و در هر زمان داوان

[illegible] شکار و جانشان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حالی

خواهند بود تا [illegible] ذات اقدس [illegible] [illegible] وجود [illegible]

پاینده باشد تا صدق این ورق محقق حال نوباوه گلستان

سلطنت و تاجداری و نونهال بوستان شهریاری

نور چشم گرامی و فرزند نامی سلطان مسعود میرزا [illegible]

بحکومت و ایالت و حکمرانی و [illegible] [illegible] [illegible]

فرمان حضرت [illegible] مسعود [illegible] [illegible]

در ممالک [illegible] و [illegible] و مملکت [illegible] ملوک زمان

سبحان الذی بیده الملک و هو علی کل شیء قدیر بحکمت

بالغه و نعمت کامله اقطاع و ارباع زمین را بوجود فایض الجود

سلاطین عدالت آیین مشحون و در بنای [illegible] کشور

کشایی [illegible] [illegible] [illegible] فرموده ذلک تقدیر العزیز العلیم

در این عهد فرخنده که همه بارها و الوف خسرو پایدار و استوار
باد نیر ذات دارا برای افاضه انوار معدلت و ضیاء
آثار مرحمت از مطلع عز و علا و مشرق فر و اعتلا طالع و
لامع فرمود بسپاس این آلاء والا و پاس این نعم عظمی
بر ذمت همت و فطرت عالی نهمت خود لازم داشته
در لوح ضمیر مصفا نظیر نگاشته ایم که هر یک از ولایات
معظمه را بوجود حکام عدالت مشهود که خلقاً و خلقاً و اصلاً
و نسلاً تاسی بذات پاک همایون ما نموده باشند معمور و مأمور
فرمائیم از جمله ولایت آذربایجان است که بجان
طالب خدمت و بازر و سر راغب اطاعت ما شده اند فیضی
جدید و لطفی مزید خواهند همواره نظاره بر احسان بی پایان
سلطانی و پیوسته مترصد فیض نیسان خاقانی بوده اند
لهذا از هر جهت همای همت پادشاهی اوج
و دریای رحمت نامتناهی موج زده نور چشم سعادتمند کامکار
و فرزند ارجمند ظفر نامدار مظفرالدین میرزا ولیعهد دولت
جاوید مدت را در نوباوه گان گلستان خسروانی

در تربیت ارجمنده کمالی

نواب ولیعهدی
بدور وجود مبینش و انوار حرفه
او نیز فره بهره جلالت
و تاجدار اورنگ جلالت
و شهریار تخت جلالت
و نتیجه دوحه سلطنت
و دارنده اسم اعظم سلطنت
دار خجسته گوهر مخزن خلافت

در تربیت ارجمندگان بوستان خاقانی است با بیان و در اوایل حکومت
دلکه مرانی آسمان شان فرمودیم که از نظم حدود و سد ثغور
... و آبادی و آزادی ولایت و رفاهیت رعایت و حیث مهمات
دقت و مراقبت که از لوازم ذاتی و جوهر صفاتی او باید در کمال
ملایمت و ملاطفت ... از فطرت پاک و طینت تابناک خود شاید در
قربان وزارت حضرت ... و صنایع ...
صنایع صنایع عالم امکان و ناظم ... وزیر والامکان نظام مهام
انام ... خاص و عام را ... قدرت و قوت ما دله تا قوانین
ملک و ملت قوام گیرد و قواعد دولت دوام پذیرد و دایره
دیار و ساکن و ... ازرق و ناحیه ... ارزاق
عام و رحمت تام ما امور جمهور ... رضا و صحت لام
در وسعت فضا که ... از ضعفا خراج خواهد و نه از صدر پیچ
باج ... محض فراغت و رفاهت عموم ارباب حرفت
و صنعت و خصوص اصحاب تجارت و بضاعت و برای انتظام
انجام مهام انها رأی رزین و فکر متین از تقربان آستان آسمان بنیان
و منشیان ایوان کیوان بنیان است ... تعقیب ...

تامی و تحمل این امر خطیر باشد بعین عنایت دیده و
بالطاف رحمت پسندیده فرمودیم عمّ اکرم افخم کامکار عضد السلطنه
عیسی میرزا است که از ادب آموختگان دبستان سلطنت
و تربیت یافتگان بستان خلافت است پیوسته حسب تمایل
طبع و شاهراه ارادت و طاعت را با آگاهی و دولتخواهی
سپرده لهذا در هذه السنه [illegible] ئیل به مراتب اعتبار
و مدارج افتخارش افزوده بوزارت تجارت و معادن و صنایع
برقرار و مستقل و رتق و فتق و نظم و نسق امور مقرره
را بکف کفایت او واگذار و محول فرمودیم که در مهمات و معاملات
تجارتی و وزارت و مهارت معادن و مراقبت و محاکمات
صنایع آنچه از افکار و ابکار او آید در روایه اهتمام تمام
مبذول و مصروف و نهایت کاردانی و جانفشانی را بجا آورد

فرمان والای ایالت حکومت کردستان

[illegible] والی ولایت کاف و نون و حاکم سموات و ارضون
همایون وجود مسعود ما را در عالم ملک مشهور بمرتبه جهانگیری و جهانبانی
ارائه بخشود و مبارک تارک ما را بافسر دارا [illegible] واجب الاذعان

و تاج مملکت شاهی بر بلند فرمود که لوای معدلت ما چون خورشید
خاوران در صفحه جهان تابان و رایات رأفت ما بر رعایا و جهانیان
سایه‌بان و پرچم افشان گردد لهذا مردم هم قضا شیم
قدر توام فرموده ایم هر یک از چاکران جان فشان خانه زاد
زادان کاردان و نهال مراد در گلستان بندگی نمو و به مستقر
شرافت پای نهند و اگر در خدمت گذاری و رعیت داری و صداقت
شعاری خود آثاری ظاهر و بروز [illegible] و قابلیت
و استعداد و استعدادش چون سرو از لب جویبار [illegible]
و خاطر عاطر ما را از خدمات خود خرسند و شاد دارد به ایالت
و ولایت پای گذارد مصرح این مقال [illegible] والی کردستان
است که بمضمون صدق مشحون [illegible] و عالی جاه [illegible]
همواره بدرستی [illegible] خدمت و پیوسته برای صیانت [illegible]
[illegible] در پای [illegible] قطرت [illegible] خود کرده
لهذا در هذه السنه تخاقوی ئیل مجدداً و مؤکداً بایالت و ولایت
کردستان و [illegible] سرافراز و شادمان آنکه امر مقرر
فرمودیم و [illegible] از پیشتر در ایالت مملکت و [illegible] رعیت

فرمان [illegible] والی کردستان

و محافظت حدود و حمایت سد ثغور و ایصال و وصول منال
دیوانی با قبایل و عشایر بکمال جهد با نظم آورده بر لوح عنایات
پیشکاران شاهانه که فرمان خدمت خسروانه ایلخانان
بمثل آن از درگاه سپهر اشتباه که نمونه بارگاه الهی است حقوق تربیت
و ستوده سیرت مربوط بقدمت خدمت و مشروط بفرط
ارادت و صداقت است هر گونه خدمت را بهتری جا دارد یا
برتر مقام گذارد و هر کس مراتب بندگی را بوجه احسن پیشه خود سازد
و حسن خدمت را بطور حسن بپردازد از خزانه احسان خسروانه خرسند
و سربلند آید از جمله مجهودات حسنه عالیجاه مقرب الخاقان
خدمت و مقربان حضرت است که ترات و مراتب خدمات و
زحمات او در پیشگاه حضور ما همواره بظهور پیوسته و در
چو بیا برداشت کاری بستکاری بسته دارد بدایت
ولایت عهد تا حال سالهای سال صداقت و ارادت
و نهایت لاش و کفایت او برای العیان مشهود و مکشوف افتاده
همواره فراغت بال و رفاهیت حال اورا طالب و راغبیم
لهذا تحمد ... کماکان رایگان گردید امر
و مقرر میداریم

و مقرر میداریم که بلالای عدالت و کفالت خود را از نتایج شایگان
شاهانه ضبط کرده بمصروف ... ان ... برسانند
که عزیزها عزت و عظیم ها عظمت جلت عظمته
و عظمت جلاله لباس سعادت سلطنت و خلعت مهر
طلعت خلافت را بقامت زیبا و قد رعنای ما دوخت
و در سر ... و کلیات را بتخصیص خصائص امور خود که
تعز من تشاء و تذل من تشاء و حکم محکم فرمان فرمائی و جهان
آرائی و پروانه یگانه کامکاری و شهریاری را بنام نامی
سامی ما مفتخر ... دارا ... و شاهی و تاجداری و داوری ساخت داور ...
و بختیاری ... قدوم میمنت لزوم ما ... ذالک فضل الله
یؤتیه من یشاء حضرت ما ... رسالت پناه ... شیم
بشکرانه این مرحمت جمیله و ... برکت
جلیله ... همت بلند و ... فطرت ارجمند لازم ... دیدیم
هر یک از ... شده ... عتبه علیه ... صاحبان
... موصوف و بجلالت و کفالت معروف باشند برقرار
و منزلت و مرتبت ایشان بیفزائیم تشییداً ... استقلال

تهذیب احوال عم اکرم اسعد کامگار بهرام میرزا حکمران آذربایجان
است که در فضل و کمال بی‌نظیر و کامیاب در عدل و داد بی‌مثل و نظیر
سعدی و عادل است صدیق کارآگاه و امین و پسندیده است
در هر شکاری یکتا و در رعیت‌داری بی‌همتاست لهذا از
این سنه بوزت ئیل بلقب منتخب سرفراز و به منصب جلیله
فرمودیم که شیوه مرضیه عدالت‌گستری و شیمه عظیمه
رعیت‌پروری را زیاده زیاده پیشنهاد خود نموده خاطر ما را شاد دارد
و دعاگوئی حمد بی‌حد حامدی محمود را سزاست که در انعطاف
و نقش نگار سمرات دار ضوال مهد تعالی شانه عز ذکره
الهی جل قدره عن کنه البیان و سپاس بی‌قیاس آن
معبود یگانه را سزاست که خالق یگانه و در ذات اشیا یگانه
است بنی آدم را از کتم عدم بعرصه وجود و بملک شهود آورد
با صدق ما خلقت الانس و الجن الا لیعبدون سررشته
هر کاری را بر بیداری واگذارد و رتبه و رابطه کهتری را بر وجود
خود نموده ما برقرار داشت و نامه نامی کیهان خدائی و جهان
آرائی را بنام گرامی ما نگاشت و سلسله عدل و داد

معدلت را بما داد

و داد را بدست ما داد و ما در رحمت و رافت حد اعلا را در نهاد نهاد
بمفاد تخلقوا باخلاق الله در آن درگاه هر کس را اجری و هر یک را نسقی
را و ضامنی در خور است اعلیحضرت اقدس ما نیز محض لطف بنده‌ای
منت‌پروری و جزو کلی منظور نظر اشتباه منظر و محفوظ خاطر مهر پرور داشته‌ایم
و هر کس قدم فتوت در راه گذارد و پای مروت و فراخی در جاده خدمت
نهد و دست صداقت دار اوست از روی اطاعت دهد ساعت بساعت
ساحت اخلاص و لااقل از احسن عموم در هر باشیم مصداق اقبال
منظور جمال سعادت اقبال که در خدمت محوله بصداقت مخصوصه جاهد
و حسن نیت و صفای طینت او خوش هر واحد کالف است لهذا
در هر سنه شمه از شمیم عمیم شاهانه نصیبه گلستان امانی و شادمانی
او گردیده که چون سعدی را لازم و لقب سعدی را جایز دیدیم که صحیح و لایق
عدل ایمان و رفع آیات ظلم امان گردد بمضمون من جاء بالحسنة فله عشر امثالها
و من جاء بالسیئة لا یجزی مثلها با بابات و جرعت قلاده بجا بعقد و بعقد بعد از این
هر در تبلیغ رسالات مولی کار و تحقیق حدات حقانه لمحه و لحظه فرو نگذارد و عموم
انام را بدعای دوام دولت قاهره مداومت و در ارتقای وظایف
جبین در جبهه نگذاشته سر از شعور الیه الله جل لهنور مراتب

سیادت و فطانت و کمال دیانت و امانت میرزا جعفر نایب الصدر
مشهور و مشهود افتاده بود در سفر و حضر لوازم آگاهی و دولتخواهی به جا آورده
در حضور اعلیحضرت شاهنشاهی به مراتب ناگفتنی رسانیده تا قابلیت و لیاقت
وزارت موقوفات و مستوفیات قزوین گردید ما نیز حسن اجرای احکام
آبا و اجداد او سنن بنا کرده او در ظهور استعداد او و خلوص اعتقاد او
از بدو سنه کما فی السابق وزارت مستوفیات و موقوفات آنجا را به کف
کفایت و درایت او به اضافات و کفالت او مرحمت و والد او فرزند مرحوم
چنانچه باید و شاید و از طرز و رسم او اداء در ادای اوقاف با انصاف
و عقیدت صاف اهتمام تمام دور و صحت و مرسول نمودن روایات و وظایف
متفحصین قزوین لطایف و لطایف خدمت را انجام داده خاطر ساز گردانید
خوشنود و القاب مستوفیات را بدعای ذات ما بوده دارد حکومت کاشانی
همواره رای رزین عاطفت گستر و خاطر تقبل ملاطفت پرور بر جمیع
حاصه بندگان درشتیت امر خاصه جای راد کمال است
در هر باب جوهر جستی و گوهر فطری در مراتب صداقت شعاری و
ارادت و شعار گردیده بود در آستان رأستان نوازد بیشتر ابراز داد به بیشتر
بهتر داری و سلک درجات نهند از جمله محمد یوسف خان هر دو بار ارادت
و خلوص عقیدت

و خلوص عقیدت را بجان هواخواهی خریده و در جهان جهانبانی سر آستان
سر و گرم جوشیده و دیده امید واری شاه راه بشارت حضرت
شهریاری دوخته و طرز خدمت و آداب فدویت را از مرحوم
والد ماجد خود آموخته بنا بر علیه در هر دو سنه از جاه خلعت
راده و به جاه عزت بخشید و چون یوسف مصر عزیز عصر گشت
و شان او را بحکومت کاشان شایان فرموده امر و مقرر
میداریم که در رفاهیت اهالی و فراغت ادانی و اعالی آنجا چنانچه
داند و بتواند از هیچ خود آید و شاید جهد نماید و خاطر همایون
را از حسن خدمت خوشنود دارد) فرمان حکومت ولایت اردبیل
بنا بر ظهور لیاقت و صداقت و فور درایت و کفایت و کمال
بندگی وارسته حاجی علیجان ضیاء الملک که همواره طریق خدمت
گذاری را با مرکان جان رفته و در حال خدمت گزاری را با مژگان جان
سفته در سفر و حضر خدمات او منظور نظر و مقبول خاطر
دریا مظهر است در ایالت ولایت عربستان آنچه در دبستان
معدلت آموخته در رعیت داری و کار آگاهی بهانه
مهربانی نسبت به رعایا و رعایت جان فشانی در حضرت آسمان

وس بعرض حضور رسانید لهذا محض ارتفاع
رتبت وارتقاء منزلت او در این سال فرخ پیچی ئیل حکومت
و مرزبانی ولایت لرستان را ضمیمه و تتمیه حکمرانی ولایات
عربستان فرموده از بذل این عنایت عظیم و مرحمت عمیم
بین الاعیان والاقران قرین اعزاز و امتیاز گردیده مفتخر
میداریم هرنیکو بندگی خود را در مقام اخلاص ابراز نماید
حکومت کاشان چون علو رتبت چاکران حضرت فلک رفعت
منوط بحسن صداقت و فرط خدمتگذاری است و مستو
منزلت بندگان این دولت آسمان شوکت مربوط بقدر
خدمت و شرط ارادت شعاری است ما هر یک مراسم
بندگیرا بهتر بپای آید در لطف و مرحمت اثر بر تراید و هر
لوازم چاکری را بیشتر بجای آرد از عاطفه ملاطفت پدر
بیشتر جلوه نماید از آنجائیکه عیسی خان قاجار از پروردگان
خوان احسان سرکار شهریاری و قدیمی خدمتگذاران آستان آسمان
مدار است ابا عن جد از عهده خدمات بزرگ و انجام فرمایشات
سترگ آمده با کفایت و کفالت و لیاقت و دیانت ملتبس شد

صاحب اوصاف

صاحب اوصاف پسندیده و اخلاق حمیده است و از هر جهة مکنون
کاشان کاشانه او را رشک جنان و اقران فرموده‌ایم حکومت خمسه
چون اجرای معدلت و حکمرانی و القای مرحمت و مرزبانی بر ذات
بلند فطرت ارجمند فرض آمد که انا جعلناک خلیفة فی الارض فا
حکم بین الناس بالعدل اماره از عدالت و دلجوئی و پیوسته
رفاهیت بلاد و فراغت عباد جوئیم و عنان اینان را بدست اقتدار
دیده اختیار رادت پروردگان کارداران این دهیم و حکومت ولایات
آنان را بعهده قدرت و قوت ربیت دیدگان مهین نهیم
هر عامه رعیت را رعایت کند و بر حالت والایت رحمت
آورد بمصداق انتقال مذاق حال خال فرخنده فال میر صدر اسلان سکان
مجد الدوله است که از کفایت و کفالت صاحب ضمیر کارگزار و
درایت و نباهت صیانت تدبیر و حالت صافی است خدمات
مسئولات خفیه و زحمات حالت او نتیج لال استقبالش گردیده
اقایق و کفالت کاردانی و جانفشانیش کرات برای العین
ملحوظ افتاده لهذا در همه ازسته نمونه نجات حکومت ولایات
خمسه را مامور راده مفتخر میداریم در جهات سته او را بجمیع جهات

اعلان دولت فی ...
عالی ... عاشق ...
...
...

رابعه از عظم طلعات ثلثه چار دار عدالت و احسان آن
ولایت معمور در عالم ب رعایای آن نواحی را از ادانی و اعالی
در عیش سرور و شکور دارد و از محسنات خدمت که پیشنهاد
خاطر است در آستان همایون اظهار و آشکار نماید)

حکومت فرمان تو

که حاکم جهان و فرمان ده کیهان و جهان جهانبان
وجود ما را بجود کرم صلا در داد و بهمین خلقت ما را بعدل
و داد بر عموم امم استعلا نهاد و بمصداق و در فضا و سکانها
هنیأ تا صفحات ولایات بجهت مملکت با بابات حاکمان
عادل و جرات عاملان حامی پر در تیم ظلال رافت و رحمت
بر فرق خلق بگستریم که در این عهد فرخنده مهد لذت
شهد معدلت و رحمت با مذاق ترک و تاجیک رسیده
و عنان عدوان و جبران از دور و نزدیک کشیده لمعه
رسیده اوصاف حمیده و رازنده اخلاق پسندیده
سفر شأن علیخان اعتماد الدوله است در انجا رعیت را از جای
نفوس نموده و آناً فآناً بر نسیم خلق و حسن خلق خود افزوده
بمضمون لا اسماء تنزل من السماء اعتماد و اعتقاد کلی بر جوهر حسن
او داریم در امورات معظمه مختصر مهذب مهمات معضله
مجرب اند

مجرب بتجربت همراه عباس [illegible] / اوصاف [illegible] / از لغات [illegible] / رسالت [illegible] / [illegible] نظام [illegible] / ت اند و [illegible] / حال و حسد [illegible]

مجرب اند و شیوه مردم آزاری و آزار کاری را برو
فق سلیقه انیقه پیشه خود کرده از ریاست ولایت و
ولایات هر ولایتی بنهایت درستی سرپرستی از رعیت
نموده که خاطر همایون خوشش وقت و خوشنود گردید
لهذا بحکومت دار العباد یزد نامزد و مامور فرمودیم که قاطبه
قطان و سکان آن سامان را بدعای بقای دولت جاوید ارکان
جاودان در رطب اللسان دارد فرمان حکومت
که پیشنهاد رای عالم آرای شاهانه و ضمیر منیر جهان بخشای ملوکانه
همواره باسایش عباد و آرایش بلاد است به نهاد ظلم و
عناد دکان شسته و نهال عدل و داد را راسته کرده از آن
و حیثیت و غنی و دور و پیش از شهر و دشت هم گشته و
عبرت را از ارش مجال لجوری است [illegible] ضعیف را بر درای
چنگال گرگ قوی است از ضعفا خراج بخواهند و از فقرا باج
نستانند عموم امم در ظل عطوفت استظلال و خصوص
خدم در محل حکومت مستقل بیمن نعمت افزون ما نعمان مولاه
و دلبری را احسان باجان فرخنده امروز بحمد الله ختم خلافت
ار انگشت و کلید سعادت در شست لاله کیش و دره ی

رکین بیمن تمکین شاهی و مسند خلافت شاهنشاهی تقدیم بیضا
ضیایی به بها اشاره آورده و بهایی اندازه یافت ظلمت
ظلم و الم بوادی عدم و بدم شتافت منهاج شریعت غرا رواج
و بیضه بیضای اسلام ابتهاج تمام گرفت میباید ولاة و قضاة
عدل پرور نامی و حکمرانی ولایت و به تبلیغ احکام بصفت و
رسالات باطراف و اکناف مامور و انهدام حاضر و عالم
باستقرار احکام استحکام و معمور فرمایم تا عامه انام از این
بذل عام شاد کام و تمام خدام از انجام این احکام نیکنام
و بعض الرام که پیشتر از جمله ولایات فلان ولایت از اعادی اشرار از حیثیه آبادی
خراب و از بی مزارعی ولات سابقه حکم نقش بر آب و موج سراب
دارد لهذا فلان را مامور و آن کار را معمور نماید حضرت سپهر مرتبه ...
پیوسته منظور نظر خورشید منظر و ملحوظ خاطر مهر گستر بر رفاه حال
کافه رعایا و برایا است تا انوار معدلت از مشرق سلطنت بر ساحت بندگی
... و چاکران آستان از دل و جان سر به بندگی نهند
و حاکمان کافی و کافیان کاهل بصفات ولایات ما فرمان
تا رافت بصفت و رحمت بنعمت با رعایا جهانیان بعموم
و ظلام ظلم و عدوان از صفحه جهان جهانیان معدوم گردد از آنجایی که
شهر رشت

نقاب

شهر رشت مشهور شهور و گلگشت و مجموعه باغ و کوه
دشت است حاملی و اقدامی پیشنا خواهد هزار رودی
بصیرت و بسیرت خلق آراسته و بحسن عقیدت پیراسته
گرد و معمور مصداق اینهمه حاشا هد و جاهد حالات و کمالات
حاجی میرزا ابویوسف رشتی است در تمام خاص و عام آن
ولایت را از بدایت الی نهایت بدرستی شناخته و غرس
و بومی انجا را بفراغت و رفاهت نواخته لهذا در بهده سنه
تحت عرشش از چاه عزلت برآمده در جاه حکومت
رشت افتخار و اعتبار یافت و از بذل این عاطفت
شهره در شهر و دشت و گشت در نهایت در عاقبت
جو را نمایان و مصروف و ضمان عدوان و خسران اسلام
ارتسامان معطوف فرمان سرکار عادلی دارد
حوالی را این حضرت سپهر بسطت و ارکان دولت ابد مدت
شوکت علو مرتبت و سمو منزلت بندگان منوط
و فرط صداقت و مربوط بحسن لیاقت است تا هر
کسی در خدمت طریق راه قدمت و سبقت پوید
نعمت تحققت زیاد تر جوید و بهره اطاعت و ارادت ...

و هرکه ارادت را شعار خود سازد از بقعه عبودیت و رقیت بر قبه افتخار
اندازد پیوسته بر اعتبار و اقتدار خود بیفزاید الحق از رحمت در
از همگنان رباید توضیح این مقال چهره گشای حال نیکو مآل خال
فرخنده فال فرزندی خجسته خصال مجدالدوله ابن صدرالدوله ... است
محض مزید عقیده و تجدید افتخار و استظهار او از دیده ... غایت افتخار
مقصد اعلی نفس ... کفایت و دست ارادت او تحویل
... دولت ... جمهور ... و جهد
... معمول ... حکم ... شرف صدار
باید باید ملک و مسیح بدون عدد مسطح انها را در کات نصرت
انتساب ... روایه ... فرمان ... کار
... حرم ... انجا ... سالهای فراوان و عمرهای
دراز بدولت جاوید مدت خلافت ... ترک اند خدمت
و رعایت ارادت و اطاعت خدمت ... جان ... خود
خود را در صدمات جان ... خطر ... دولت
نمود تا رحمت ابدی و سعادت ابدی ... فراغت حال کشود
لهذا ... خدمت مرحوم ... و فور لیاقت و صداقت
و ظهور ... دولت محمد حسین خان برادر او در ارادت

و اطاعت

حرف

یاد او برابر است و فدوی جان که رحمت پرورست همراه او در
خدمت دیوانی نهایت جانفشانی نموده سفرا و حضرا کافی
السوده ننموده است در بدو ... با علی ... دیگر است
بجو زرد و مضافات آن سرافراز و ممتاز گردید پیشتر از اول
در خوشی کفایت و نهایت کاردانی خود را در خاکپای ... جان
نموده به عرض رساند و تمام ... دولت ... را باید
داری و مجد ... فرض شمارند انجا ... قاجاریه
چون با الطاف رحمت و رافت ملوکانه بجلالت این علیه جلیله قاجاریه
شاهزاده ... رحمت و مکرمت ... سلسله سلیلیه
ملاحظه ... فرمودیم رای کفایه داری ... از بندگان
و چاکران دربار معدلت ... بکفایت و دراییت معروف
و با صداقت و کفایت معروف ... دولت قاجار
او اعتقاد و اعتماد زیاده بوده باشد ... مراتب ... اعز
ارجمند ... میرزا ... ان خاص ... ال
با اخلاص این آستان ابد بنیان ... باشند و در ارادت و ...
منش و اطاعت ... و الدماجد خود ... خیه
لهذا در ... با ... ابد ... و مسرور ... گردیده

امروز مفتخر گردیده‌ایم که از سر راستی و وفاداری و رسانیدن موجب
و مراسم انها محاسن چاکری خود را سفراً و حضراً در نظر انور ما
نموداری سازد و بخدمات و مامورات محوله بپردازد

فرمان لقب محمد رضا بیگ

که بمشیت و قدرت ذی الملک والملکوت و بحکمت و رحمت
ذی المجد والجبروت بنیکو خلعت خلافت را زینت قامت
با استقامت ما فرمود و تشریفات و تجدیدات سلطنت را
پیرایه وجود ما نمود ذلک الکتاب لاریب فیه ذات قدسی
صفات ما را بوده نیز بپاس این نعمای عظمی و سپاس این
آلاء والا بخاطر عاطر و ضمیر مهر مظاهر لازم دیده در خاصان
حضرت و مقربان دولت را بارتفاع مدارج و ارتقاء معارج
علو منزلت در سیم و مستوی رتبت نهیم هر یک را چون
پیشتر اخراجش بیشتر و هر چه در خلوص عقیدت و کثرت ارادت
و نیک طینت و پاکی فطرت و صافی طویت و صفای
محبت طریق مبادرت پوید عز بیشتر مفاخرت و قرین مظاهرت
گردد بصریح انتقادات و مفرح حالات عمید الملک ابر
اصلان سما حاکم گیلان و ناظم آن سامان است جهت
خلق توراب

خلق تراب خلق و خدمت سپرداری مجد و رعیت داری مسکو گشته
الحال اباً عن جد احمد خدم و امجد جند حشم بوده ابد دراین ایام
که جمن سلطانیه بضرب خیام سلطانی و مخیم سرادقات خاقانی است
بر مراتب اعتبار و پایه افتخار را افزوده بعقب جبین حمید خطاب حمید
مجد ولی که در اذر جمله جمیله لقب و اجله خطاب است فاخر و فایض
امروز مفتخر گردیده‌ایم و عامه اعیان و ارکان آستان معدلت مکان
و قاطبه قطان و سکان دارالمرز گیلان او را بدین لقب بزرگ جلیل
سترگ مخاطب و ملقب دانسته به تمجید و تجلیل و تعظیم او را لازم دانند

فرمان [illegible] که بمشیت و قدرت ذی الملک والملکوت
و بمشیت حضرت رب العزت والجبروت جلت عظمته و عمت
نعمته خلعت جناب سلطنت خلافت را زینت قامت با استقامت
ما ساخت و تخت و بخت رخت سلطنت را بتربیت تجلیت
وجود ما ارزانی برافروخت ذلک الکتاب لاریب فیه همه
اوقات ذات ملکوتی صفات ملکی جلوه‌گاه رزنت سلطنت
و فطرت فرخ [illegible] علی نعمت و احدیه در ازای این
ابد مدت دولت جاوید عدت هر یک از خادمان آستان
حضرت اعلی رفعت و در کمال نعمت و سلطنت هر از

طریقت خدمت رحمت برحمت شفقت بر شفقت اقدام
در خدمت با جرئت و ریاضت بر افاضت الزم شمرده از بقعه
رقیت بر رقبه رغبت گذارند علو رتبت و سمو منزلت
بلند دارد از رفعت صداقت و لیاقت ثمر رحمت و برکت
چیده تشبیب این مقدمات تصریح حالات کوکب سعادت
در ساحت استراحت نموده و بقدرت خدمت قصب سبقت
و سعادت از بندگان دولت قوی شوکت ربوده طاعت
حضرت ربوبیت را در اطاعت و عبودیت اعلیحضرت ما دیده
در حقیقت از کثرت خدمت وحدت یافته و در حدت خدمت
و شدت زحمت روی نتافته نیک فطرت و پاک طینت
صاف عقیدت درست نیت صاحب کفایت و
کفالت و صاحب درایت و اصالت است تا رعیت
برعایت و حمایت و رباهی ولایت بلا ملالت و لا لطافت
عیاشد لهذا در بدایت این سال فرخنده نهایت از
مکافات این همین خدمات مزید فیوضات و عنایات
بی نهایت حضرت ملوکانه اماده بحکومت ولایات و
مباهات یافته و در معظمات مهمات و معضلات امورات

ولایت و انصفات

ولایت و انصفت در حمایت و رافت حالت رعیت
کمال مراقبت و مواظبت و نهایت رافت و عدالت مبذول
و لیاقت و متوجهات را بدون تعدیات و تعرضات و مهمی داشته
محسنات خدمات و مستدعیات خود را بدرجه اجابت مقرون
فرمان نصف کشیکچی باشیگری
چون شغل کشیکچی باشیگری
دربار سپهر اقتدار فلک مدار از جمله مناصب بزرگ و معظم
و شغل شریف و محترم است و پیوسته متصدی این خدمت
جلیل و عظیمه شغل معتمد بعهده کفایت و کفالت و اصابت
و اصالت میرزا محمد خان قاجار سپهسالار بعد لیکن از اوقات که مراتب
و مدارج او را با تفویض منصب سپهسالاری و تمام سپاه نصرت
همراه بمقام اعلا دادیم و بمعارج اعتلا بخشیدیم بتقریب
کمال رضامندی و خورسندی که از محاسن خدمات او داریم
روا داشته ایم نصف کشیکچی باشیگری را بدارنده چاکران
آستان همایون محول فرمائیم علیهذا در هذه السنه
... بکف کفایت دیده و درایت فدوی ... میرزا محمد مهدی خان
قاجار که فرع آن اصل و ثمر آن نسل و نور الحدقه و نور آن
و شاخ آن درخت و شاخ آن بخت است محول و مفوض

و نموده‌ایم که بسان شیشهٔ بی العجز شش الا سعد حسن
خدمت و منبع طوعیت و جوهر فطرت ذاتی و صداقت
و خلوص عقیدت را از والد ماجد خود که پیرو اقتدای عقلای فی الکرم و فی
نیت بود به ابد و ما نیز اخذ نموده بصفات جمیله خدمتگذاری و محسنات
جلیله صداقت شعاری اتفاق و مانستیاز و در شیوهٔ عبودیت و فدویت
را ازو از ساید و نظام مهام کشیکچی را وقت و مراقبت تمام سازد
و مدارج افتخار و اعتبار مهر افزاید حکومت اصفهان همواره
رای جهان آرای جهان و جهان معدلت پیرا است که از جای
جهات و انحای ولایات را بحکومت حاکمان عادل محفوظ داریم
خاصه ولایتی که باید بقوت جرأت و قدرت سیاست حضرت
اهالی مأمن و تنوع جهات روز افزون مسکن فیض باشد از جمله ولایات
دار السلطنه اصفهان که ام البلاد ایران و اشرف بقاع دوران است
حاکم کافی و عامل وافی خواهد که خاطر جمهور ظاهر را از عدل او دلخوش و
ولایت و رعیت را از عمارات و کفالت خویش ازلوی و آباد
دارد و شوارع و طرق را از خطر متفرق مصون و ودایع نفوس و نقود
از ظلم و تعدی محروس شمارد تشخیص بمقال تهذیب احوال
عشم الرم که بکار احتشام الدوله خاطر بیرز اینماید که

درکاروانی

درکاروانی و حکمرانی محمود الایام و در جانفشانی و انجام خدمات
دیوانی مشهور الانام است در کار رعیت و دار صداقت
شعار و ارادت و ثار بیشه که بعد از کره و مره بعد مره حسن صداقت
و لطف حق و ایالت فطرت و نیکی طینت در پیشگاه کیوان بارگاه
بظهور حضور رسیده و بس بهاء تصدی خدمات معظمه و تنبه حیثیات
معضله بهر از آن کامبهره و متوجه خاطر اهالی ایران را ممنون داشته
لهذا مراتب شان او را بعلو حکومت ولایت والا ثبت اصفهان
و فریدن و طایفه بختیاری اعتلاء و استقلال بخشیدیم هر از برات
و اهتمامات خود الحو الصقت و اهالی آن ولایت را معمور و مشکور دارد
قرار کشیکچی باشی‌گری حسب فارریت و قاهره بالجمعة
و مبانی ریاست سلطنت را طراز وجود مسعود او فرمود و امر جمهور را
بید قدرت و جرأت او نمود تا هر کس از خانه زادان را العزاء خود
جاه و شان بقرب منزلت و علو رتبت ایشان میعادایم ارائه
شغل کشیکچی‌باشی‌گری دربار اعلی سلطانهای آثار خود به لقب
و درایت و احسانات و کفالت میرزا محمد خان قاجار سپهسالار
نظام محول بود سپهسالار ریاست سپهسالاری عساکر فیروز
با ثره فاخره وفایض آمد لهذا بجهت این منصب حسب نسبت

سطر ... اسم الله ... ابن عبدالله ... محمد ... و الله

در ریاست ایلیات
و وزارت و جوانب دیوانی
سره اتمام و شهره انام

شخصی شایسته و مراقب باید که باوفور ارادت و اطاعت مطلق
بتجدد و تجدد و مداومت مجدد و مستعد باشد صاحب اوصاف
حمیده و اطوار پسندیده نتیجة الامرا العظام مقرب الخاقان
محمد مهدیخان قاجار ولد ارشد اوست که در عنفوان جوانی
چون پیران کار دیده و سرد و گرم چشیده و پیر و دلیر و در میدان
رزم و بزم در عنفوان و عنوان کامرانی صاحب تدبیر و صایب
ضمیر است نسلاً بعد نسل آنچه خدام امجد حشمت او اناً فاناً
بمدارج اعتبار و مدارج افتخار خواهد افزود از هر راه آگاه و در
هر امور راه بمنزله پیشوا شد... چنانچه در این سفر سعادت
اثر که لیلاً و نهاراً در رکاب سلطنت نهضت فرمای ایشان
شدند از حالات کمالات او ...

لشکرکشی ... در دربار سپهر مدار سرکار اعلیحضرت شهریاری قرین

فرمان حکومت ... و استظهار گردید بروجه ... سعد حرز

پیوسته رای رزین جهان آرا و خاطر ... مملکت ... است
و نهال عدل و بزلال رأفت ... و نهال ظلم و ...
و ... سراج جور و اعتساف از اطراف ... بیخ
بگیرد و چراغ عدل و انصاف در اکناف رواج پذیرد همواره

خدام دربار

خدام دربار سپهر احتشام که شب و روز بروز و رموز خدمت
نموده و براحت و استراحت فراغت ننموده زحمتی تازه
خواهند و زحمتی بی اندازه تا آنکه آن خدمت را شیمه از عیبه
و صداقت را شیوه و جبهه خود دانسته بدرستی و راستی
مراسم خدمتگذاری و لوازم ارادت و جانسپاری را شعار خود نمایند و
بمقام آرام خویش بیفزایند چنانچه عمده ارجمند آرام عضد الدوله
سلطان احمد میرزا که بمحامد حسن خلق آراسته و بمحاسن
صدق نیت پیراسته خدمات عمده و آثار پسندیده و شایان اطاعت
و متانت او در هر امور نمایان است در رعیت داری و کارگذاری
خاطر اهالی آن را خرسند و در خوشرفتاری و درست کاری رای
مبارک را رضامند داشته لهذا بحکومت بروجرد و ... خود
سرافراز از ... و ... سرافراز و قرین ... لکن محمد ...
چون سرکار ابدی ... عمارات خاصه سلطانی و پرستاری بیوتات
مبارکه دیوانی از جمله کارهای معتبر و منظور نظر مهر گستر است
بعهده امانت و دیانت کسی باید که اعتقاد و اعتماد از حق
او شاید ... بصداقت و لیاقت خود بیفزاید از
آنجائیکه عالیجاه مجدت ... از خانه زادان صداقت

نشان اینکه دولت جاوید بنیان و طرز خدمت و طور صداقت

او پدر بر پدر در نظر انور ما جلوه گر است لهذا او بنده آستانه سرافراز با شکری

عمارات ارک خاصه سلطانی و بیوتات متبرکه دیوان اعلی در حق او

ارزانی فرمودیم که پیوسته بصداقت در لوت ... و

دیانت در سرانجام و پرستاری در ادارات کار در خدمت شکرگزاری

انجام داده و تواند بکمال صدق نیت و نهایت مراقبت و مراقبت

نقب ضمیر ... خود را بعرض برساند حاجی شاه خان

از انجا که بمشیت ... و باز لوث و ... والا بقدرت

آسمانی و جنبت ... همین وجه باز ا برازنده تخت و کلاه

و فرازنده خیمه و خرگاه دیده و نقش تعیین ما را از کهتر و مهتر به بهتری

و بنده پروری پسندیده تا گرد عالم را از گرد والام پاک و

ظلمت ظلم را از نور عدالت خود تابناک سازیم رعیت را رعایت

نمائیم و ولایت را ... فرمائیم مستعدین دربار را ... و

سفر ... سرکار را ولایت بخشیم هر که جانه چاکری پیشتر ... بیند

عزت و نعمت پیشتر جوید آنکه خدمت حق و دولت را ... یا

برتری و سروری را شاید و هر کس رعایا را رعایت و برایا را

حمایت کند نور و رحمت و شمول عنایت بی نهایت آید

مضمون

مضمون این اوصاف صدق مشحون حالت تقرر دن احوال

تقرب کاقان قدیمی و حسمی چاکر آستان ارکان علیا حضرت جلالت

است که طریق خدمت را بر کان جان رشته و در جان عبودیت

سلک بصدق جنان سفته در رشته آستانه تولک طالعش

از شرق سعادت طالع گشته ببعث جزوی ... الملکی مفتخر بابی

امی حافظ کرب و حکومت ... ماربدران

چمن دنیای وجود ملک و ملت بوجود بهجت آرایش تمام یافت و

مسند دین و دولت از قوت معدلت ما پیرایش تمام گرفت

بر خاطر خطیر مجموع ورای عالم آرا مقرر فرمودیم هر که از منتوبان

دربار ما از نهایت صداقت و جانفشانی و کمال ارلوث

دلکاردانی اگر خار زحمت چیند گل رحمت چیند و هر کاه شفقت

خدمت کند شفقت نعمت خواهد چشید چنانچه راحت رنج

حرام نماید به برتر مقام کرام در آید از جمله عم اکرم اسعد نامدار

لیکو سرشت میرزا ... است به اعاره در رکاب ... را

مشغول خدمات و مراقبات شبانه روزی است فیض جدید ... و

و بذل ... لهذا در بنده آستانه دره اثر رحمت خسروانه ساحت

حال او تابان قطره از زلافت ملوکانه بگلزار حال او باران آمده

و حکومت ولایت ... خبوشان
و محصولات ... اول
... آنکه

بعقب جلیل ملک آرای لقب و بحکومت و ایالت و مرزبانی ولایت مازندران
و استرآباد قرین عزت فرمودیم و در کمال استقلال بامور جمهور
عباد و بلاد آنجا بطور رأفت و انصاف و کفایت و عدالت رسیده
یکنموده بخدمت دیوانی میپردازد و عامه برایا و رعایا را بدعاگویی ادامت
ابد ترک مشغول سازد مقرر آنکه عموم اعاظم کرام و خدام رکاب سپهر
نظام او را بلقب مزبور و بحکومت بطور مسطور و مامور لازم

بقای

وزارت و پیشکاری

چون هر یک از ممالک محروسه را وزیری صداقت شعار و پیشکاری
دیانت دثار در کار است که همواره در خدمتگذاری ثابت جا و پاید قرار
دور امورات وزارت و مهمات ولایت بنهایت استحکام
و درست کردار که و در محاسبات و معاملات ولایتی و محاکم درا
دست و راست بدین کمال راست قلمی و صداقت بیشی خود را
در پیشگاه فلک پایگاه بظهور رسانند تا از آنجمله ولایت و رعیت
سوا برنه که دارای بخدمت را کفایت دار بسرداری آصف آید از جمله
میرزا اسد الله مستوفی است در ابتدای این سال قابل
تفویض اینمراتب گردیده بوزارت مازندران قرین جلال
بی پایان فرمودیم و در دلو دستند معامله دیوانی و میرزا عبدالاعلی

وادانی

و ادانی چنانکه از کاردانی و جانفشانی او آید و شاید بعمل آورد

فرمان حکومت برادر ارجمند احمد میرزا

چون لوای عنایات الهی سر گیهان وجود ما را با کرامات و
الطافات نامتناهی بیاموخت و لباس سلطنت را بر بالای
والای ما دوخت و شمع محفل خلافت و مملکت را بنور عدالت در جهت
ما برافروخت تا رعیت را رفاهیت و ولایت را فراغت بخشیم
و بروابط حکام عدالت بذل رحمت و نشر رأفت و رفع بدعت
و دفع مضرت در اقصای مملکت معلوم فرمائیم بمفاد لکل امر رجال
و لکل مقام مقال هر مردی را بکاری باید و هر فردی را بخدمتگذاری
شاید عم اسعد ارجمند احمد میرزا که بحسن سیرت و لطف طینت
آراسته و با اصالت و کفایت پیراسته صدیق و حق
درست کار و خوش رفتار است لهذا بحکومت سرافراز
سرافراز و ممتاز و قرین اعزازش فرمودیم که در آبادی ولایت
و نهایت پرستاری سید ول و آزادی رعیت کمال نگهداری
معمول دارد و بیشتر از پیشتر بمراسم درست کاری قیام

فرمان حکومت و بلوازم رعیت داری اقدام نماید قم در حق جهانگیرخان

از آنجائیکه ولایت دار المؤمنین قم از جمله ولایات مشرفه

گردیده و لکن منظور نظر مقدس ما آسایش عباد و آرایش
بلاد انجا از هر باب پیش نهاد خاطر عطوفت نهاد همایون میباشد عموما
لازم داریم که خصوص خدام و اعالی انجا از دعاگویان خاص این دولت
ابد احتشام است پیوسته آبادی انجا را طالب و از رعایای
انجا را راضی میخواهیم و بر ذمت همت حضرت ما چنین لازم دیده
ایم که اختیار و اقتدار انجا را بدست حاکم عادل و کافی و رحیم
و بر رعیت داری و درست کاری و درستکاری او اعتماد کامل باشد
و برائت کاری و درست کرداری او اعتقاد شامل لهذا از بدو
السنه سعادت ارسنه (?) جانقوزخان قاجار را بحکومت انجا برای افتخار
و اعتبار یافته مفتخر رسیده اریم (?) که در حکومت ان ولایت روز
بروز بر حسن سلوک خود افزوده در حضور همایون معروض [illegible]
حکومت رعیت را شاکر و ولایت را آباد دارد

ترشیز

چون برای العین احوال اهالی ترشیز را نیکو ملاحظه و مشاهده
فرمودیم و انظار رحمت و رافت بحالات انها بیشتر کشودیم
مستحق مرحمت تازه و مراحم و مکرمت بی اندازه امدند چرا
که انها در خدمت گذاری دلیر و مردانه و در جانفشانی شیر گیر و فرزانه
میباشند همواره عشایر و عساکر انجا از برنا و پیر و صغیر و کبیر
در تدبیر دشمنان

در تدبیر دشمنان ایران و تسخیر و تنبیه طوایف مخالف زحمات [illegible]
[illegible] بوده و از محارست و محافظت انحدود و سد نمودن طرق و
شوارع را از طوایف و سارقین مسدود نمودند لهذا از بدو سنه
محض رفاهیت و رعایت حالت انها [illegible] مامور بحکومت
انجا [illegible] مرحمت انها را مرحمت [illegible] کشان
[illegible] تقدیم داشته [illegible] عطوفات بپایان [illegible]
سال در حق احاد و افراد اهالی انسامان شاهی [illegible] مقرر [illegible]

حکومت خراسان

چون مملکت خراسان از جمله ممالک فسیح المسالک ایران
صانها الله عن الحدثان از جمله ولایات معظمه مشرقیه [illegible]
و ایلات و عشایر و قبایل و عساکر ان سرزمین بغیرت و شجاعت
[illegible] و صداقت قرین و در خدمات ما و در صدمات جان
شکار از جان و سر و مال در گذشته رنج را بر گنج در [illegible]
برحمت مرجح داشته اند و بنا بر انکه ترفیه حالات انها [illegible]
نصب العین ضمیر منیر همایون میباشد و [illegible] اکرم [illegible]
کامکار حشمة الدوله حمزه میرزا با ایالت و ولایت حکومت
ان مملکت مامور کردیم [illegible] جمیع [illegible] و کفایت [illegible]

و از نهایت اصالت و بزرگواری خود ما آن اراضی را اراضی مسرور
داشت این اوقات نیز قاطبه قطان و سکان آن صفحات
را از صمیم دل مایل و امیدوار دیدیم که آن گلستان که از نو بهاران
شایسته فیض رحمت باران نیسان و با سزاوار اشد خاوران
خواوران باشند و نظر به اینکه عم مکرم ما علاوه بر حسن سیرت
و نیکی فطرت و پاکی طینت و جوهر ذات و نکو صفات
و مملکت داری و رعیت پروری را از شیمه کریمه با شیوه
خود که به نوعی خاص سلوک اختصاص با اهالی آنجا داشته
و دارد لهذا در هذه السنه او را بحکومت و فرمانفرمائی ولایات
و کامرانی آن مملکت معظم فرمودیم تا بعون الله متعال در اقبال
دولت بیزوال مملکت را از معدلت معمور و رعیت را از جهت
شکور دلشاد و در تمام ادای آنچه باید در رفع انهدام و آزادی
فرمان حکومت از دیوان اعلی اظهار داشاید در حق مردم اهالی
الله بعون عنایت یزدانی و فضل و رحمت سبحانی پی صدد سریر
جهانداری بتقریب وجه مسعود ما زینت افزا و انتظام مهام لازم داشته تمام
مصالح خاص و عوام محول بر رای ملک آرا و مفوض برتدبیر رعام
اصابت پیرا شده بفعلا احرکما احسن الله الیک بر دست
همت والانهمت

همت والانهمت لازم داشته ایم که در صدد آسایش
عباد و ولایات بلاد باشیم بساط عدل و داد او در بسیط
خاک مبسوط و سایه امن و امان بر جهانیان ممدود دارالم
تا جمله برایا محفوظ از جور و اعتساف و محظوظ از عدل و انصاف
بوده زبان بدعای دوام دولت و ثنای بقای شوکت گشایند
تقدیم این اراده و نیت در حدود آذربایجان که مملکت
بزرگ و سرحد دولت ترک علیه شد پیشتر منظور است بنظر
تدقیق در احوال هریک از بندگان حضرت و چاکران شوکت
محفوظ ... و عم اسعد اکرم کامکار بهرام میرزا مرشدزاده که
عزت و علا و عضد دولت خاندان عزم مجد و اعتلا است بتفویض این
امر جسیم لایق و شایق دیدیم علیهذا در این سال فرخنده
فال حکمرانی آن مملکت را بعهده کفایت او واگذار داشتیم
چنانکه باید و شاید وجه جوهر واقعی ذات و استعداد فطری
او اقتضا نماید بانجام مهمات آن پردازد و غریب
و بومی را از حسن سلوک خود خورسند نماید و در موارد امور
جمهور بر وفق سجیه انیقه باز رفتار نماید

قدیر

وزارت و ضابطه لشکر

هر چند خداوند فاطر بی‌مثال و خدیو پادشاه بی‌همال وظیفه‌دهنده
ارباب و سپر در زوال بخشنده هر صغیر و کبیر تفضلاً بعباده از مشتغلان خانه
خوان احسان ما رابط بسیط بساط مرحمت و وظایف جمع شمار را
حواله خزانه مرحمت ما فرموده است ذلک فضل الله یؤتیه من
یشاء ما نیز شکرانه این نعمت عظمی و سپاس موهبت کبری
بر ذمت همت بلند نهمت لازم داشته اوقات خجسته
ساعات خود را وقف ادای آن فرض و صرف رسانیدن آن برات
فرموده و همواره طالبیم و در بستری وظیفه خواران با استصواب
چاکری آبان در تنخواه عاید گردیده و اوقاف روز بروز نیز
بجلیه ادای آن رساند موجب مزید دوام دولت قاهره علیه آید
با صدق اهتمال چهره گشای احوال بندگان آنان قدوی رساند
۲ پنهان نیز را مصداق بی‌نظیر الملک است میرزا ربیعا جلالی
الی الآن در آستان خاقان خدیویان رشادت و جهت ارکان مصدر
خدمات نمایان شده و در آن حضرت بمناصب رفیعه و مدارج منیعه
رسیده و یک چندیم در زمان ولایت عهد مامور ادراک با
بودیم بوزارت ما سرافراز گردید در انتظام امور این ممالک
و انجام مهام داخله و خارجه و استرفاه احوال نوکر و استرضای
خاطر مهر گستر

نصب میرزا

خاطر مهر گستر ساعی جمیله بعمل آورده بنا بر وثوق اعتماد در حق او فوق
لهذا بوزارت و وظایف و اوقاف ممالک محروسه سرافراز فرمودیم
چنانچه باید و شاید وارد جهده کفایت او شود در لوازم شغل بزرگ
جاهد و مستعد باشد عاید سازد و با نهایت ... و رعایت بابا دل

فرمان اوقاف پرداز دولت

چون بحکم حاکم تقدیر و اقتضای مشیت رب قدیر آثار
ظهور نور عدل ما ظلمت جور و جبران از صفحات ایران معقود
شد و از وفور حراست و سیاست ما راه عبور و مرور بتمام اشرار
مسدود گشت عنایت بی‌نهایت حضرت کردگار در
باره ما از حد نصاب افزون و از حصر و حساب بیرون گردید
در این عهد ابد پیوند هر شخص ستم قدم بعرصه عدم نهاده و از نهاد
تعدی و تظلم روی باز نهاده ام گذارد بمرجع عهد شباب سر و جهان ملک
استبابه از روزی که بر تخت سلطنت نشستیم و تیغ بیداد
خلافت بر کمر بستیم از هر دو کلاه عالمی با کفایت گماشتیم
در ابت معدلت ما بواسطه حسن کفالت او در آن ناحیت
نمایان و علامات استراحت در صفحات حالات
خلایق عیان گردد رنج و تعب بمردم وارد نیاید در

از اذیت آسوده آید مالیات دیوانی بسهولت و آسانی واصل شود
و دعای خیر بدولت ابد پیوند حصول یابد رفاهیت خاص و عام
چون دوام سلطنت را انتها پذیرد و آسودگی حال هر کس چون
بی زوال را زوال نگیرد لهذا این اوقات بنظر اشرف کیفیات
حالات سکان ولایت فلان که از جمله ولایات معتبره و عمده است ملاحظه
فرموده ایم و لازم نمودیم که از رفیه و ترفیه آنها را بوسیله حاکمی با درایت
برنهد فرمائیم از میان خدمتگذاران دیوان ابد اقران لایق
آن خدمت و شایق این حکومت دیده و پسندیده ایم که باوصاف
جمیله مروت و نصفت و صداقت و ارادت و مردم داری و کارگذاری
موسوم و موصوف است حکومت آنجا را بعهده او محول داشته
مقرر میداریم که در رفاهیت رعیت و امنیت ولایت مراقبت
و مواظبت معمول دارد و در ایصال و وصول منال دیوان ابد اتصال اهمال
نورزیده

حکومت کیومرث میرزا

چون رای جهان آرای عدالت پیرا و خاطر خطیر رحمت انتما همواره
برأفت اهل اطراف و اکناف و الایات و رعایت رأفت
و رحمت گشوده و احکام عدالت و نصفت را اقصا و ادانی
مملکت گشوده ایم تا از نتیجه جهات جهان از عدل و داد
آباد و ابنیه

آباد و امنیه از ظلم و فساد از حوادث بلاد ازین واقعند ولایت
دارالامان کرمان که پیوسته از جور زمان و [illegible] والای انسان
در حفظ [illegible] خواتین مشهور جهان [illegible] لهذا از ابتدای
استقلال فرخ فال نور چشم [illegible] کیومرث میرزا را که در اوان
جوانی پیر و صائب تدبیر و در ریعان [illegible] صاحب اختیار
حکومت الولایت مامور فرمودیم که در ادارات [illegible] و تمشیت
ولایت بنهایت کفایت [illegible] هر دقت گوهر صفات و حسن سیرت
و لطف طبیعت ازو آید و از آثار [illegible] او در [illegible] زاید
و شاید معمول دارد [illegible] افزون همایون را در حق خود مقرر و مشمول
داشته باید [illegible] نظام مهام ملک و انجام امور خاص
و عام اهتمام نماید مقرر آنکه [illegible] و افراد عباد [illegible]

فرمان صاحب دیوانی [illegible]

[illegible] صاحب دیوان قضا و [illegible] کار قضا [illegible]
[illegible] [illegible] رایت [illegible]
[illegible] لوای جهان [illegible]
[illegible] بشکرانه این [illegible]
[illegible] ما را با فطرت همایون [illegible]

بچمد رفته و خیال فرخنده مآل در ضمیر منیر اقدس جا گرفته که پیش
از چاکران دولت و خانه‌زادان اعتاب خلافت در مجاری خدمات
قدیمی با دولت برداشته و کامی بصداقت گذارند بمفاد من جاء بالحسنة
فله عشر امثالها جیب و دامنش را از لآلی مراحم ملوکانه مشحون و
ساحت احوالش را از نسیم سحاب خسروانه بسرسبزی مقرون
فرمائیم تا سایت عکس بچین صدق پذیرد و بطاوعت
ملتزمی ملت تا سر گیرد نظر باینکه مقرب الخاقان فستحیح خان استردار
بدایت طلوع ابند دولت روز افزون تا اکنون روز بروز در خدمات
دولت روز افزون در سلک خدمت گذاران دولت را ظاهر ساخت
و از هر خدمتی از اغاز تا انجام راحت نبرده است هر کس در خدمت
امروز امثال ذلک خدا انگیخت و در مجاری خدمت بهمراه حقیقت
که همراه اکثر سنتک ... فرمایشات چنانکه ابا و اجداد او
در خدمت بندگان را و اثار ابشه را هستیم در ظهور صدد
دولت رسیده و بزرگی رسیده‌اند خود او نیز با خلق نیکو
و صدق عهد نیکو سبقت در شعار خدمت از همگنان
ربوده بنابر علیه هذا او را بلقب خان جلیل و القاب از اجله
و اعزه خطاب سرافراز و قرین اعزاز فرمودیم

فرمان شکاری ولایت کرمان

که مدتی به پیشه نظیر و مقدار لاشریک در ... این دربار
شهریاری را فعلاً به ملکه نموده بارگاه حضرت باری عز اسمه
فرموده که از جرگه پی بکار برند و دنیا را مزرعه آخرت شمرند
در اینجا عجز و الحاح بجا است و در اینجا عرض و انجاح رواست
در اینجا گوهرهای بی‌بها و گنجهای بیکران بخشند و در اینجا نغمهای بحدت
دانایان باشارت دهند از اینجاست که مقرب الخاقان عمدة الخوانین
اید ارکان ... اسمعیل خان از جمله تربیت شدگان و الوب
و بندگان آستان همایون بوده و هست همواره در خدمات
بزرگ زیرکی و در صدمات سترگ جهد نموده و در انجام خدمت
بدرستی و راستی نموده لهذا در اوایل این سال فرخنده مآل
امورات وزارت و پیشکاری دار الامان کرمان را بعهده
کاردانی و جانفشانی او واگذار داشته از بیع بالمره در سیاقات
و محاسبات و امورات و کارگذاری ولایتی و در مراقبات
و مواظبت جهات در حالت رعیت و در ولایت از بی
عامه و خاصه رعایا و برایا و کافه اشراف و اعیان استظهار معمول
تمام داشته و شمال و جنوب را با مساعی موصول ... سازد .

بقرار انکه نور چشم کامکار کیقباد میرزا او را پیشکار
کار گذار خود دانسته وزارت الولایت با کمال
نیفت و کفایت او واگذار نموده حکومت

ازونقیکه باراده ایزد بیزوال و تائید خداوند بیهمال
جهن جلال و عجم نوال با کمال سعادت و اقبال و نهایت شوکت
و اجلال در اورنک خلافت واریکه سلطنت قرار گرفتیم
بوفور رحمت جبلی و ظهور رافت کلی این شیوه مقبوله و شیمه
کریمه را پیشنهاد نهاد و ارادت خود ساختیم که هر یک از انجار
خدم را بچشم در مقام جان نثاری ثابت قدم دارد در جمله
خدمتکذاری صدق شیم ایند و رات کاری را
موجب رستگاری دانند و خدمت رحمت را رحمت
و نعمت شمارند او را بشمول رحمت تازه و مکرمت
بی اندازه سرافراز و قرین افرازش فرمائیم تا بجهت جاه کیاء
رفیع مقام و تشکر این طور فرجام ظاهر گردد و در این عصر
سپهر بسطت رتبت رفعت و رفعت منزلت منوط
بر حسن خدمتکذاری و مربوط بفرط ارادت شعاری است
عقیب انتقال بتصریح احوال مقام پیشکار سرداری

ارجمندیار

ارجمند یار بزیت برادری رسیده و کمترادت را بر بیان
اطاعت بسته بتواتر و اکثر خدمت نمایان و مراقبات شایان
از او عیان گردیده از عنوان جوانی و عنفوان زندگانی گرد شرف
التزام در گردان بدار را دریافت نموده نهایت جبلت او بود
بیشه های حقه داشت لهذا باین لحاظ دریای رحمت ملوکانه
بموج و الایوان همت خدیوانه اوج گرفته بفلاکار سرادار اروید

فرمان مستوفی گری

چون خداوند جهان خواهد که بر بندکان بخشی کند وجودی را
بر جهه شهود آورد که کافه ناس را اساس خوشنودی و
عامه عباد را از آن بهبودی حاصل آید بحمد الله والمنه که وجود
اعلیحضرت شاهانه ما صاحب تاج و تمکین و حافظ منهاج دین مبین
وارث ملک و ملت و حارس دین و دولت طرازنده
تاج کیان و طرازنده تخت انوشیروانیم مالک ممالک
عرب و عجم و زیب انداز ملک جمشید جم میباشیم بپاس
داری و سپاس گذاری این الاء والا بزینت فطرت و طینت
همت چنان قرار داده ایم که در خور هر خدمتی نعمتی و در ازاء
هر زحمتی مرحمتی فرمائیم و مراتب مراحم و رافت بر عواطف

بر کشیده حکومت و وزارت ولایت رستاق منصوب...

وزارت و خدمات

حالت عموم اقسام از خدم و حشم خصوص ارباب سیوف
و قلم که قدم بر دایگی و فرمانبری در دایره بندگی گذارده اند
بلند آرایم از جمله در صفحه صدق و صفا خوانده و شوق
وفا نمرده لوح ادب را از حب نسب نوشته و مراد است
او را از اوصاف حساب سر رشته قسم بندگی
بر اوانی در انگشت و دفتر چاکری ارث دارد از هر سوارد
عطارد راست رو و رایات شنوات زبان
بیان جز براستی نگشوده و قدم و قسم غیر از صداقت
نفرموده مستحق اقسام کرم و مستوجب انواع نعم
فرمان گردیده اهذا

حکومت

که داوار دلوار و داور بنده پرور سبحان الله جل شانه و عظم
احسانه خلعت خلافت و لباس سعادت سلطنت
را پیرایه وجود ذیجود و طراز پیکر مسعود ما ساخت تا ساحت
تا ساحت عالم را از گرد الم و کلفه جهان را از جبران و ستم
پاک و از انوار رافت و نصفت عرصه موجودات
محسود افلاک سازیم رفع الم و دفع ستم و ظلمت ظلم از راه
بعدم دیسیم رعیت را در ظل رعایت بپروریم و ولایت را

دامن امنیت

براستی

دامن امنیت [illegible] حدود و [illegible] و ثغور معمور گرداد
و آوازه عدل و داد که از اجداد و آبا داد است در هر بلاد و کشور
زد عامه عباد گردد و بدعای بقای وجود مجود پیش اید و از آنجمله
حکام معدلت آیین باید در رسالت عدالت و نصفت
عطوفت در رحمت اعلیحضرت ما را به برنا و پیر و صغیر و کبیر
رسانند و شهد مرحمت مکرمت اقدس همایون را بدور و
نزدیک و ترک و تاجیک بچشانند شاهد این مدعا
ضیا بخش محفل حال ارادت اشتمال که از مقام
خدمت و چاکری شاکر و موقع نعمت و فرمان بری با طراوت
بهر خدمت و ماموریت و منازل گردید بطور الکمل در انجام آن
عمل اقدام و اهتمام تمام نمود تا گوی برتری و سروری را از
اقران و ارکان ربوده نباز رعایه المراتب در نهده [illegible]
فصد حل است عمده حکومت ولایت بدست ارادت
او مرحمت فرمودیم که پای اطاعت در جاده خدمت بادات
اقامت گذاشته از طریقه نا صواب اجتناب نماید

نصب نظامی

همواره ضمیر منیر بیضا نظیر ملوکانه بر آن و خاطر کیمیا

و به رافت [illegible]

تحمیر خسروانه چنان است که هر یک از خانه‌زادان صداقت‌کیش
و جان‌نثاران ارادت‌اندیش که قصب السبق خدمت از امثال
خود ربوده و در رعایت آسوده نغنوده علم اساس جانسپاری و بندگی
نهاده و چون سر از او بخدمت ایستاده باشد دیده
بصیرت بسیرت خلق باز و دست از سستی در راه ... کوتاه
رتبه رجحان و امتیاز یابد و در میان اقران بخدمت
سرافراز آید شاهد مدعا مصداق حال و شاهد احوال
جز دی آثار بزرگی از ناصیه حالش پیدا دارد و جبهه احوالش
اسرار درستی هویدا افتخار الاماثل ... و تاش با اجداد کرام
مخصوص است صورت حنیف دیده و صولت سیف
چشیده جنگ‌جو و جنگ‌خو صاحب زره و خود
و طالب نام و جنگجو لشکرکش و دشمن‌کش جلادت
ترک و رشادت نیساد دلیر و شیرگیر شمشیرگذار و
عدوشکار صف‌شکن و خصم‌افکن عیانند ع
بهر لقب و منصب و ابواب جمعی مورد ... کامکاران بدان
لکر و نقصان پیدا کفایت و ارادت و تفویض و تسلیم
فرمودیم که در انتظام امور عزم جزم نموده همواره بصنع خدمات

و فرمانست

فرمان وزارت اردو و حکومت

از چمن گرداننده گنبد خضرا و نگهدارنده این خیمه بنظر(؟) اعیان
وجود وسعت داده سرمایه جود و کرم و پیرایه بذل و نعم است بر بساط
نشاط و قیاط(؟) انبساط جای داده و قبض و بسط بسیط حکمرانی
و رتق و فتق محیط گیتی‌ستانی را بید قدرت و قوت ما نهاده و
و بید همه فوق ایدیهم تا هر ولایتی با امانت عاملی و الکاری(؟)
و هر زمینی را الضمانات بضمانی امینی بسپاریم و لایت ... عنایت
شکار و سرور ... مصدق انتقال و توضیح حال ارادت شعائل
... در مراسم جانفشانی عاقلی و در لوازم محنت‌دانی
کامل و مناسب است خدمت را برغبت تمام و زحمت را بمنت خریده
از غفلت دوری جسته و از استراحت گریزیده تا پایه‌ای از مدارج
عزت بمعارج عزت نهاد بنابرآن رفع رجز ظلم و تعدی را
لازم و متحتم دیده در باره نسبت انظار عاطفت و ملاطفت
مباحث حالش گشوده حکومت ... در حق او
بخشودیم که بایستید داری در خور داری بجه شکرداری ... عنایت
داری بر داد همه عموم اهالی آن سرزمین را از حسن رفتار و گفتار
خوشنود سازند و در باره ... نمایند و ... تعدیات و تظلمات و تصرفات

فرمان وظیفه و مستمری

که خلاق یگانه و رزاق هر تشنه و بیگانه ذات قدس ملک کامگار
مدار است به رحمت خدا و مروج دین ائمه هدی فرمود و بر کیهان
و جهان پروانه کیهان خدائی و بر جهانیان فرمان جهان آرائی
داد و کلید خزاین و دفاین را بدست ابر لآلی نظر و بحر عطای
گهربار سپرد تا وظیفه بندگان و روزی روزی خواران را از خوان
احسان شاهانه بدور و نزدیک و ترک و تاجیک برسانیم
و از بذل ادرارات و مستمریات جمعی کثیر و جمی غفیر را از شکستگی
پریشانی و بد گذرانی برهانیم تا بدین واسطه ارباب دعا و اصحاب ثنا
باسودگی تمام بدوام و قوام دولت جاوید فرجام قیام نمایند از جمله
[illegible] دعاگوی و ثناجوی [illegible] و بقلت مال
و کثرت عیال سزاوار است مستحق فیض باران احسان
نیسانی [illegible] امده [illegible] مبلغ [illegible] برسم
مستمری در حق او مقرر فرمودیم که بدعای وجود بیهمال اشتغال دارد

در اجازت ارباب شهرداری

به مشیت شامله ازلی و بقدرت شامله لم یزلی تعالی شأنه
عن سابقة الظنون و تباعد قدره عن ملاحظة العیون حکم محکم
فرمانفرمائی

فرمانفرمائی و مملکت آرائی و توسیع فتح لیهاء بخدائی و کشور
کشائی را بنام نامی ما و اسم سامی ما زینت و طراز و تخت سلطنت
داوری با فرهنگ خلافت را بفر قدوم ما سرفراز و بفرخی مهام
مهام انام و خاص و عام و التیام و انتظام دین اسلام
را بید اقتدار و اختیار ما داد تا دلو عدالت ما نسیم و تحریر
نصفت مهم امور جمهور را بکف قدرت و شوکت ما نهاد و
نهال آمال آحاد و عباد را از جویبار رحمت سیراب و اعلام
نصفت افراخته و علایم آلام از عالم جور برانداخته تخصیص
خاص و در خدمت این دولت سرافراز یافته اند و قدمت
استعداد و استقامت بلند سازند چهر چهر بر چهر خاطر گدا گشته
و صورت بندگی را از آلودگی صداقت صافی داشته از ایام
تا اقرار زبان بمدحت باز و در خدمت و صداقت رابقه رقبت
بر رقبه رغبت کشیده در سفر و حضر سرد و گرم چشیده
دست مبایعت داده و پای طاعت نهاده دل از مال و
جان گرفته و جاده بندگی را بمژگان رفته دلو شیر زبان
ما و چشم بخوان احسان فراداشته طاعت معبود را
در اطاعت وجود مسعود نگاشته خدمت را همچون فریضه

فرض و اولویت خود را عرضه و عرض دارد در حق او در
بروز مرحمت تازه و عنایت بی اندازه کرده توضیح و تشریح استقلال
تصریح حال فلان مراد اوصاف حمیده و مراتب و اخلاق پسندیده
مطوره شامل حالت استقلال او است صاف طویت و کامل
روبیت نیکو فطرت است و پاکیزه طینت خالص عقیدت
و صادق نیت است علیهذا المراتب زمام اختیار دربار
سپهر مدار شهریاری را بدست کارگذاری و دستیاری او
واگذار و معقب قرین افتخار و استظهار فرمودیم تمام اعیان
و ارکان و معتبران دیوان و مرتهنان و مستحفظان
آستان سعدت بنیان او را باین شغل و لقب شایان و
پایان دانسته لوازم این شغل باو محول دانند

در عید ولادت با سعادت شهریاری

چون از رحمت خداوند رئوف و فیض احسان کردگار
عطوف بواسطه وجود و شهود نفوس مؤیده بر بسیط
غبرا از دل بسیکند و ظهور این نعمت و شهود چنین
رحمت را عموم امم و خدم باید مغتنم و محترم شمارند روز
ولادت با سعادت حضرت شهریاری در ایام عشرت
و کامکاری است

و کامکاری است از ازدیاد نزول رحمت و شهود فیض رحمت است
اگر مستور باشد نعمت خدا ناشکور و مخلوق از این عطیت
مهجور خواهد بود لهذا روز ششم شهر صفر که روز مولود مسعود شاهنشاه
جمجاه اسلامیان پناه است باید روز مبارک را مایه افتخار
فرق و تارک دانسته چنانکه تمام شاهزادگان و خدام
دربار سپهر مقام و عموم انام از خاص و عام روز مزبور را
بمیمنت و عزت و عشرت و بهجت از اعیاد معتبر گرفته بنشاط
نشاط و عشرت و بساط چیده و در آنچه لازمه تهنیت بوده
بجا آورند و نیز عموم اعیان و ارکان و قطان و سکان ایالات
کافی است اشارت بشارت آمیز و خبر بهجت انگیز را اشاره و اشعار
دارند و در هر سال بدینمنوال اینروز را از اعیاد محموده دانسته
و شرایط نشاط را مصروف بظهور و این شیوه مسعوده و شیمه
مسعوده را موقوف ندارند و در اداره ایالات و اقالیم آن بهانات

فرمان حکومتنامه مراقبت مهد علیا در حق عباس میرزا

چون مالک الملک بیچون جلت قدرته و عظمت سلطنته از روز ازل
کمال رأفت و رحمت ولات عدل بر جهات ملک گمارد
و اقسام نعم بر اصناف امم روا داشته تا بلاد و عباد از آسایش

واز اتش باشند از بدایت حال که تشریف اقبال را طراز
نموده و ابواب رأفت بر هر مملکت گشوده هر یا حینی رعایای طبقه
هر ولایتی ملاحظه فرموده ایم از جمله ولایت قم که بسبب
تشرف بضجعه مصطفوی سلام الله علیهم همواره منظور نظر و محظوظ از حظ
عدالت گستر است ان سرزمین و ساکنین انجا را اباد
وازلو خواسته ایم لهذا درین سنه خجسته تشریف ایالت
و فرمانروایی ان ولایت را بنور چشم اسعد ارجمند کامکار عباس میرزا
بحکومت انولایت سرافراز فرمودیم تا مایه رفاه مسلمین و آیه
عدل ان سرزمین گشته و موجب دعای خیر بجهة دوام دولت
ابد ابت قاهره شود مقرر انکه علمای اعلام و خدام آستان
عرش نظام و سادات با احترام قم او را حاکم بالاستقلال خود
دانسته بجا آرند

حکومت

چون با فخام الهامات غیبی و ابهام وارلوث لاریبی اظهار
علامات مرحمت و انتشار رایات معدلت بمفاد بالعدل
قامت السموات والارض بر ذمت همت ما فرض است
و پیوسته از فرط عدل و دلو عنان اختیار عباد و بلاد
بدست اقتدار کسی داده ایم که بدرستکاری و حق گذاری

او اعتقاد و

نوروزان را صرف باید
سوم بحر اصفهان اوج
سیزده اصفهان

او اعتقاد و اعتصاد و رعیت داری و عدالت شعاری او اعتماد و اشته
باشیم چرا که حکومت حاکمان با کفایت از برای رعایا و برایا چون
حصن حصین افتد و ابنیه رفاهیت ایشان از حسن کفایت
و استمالت لایق محکم و متین گردد امر رعیت را از رسم اعتدال
خلیبات حکام انضباط و انتظام و موجب معموری ولایت
و شکوری رعیت آید مضمون این مضمون سعادت مال
بیشگو فال است که در جهانداری دارا دست
گستری بتابعیت عموم ارباب خدمت و حکام تمام الایت گرفته

فرمان حکومت

از انجا که سلطان ممالک ملکوت و جبـ
جبروت تبارک الله الذی بیده الملک و هو علی کل
قدیر تا بحکم تقدیر و فرمان تقریر انجاح مقاصد انام
و اصلاح مآرب خاص و عام را برای ایمان ملتزم واز
شیوع عدل با انتظام گراید و ابر و مایه و سائل و سیار
قوی و ضعیف و وضیع و شریف از رافت عام و عطوفت تام
مجاری امور جمهور در کمال جمال و فراغت بال است نه از
ضعفا خراج خواهند و نه بحاج راهند امر حکومت ممالک

بعهدهٔ کفایت کاردانان باکفایت و صاحبان درایت
محول و مسلم فرموده‌ایم و از قوانین عدالت و رأفت و قواعد
حصافت و نصفت انتها انحا و اقطار ولایات بحار و بر معمور و
مسرور و مسالک مسلوک و ممالک محروس و ثغور و مناهج محفوظ
و عموم امت و ملت محظوظ لهذا بنا بر کاردانی و جانفشانی
و آگاهی حالات خواهی فلان که اطمینان فراوان از حسن
کاردانی و درستی کار او داشته‌ایم و داریم و مکرر از او براز حسن رفتار
و طیب گفتار او بثبوت رسیده و ادراک حاصل نموده‌ایم از صرامت
امورات مرجوعه و مهمات مفوضه اعلی بنیاد بوده تا خدمات
دیوانی را صورت انجام و اختتام داده عنان اختیار حکومت
ولایت فلان در عهدهٔ کفایت و بدست صداقت و لیاقت
او تفویض و تسلیم نموده امر و مقرر میفرمائیم که اداره
امور آن ولایت حسب شکر و جد بوفور مبذول و عرض لازمه را مشغول

فرمان دارو سرجه

چون وجود همایون ما بتوالی و حکمت خداوندی برازنده
تخت و جاه و فرازنده تخت و کلاه و اله تاج و افسر سلطنت
و از اجداد امجاد و نیاکان را لواء بر فرق فرقدان سای محتاج
دارندهٔ خدمت

و ازینکه خلافت بذات اقدس ما متحلی گردید و سرحلقه زنجیر عدل و داد
بدست ما داد و ولایات رأفت و رحمت را در نهاد پاک ما نهاد
تا قانون ملک و ملت و ارقون این دولت جاه و قوام گیرد
لهذا الزم آمد که در تهذیب دین و ترتیب شرع متین و امر لشکر
و تعمیر شهر و کشور و تمهید سلطنت و مهام رعیت و تحلیل
مشکلات مجاهدات جدید و مبالغات عدیده بعمل آوردیم
برای ثاقب و رزین و فکر صایب و دوربین برای انتظام
امر لشکر از میان سربازان آستان ارکان بنیان گیتی
قائم بتقبل ثقل این امر خطیر باشد
که از بدایت حالت و اوایل عمر صغراً و کبراً هیچگاه
در لوازم صف سالاری و مراسم جان نثاری اهمال و اغفال ننموده
بهر خدمتی مامور بود در انجام آن شرایط مبالغات بتقدیم رسانیده
و در مهالک پرخطر و معارک جان‌سپر بروشن افلاک با اقران
استقلال یافته در روز جنگ و نبرد و در شب نبرد و در مراتب
ضرب و جدال و میادین حرب و قتال از وفور حرارت
و حدوث وقایع بهره رسید تا بمناصب متناسب
و اعلی مراتب برسید لهذا بمنصب ... لقب جلیل سرتیپی

نصرت و نصفدر و بدینموجب از افواج بحر امواج مالواجمع او تقرر
فرمودیم و بفرط کفایت و شنابت همواره اظهار استعداد و مستعد
داشته سر رشته حکم اقدس اعلی برین نهج باشد تقرر آنکه
جناب اجل اکرم افخم اتابک اعظم مولانا الدوله و الشوکه و
الاقبال نظاما للابهة والحشمة والاجلال مخصص اقران امیر

فرمان امیر لشکر نیز اتفنگ قال ازدار سرپنجه داشته بحکم

که تشیید ارکان بسیج شد او بسته ثغور انصار و قدر
عظمت اسمائه و عمت آلائه از راه مرحمت عام و مکرمت
تام رایات کشور خدائی و فرمان روائی را به بشارت باشته
با بو نکف کفایت و قبضه درایت مرحمت فرمود و کاخ
رفعت سلطنت و کاه و سریر خلافت را بفر همایون و وجود کامکاران
را زینت داده و نظام لشکر و انتظام کشور را برای عالم آرای او سپرده
که چاکران لشکر و رعایا و برایا در مهد امان اسوده و مرفه الحال بوده باشند
لهذا وجهه همت بلند نهمت به رخنه آن و تشیید تمه این گماشته قرار داده ایم
در هر طبقه از طبقات لشکر و درجه از درجات عسکر را سرکاری
عاقل و چاکری کامل و الا در دل پرسابقه [illegible] که در امور لشکر کشی و رزم
دشمن کشی مهارت کامل و درایت وافی داشته در معارک
و مهالک اثبات قدم ورزیده و سرد و گرم دیده باشد تا
بحسن اهتمام

بحسن اهتمام او تمام لشکر جمعی خود را انتظام داده پاسداری
و نگاهبانی را در انجام خدمت و مأموریت جان فشانی نمایند لهذا
از چاکران دربار شوکت مدار و بندگان دولت جاوید مدار
کسیکه قابل تفویض این عنایت خاص و لایق این امتیاز
و اختصاص باشد است که در فنون سپاهداری
و دشمن شکاری چنانچه باید و شاید قاعده اموخته و فنایت
اندوخته استقامات الکیده و مجاهدات عدیده از او مشاهده
گردیده و پسندیده آمده بنا بر این بمنصب سرپنجه سرافراز و
بدینموجب از افواج بحر امواج قاهره ابواجمع او فرمودیم که همه
اوقات اظهار استعداد خدمت داشته سر رشته حکم [illegible]
تقرر آنکه جناب جلالت و نبالت انتساب ظهیر سلطنت و
شیر دلیر مملکت ناظم نظام مهام امم قوام السیف والقلم
اتابک اعظم امیر کبیر نظام میرزا تقی خان [illegible] ملاحظه

منصب لام جمعی [illegible] بشیر و قضارت

چون ملت اسلام و طریقت و آیین سید الانام [illegible]
[illegible] و ملک و مذهب و نخلستان بدر تابان و خورشید
رخشان در میان ستاره کالانات و [illegible] ایران نیز سرپنجه سروری

شریعت غرا و دانشمندان ملت بیضا بمضمون و فضلناهم علی
کثیر ممن خلقنا تفضیلا از قاطبه فطنان و کافه جهانیان رجحان دارند
بدین جهت خداوند عالمیان ارباب ان محض رحمت همایون وجود
مسعود ما را در روز الست دست ارادت بعروة الوثقی ولایت
و چنگ اطاعت بحبل المتین لا ست زده ایم از سلاطین
زمان و پادشاهان جهان شرف امتیاز ارزانی داد و در این مملکت
را دادار دادار و داد خواه بران ملت یاور و پادشاهیم تا شرع
شریف سطاع در بازار ملک رواج گیرد و منهاج اسلام را از حلیه
رونق ابتهاج پذیرد بحمد الله امروز در اینه دولت پایدار را حد اوند
یاد و انمه هدی بد دکار است ایام مرام و بخت بکام گردیده
بشکرانه چندین نعم و کرم مردم هم قضا شیم و فروایم که در القاب
حق و القاء کلمه صدق شرایط جد مبذول داریم و نوید سیر هیم
لا شاخ الافاق بعموم امم برسانیم و توقیر قدر علمای اعلام و فضلای
کرام بغایت رعایت و اجب است لهذا فرار ضیه از خدام دربار دولت مدار
پیشتر منظور نظر است چرا که انان با دیانت دین و تقوی و اینان
پاسبان ملک و دولت اند در حقیقت محققان طریقت
و عملان شریعت میباشند اینه احادیث و اخبار

بوجود انها استوار

عموم

بوجود انها استوار و ابیات علوم و آثار شرایع انها برقرار است از آنکه
جناب از جمله فضلای دهر و ادبای عصر است بعلمی ظاهر و فضلی
باهر و نطقی بدیع و طبعی رفیع مشهور انام و ممدوح ایام
میباشد از ارباب حکمت با فلاطون و ارسطو و لقمان قسم بطلان
کشیده در علوم ادب فقه و اصول بر فحول عرب خط هذیان
نهاده و در معانی و بیان در معانی سفته و بیانی فصیح گفته
و در اکثر علوم خبیر و بصیر و طلیق اللسان است لهذا

در وزارت و شکاری و ادب

چون مدبر ممالک لاهوت و مقدر عوالم جبروت الذی له الملک
و البقاء و منه الجود و العطاء وجود مسعود ما را که مستجمع فنون
حکم و مستلزم انواع نعم است ناصر این دولت و حافظ
ملک و ملت فرمود و در شبستان دولت بخلافت حقی جدار
مملکت بیگونه عدالت متحلی آمد و غبار جور و ستم از چهره ولایات
بر طرف و رونق سادات باوج سموات کشید چنانچه بحمد الله از اثار
قاهره چون و توفیق بخت همایون در این عهد فرخنده عهد نسیم
صبای دولت در تبسم و شکوفه بهار شوکت در تبسم
امده و نهال عدالت و جلالت پرورده اب زلال و

و نهایت غنج و دلال و مبین لطف و اهدای دلربا و سودای ربیع
فزا در کمال جمال هم مشرح طراوت و هم حد اخلاق هم
خلق را رفاهیت و فراغت بال است بشکرانه چنین نعم جلیله
جمیله بجهة دفع شرور و حفظ ثغور و نظم امور و مصالح جمهور بهر مملکت
والی عادل و حاکمی وزیر کافی و عاملی نگاشته و مامور داشتیم تا
ولایت از رعیت معمور و آبادی گردانند لهذا برای وزارت و دولت
چون که با معان انظار ملاحظه و برای العین مشاهده فرمودیم از میان
ارکان دولت و اعیان حضرت و از قدیمی چاکران
عتبه جاوید بسطه است در انجام مهام ولی مهذب و کاردان
و در اتمام خدمات دیوانی مجرب و جانفشان است از حصافت
عقل و رزانت حزم و اصابت فکر و متانت رای و رد جواب
و حسن خطاب بسیار دیده آمده و مهمات و معاملات
وزارت الولایت را بمفاد قد وقع الخوض فیه بیدبار رفها بعهده
او واگذار فرمودیم مشارالیه حسن سلوک در آن ولایت
و سلوک رفتار نموده مورد مراحم حضرت اقدس شهریاری گردد

منصب سرداری

چون عزیز با عزت و کریم با کرامت جهت نفحات عن الانحصار
از راه مرحمت

از راه مرحمت و مکرمت انتظام و انتظام مهام تمام لشکر و کشور را
بعهده عنایت و رعایت ما محول فرموده و عنان ایشان ولایان را
که ودایع حضرت بیچون اند بدست اقتدار و اختیار ما ودیعت نهاد
تا قوانین دین و دولت قوام و قواعد شریعت اسلام دوام گیرد بحرارت
حرارت عدالت ما در جهان تابان و در نفحات جهان جهان ما
از گلستان ایران باران آمده چون مهر درخشنده هویدا
و ماه رخشنده پیداست لهذا بر فطرت بلند سلطانی و طینت ارجمند
خاقانی مخبر و محقق ورزیده ایم و هر کس از خدمتگذاران درگاه ملک
پایگاه و جانسپاران سپاه نصرت انتباه در بذل مال و وزن در راه
جان و سر کرده از فرط صداقت در شدت ارادت از اسلاف و اقران
گوی سبقت ربوده او را بمنصب بلند برافرازیم و بمرتبه ارجمند
سرافراز فرمائیم بشیب این مقال شاهد حال و شاهد احوال
فلان است که از بدو جوانی در میدان جانفشانی بمشق تعلیم و تعلم
علوم عموم نظام اهتمام تمام و در رسوم معارک و قتال و جنگ
و جدال مشهور ایام و لام است روز بروز رموز خدمت و جلادتش
بیشتر بروز کرده است از ناصیه سلطانی رسیده و طالع بخشش یاری
نموده و کاری نموده تا بمرتبه یاوری معظم گردید در غزوات گرات

رستمانه جنگ نمود و بنشر مشک پرچم بگشوده در رتبت بزم و رزم
تا پا بسر زمین نهاده بسیار رغبی همراه المراتب از عهده انسنه پیمانه مجالس
ما بر اعتبار راحه نفسان شعار نظام نقضی المرام گردیده

نعت امام جماعت

چون تکفل نفس وعقول در تحول ایام وفصول از اتقاع مرتبت
بندگان وارتفاع رتبت چاکران را در عالم ملک وشهود بشرط
عبودیت منوط وبشرط ارکوت مربوط فرموده ووسعت نعمت
ورحمت خود را بمضمون لئن شکرتم لازیدنکم در حق اهل الصدق واندیشه
درنشاه اولی هریک از ذرات کائنات واجزای مخلوقات در
حضرت ربوبیت قدم عبودیت پیش نهند رحمت کامله وراءفت
شامله بیشتر مینمند و هرکس بمقتضای طیب طینت وحسن اصابت
شمایل ورع در بیداری را لایح و خابین تقوی و پرهیزکاری را واضح سازد
ودر جنت المعموره جنان که لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان است
جا ودوان جا نمایند وبا حور وغلمان که صفات کانهن الیاقوت
والمرجان دارند سکون ایند و هرکه در اجرای احکام شریعت
غرا علما جری و در مقام تسلیم ورضا ممضی گردد بمضمون السابقون
السابقون اولئک المقربون قدم نهند و در بهشت برین
واعلی علیین

واعلی علیین برتبه یطوف علیهم ولدان مخلدون وبا حوارین
که بر ایشان کاچون حورعین کامثال اللؤلؤ المکنون جای دهد لهذا محض
علت هدی للمتقین و تطبیق جزء ما ... از سعتگران اسلام
شریعت رهبر شان حضرت رسالت در مجالس ... و دیانت
موصوف و بمحامد عبادات معروف باشند و در رهروی وبیداری
آیات دینی و در مرتبه پرهیزکاری رکن رکین ... ایند و شرایع
شریعت و طریق طریقت را بقدر رسوم علوم پیموده از حدوث
وقایع و وقوع حوادث هراس ننموده باشد و بهار ایشان
از بحار وانهار با ایشان قرین الطاف واعطاف نامتناهی فرمایم
جناب منان و در اضاءه انوار افادت و افاضت
در ایشان ... و در اضاعه و اشاعه احکام حقه ... کشیده دلارت الظلم
چون حاکم عالم کن فکان و حاکم عوالم ... زمان آنجهان سبحانه
عجز لسان عن البیان وقصر البنان عن حصر الاحسان فرمان قضا جریان
جهان ستانی و پروانه قدر توان کامرانی مارا در این ایام
ابد اقران واوان جاوید نشان که ربیع روزگاران وبدیع
نوبهاران است بر نامه نامی شاهان عنوان ولیوان راست
شرعیه ایران ما فرموده بنفیان ... ابستان عموما)

اعیان و ارکان کرسی درباری حضور ما از خوان احسان سلطانی برار ایلغان
الوالی شایان و در اردوی ایلخان خاقانی ایلخان ایلخان قرین
استیشان گردیده‌اند یکی را الفت شاهانه لقمان نموده و دیگری را
از احسان ملوکانه حسان فرستاده و در انجمن آسمان نشان
داین دولت ابد مدت در دار اوربان دخاقان کشور با سپاهان آ
صدق جنان چنان باید به رجحان در رفعت شان از اقران و امکان
باید خاصه آنان که برگان جان جاوید ابقای دودمان رفته
در میدان جان‌سپاری چون چوگان بسر رفته و در بیان تقربیان و
اعیان امتحان داشتان در عنفوان جوانی و عنوان زندگانی
چون پیران جهان دیده محمود دوران و در بستان جهانبانان
محمود گیهان و جهان است از جان و دوران و از لحو در زبان تیغ
دارد هر یکیان بقدر امکان زبان بشکر این نعمت گشوده و
در هر خدمت و ماموریتی جانفشانی عیان و کار را بنهایت رسانیده
گرداند شرم رضا این دربار گردیده محرم اسرار نهان پیش
شمار حضرت سلطان آمده در این اوان در شکوفه دولت
خندان و شکوفه دولت چندان زمان ابد مجید بیان ابد
بستان گلستان بهاران شایسته فیضان باران نیسان

احسان و سزاوار

احسان و سزاوار نیسان خورشید خاوران گردیده و عنان
حکمرانی و ریاست لشکر ظفر اقتران را بید اطمینان و امعان
او داده بمقر رسیده‌ایم و کاشانه کمال عموم سرداران و رئیسان
و سران سپاه نصرت نشان او را از پیش و حکمران محول داشته
دعای دوام جاودان را در رطب اللسان حفظ نمایند
و در ادراک زمان امن و امان و کتمان طمع و عدوان کفایات فراوان
و درایات بی پایان ظاهر و در حضر و دیوان اهم بدون نقصان
انها را حاضر سازند و کما ینبغی مطابق اذن و زبان عامه اعیان
و ارکان و خاصه سران از اطاعت او روگردان نگردند
و فرمانی او را قرین خداوندی و امر اوان شمارند در ربیع سنه

عنوان ملک الکتاب فی دامادی الملک

چون حرارت در وجود شاه مالک وجود را حکمت مرتبه
و عظمت نعمه در تربیت اجزای عالم و در قوام قابلیت آوازه
بی لزوم حکمت بر این جاری و مشیت بدین سیاق
مقتضی گردیده است که هر کدام را قدم قرب تقدم یافته
پرتو عنایت بر حالات او بسر تافته بالهام کلمه او را تکفیر لازم
بقا دنما عرضنا الامانة علی السموات والارض فابین ان ١

بحلیتها و حلیها الانسان تا هر یک از اداء حقوق پرورش و نوازش
برادران فایق آید بمبذل رحمت و نعمت بر همگنان سابق گردد
اعلیحضرت همایون در آینهٔ هدی و سایهٔ خدایانیم در فطرت
فکرت لازم داشته ایم هر یک از مقربان درگاه آسمان جاه را چنانکه حضرت
و مارا کماهو حقه از عرتهم و بلمیته قابلیتهم رجوع خدمت عظیمه و استقلال
مهام جسیمه امتحان نموده ایم و اعمال بخشیده ایم تا عموم امم خصوصا
خدم دانند که ترتیبهای پادشاهانه بی اثر و توجهات ملوکانه بی ثمر
نخواهد بود و لیمیز الله الخبیث من الطیب مع هذا امیرزاده [illegible]
الکتاب که از چند سال الی الوقت هذا در مدارج خدمت مراسم
نیکو بندگی و عبودیت ظاهر ساخته و بتقاعده سلوک در حضرت
ملوک در عتبهٔ علیه دست در سینه راه رفته از غایت صداقت
بمقام قرب یافته و به پایهٔ برتری رسیده لهذا در این سال
فرخنده فال میمنت بنیاد در رتبهٔ ارجمند امیر الامرائی سرافراز و از اعطای
این مکرمت و مرحمت از همگنان ممتاز و [illegible] فرمودیم تا به همه چاکران
دولت و مقربان حضرت معلوم گردد که ارتقای مرتبت و ارتفاع
منزلت منوط بحسن خدمت است و تلک الایام نداولها بین
الناس و ذالک جزاء المحسنین بعون و عنایت سبحانه و تعالی

ورحمت یدالله

ورحمت یدالله صدر سریر جهانداری بفر وجود مسعود زینت افزا و درهٔ تاج
کامکاری بفرق همایون فرقدان سا گشته و انتظام مهام انام و [illegible]
مصالح خاص و عام محول برای جهان آرای ما و منوط بارادهٔ صواب
نمای ما شده بمقتضای کما احسن الله الیک رعایت حقوق خلق الله
لازم شمرده ایم که در صدد آسایش خلایق و اعلای [illegible] و بساط
عدل در کل ولایت بساط مبسوط و ظلال امن و امان بر مفارق جهانیان
ممدود داریم [illegible] در اقصی آفاق ظاهر و [illegible] در اطراف
و اقطار و امصار بلاد [illegible] ساحت هر کشور [illegible] حکام عادل
بیارائیم و هر سرحدی [illegible] حفظت فرمائیم تا جمله برایا
در زمرهٔ [illegible] رفاه [illegible] و زبان [illegible] بدعای بقای دولت قاهره
گشایند [illegible] حسن نیت [illegible] محفوظ است [illegible]
سرحد [illegible] به نفاذه [illegible]
عزت [illegible] خدمت [illegible] سالک [illegible]
صدق [illegible] عدل موصوف و بفرط
دانائی و کفایت معروف است و در ثغور ممالک شرقیه
بتقدیم خدمات کلیه فایز و حایز [illegible] تفویض امر عظیم و [illegible]
جمیع حکومت آنجا را بعهدهٔ کفایت و ذمهٔ کفالت او و الدار (?) فرمودیم

جواب جناب علما و عظام و حکام ولایات
از جانب سنی الجوانب اعلی
در ایام عید نوروز و سایر اوقات

فرمان در جواب علما
در عید نوروز

همواره جناب کرامت انتساب مکرمت اکتساب عوارف و معارف
اکتساب حقایق و دقایق مآب شرایع و محامد آداب حاوی
الفروع والاصول و جامع المعقول والمنقول زبدة المحققین و قدوة
المجتهدین سلالة الانجاب و خلاصة الاطیاب
زیب افزای محفل افادت و افاضت باد بعد بر رای صواب آرایش
مکشوف و مشهود میداریم که ذریعه صداقت و ودیعه آنجناب مکتوب
فلان واصل انجمن حضور سلطانی گردید و از مضامین مخلصانه اش
که دال بر نیک رائی و خیرخواهی بعموم البدایة الی النهایة الکاهی
حاصل آمد مایه مزید اعتقاد و اعتماد باطنی گردیده موجب ابتهاج
خاطر عاطر گشت اگرچه ملاقات آنجناب بحصول نپیوسته
ولی محامد اطوار و محاسن اخلاق آنجناب در حضرت همایون
معلوم گردید و اعلیحضرت ما را از خلص دعاگویان و فزونی
شوکت و جلالت این سلطنت را طالب خواهان است

در این وقت که فرستاده آنجناب را از آستان معدلت بنیان
رخصت انصراف دادیم محض ظهور عنایت مراتب مکتوب
از جانب خاص با مخصاص آنجناب فرستادیم که
پیوسته در مراسم دعاگوئی دولت قاهره کوشیده و
بعزت و عافیت رسیده باشند و فلان تحفه که فرستاده
بودند موقع حسن قبول یافت چون در زمان بشیر که تبرک یافته
بود به تیمن ملحوظ شد انشاء الله تعالی از عتبات عرش درجات
مظان استجابت دعوات وافیات دهیه مسعود ما را فراموش
نکرده همواره خاطر خطیر شاهانه را بارسال ذرایع صفا و وفا مسرور
و ممنون و آنجناب مطالب و مآرب خود را بعز انجاح و اسعاف

جواب مراسلات سفیر دولت مشار و علما و فقها ضعفت از درک

همواره وجه عاقبت محمود جناب قدسی القاب فرزانه شاب
حقایق و دقایق اکتساب افتخار العلماء و اعتبار الفضلاء
زاد توفیقاته محفوظ باد بعد مکشوف رای حقیقت پیرای آنجناب
میداریم در نیه آنجناب که رسید حضرت مستطاب شده بود و اصحی
بپیشگاه حضور خلافت گردیده با امعان نظر و عین عنایت
ملحوظ آمده نکات صداقت آیات و مکاتبات ارکوش

علاوت آن از فاتحه الی الخاتمه مشهود و عیان و لو هر خصوص
هر از عبارات آن پیدا و از حرکات آن هویدا موجب مزید اعتقاد
و اعتماد خاطر خطیر آمد در مراعات جنبه آن در ضمیر آن مرآت
صافیه است نقش پذیر گردید دعای بی‌ریب و لخلص ... تحفه
اثنای روزگار است ببرکت دعای ارباب آنجناب و امت بتعیدان
شریعت حضرت رسالت مآب در اشاعه عدل و انصاف
و رفع اعتساف و ترفیه عباد و تعمیر بلاد و آسایش
امم و آرایش عالم همواره اوقات مصروف میداریم و رعایت
خلایق را در رفاه خلایق میدانیم خاصه در رعایت اهل علم و ارباب
زهد بقرار دور رعیت پروری و عدالت گستری را اختیار داریم
ان شاء الله تعالی از این دولت روز افزون به عموم امم و خدم
خوش خواهد گذشت آنجناب از این بابت خاطر جمع
سازد و به وظایف و لطایف شایسته پردازد در این وقت
... فرستاده آنجناب را از رکاب مستطاب رخصت انصراف

جواب مکتوبات علما

عالیجناب فضایل آداب را مشهود میداریم و اکرام
التفات و سعی خاطر اقدس همایون شهریاری در حق عالیجناب
کامل و شامل بعضه

کامل و شامل بعضی و مقتضی است در آنعالیجناب صدد از شور عاطفت
المستور ما فرمائیم خاصه این اوقات که فلان شرحی چند از خیر
خواهی و مراتب دعاگوئی آنعالیجناب بجایگاه مبارک عرض کرده
از محامد اخلاق والا و محاسن صداقت دیانت آنعالیجناب
مطالب معروض داشته بود ظهور این معنی موجب مزید صفای خاطر اقدس
... گردیده و بدعاگوئی آنعالیجناب حضرت الملیشان تمام بهم رسانیدیم
بنابر علیه تدارک و تعطیر این توقع وقع لازم آمد چنانچه آنعالیجناب حضرت
اقدس اعلا این را منظور نظر است باید همچنین پیشه نمایم که ذات
فرخنده صفات را در مظان استجابت دعوات بدعای خیر یاد
نمایند و حوایج و مقاصد خود را از طرف اشرف ... عرض دارند

... جواب ... معروض ... انجاح ... علما

پیوسته وجود عاقبت محمود جناب جمعیت انتساب معارف
و عوارف آداب فضایل و فواضل مآب سلمه الله تعالی
از سنگاره حوادث محفوظ و متعلقات ... محفوظ باد
بعد معلوم رای اصابت پیرای آنجناب میداریم آنجناب
از خلص دعاگویان دولت جاوید ثبات و اعتقاد درای
عالم آرا در باره آنجناب بسر حد کمال است بخصوص از ساعت

[illegible]

تحیت سعادت دلیل و سادات کرام عالی درجات و علمای اعلام از
هر طبقات استفاضه فیض جزیل بزم بهشت آیین و محفل سعادت قرین
را دریافت نموده و در محضر همایون حاضر بودند آنجناب مدتی نظر اقدس اعلی
دور از خاطر عطوفت مظاهر خطور کرد [illegible] و وسیله لازم گردید که
عطوفت باطنی را در حق آنجناب ظاهر و لایح سازیم و از این مرحمت
کبری و موهبت عظمی محروم ننمائیم بنابر علیه فلان لباس که از خلعت
اختصاص است از خانه خاصه عنایت فرمودیم چنانکه مکنون خاطر
عاطر همایون است نسبت بآنجناب همواره در افزایش است باید
آنجناب نیز در مظان دعای وجود ما را از لوازم دانسته شیمه عبادات
خود را اظهار دارد ایام افادت و افاضت مستدام باد

جواب علما [illegible]

همواره وجوه حقایق محمود عالیجناب فضایل و کمالات نصاب
فواضل و دلالات انتساب زبدة الفضلاء الکرام و عمدة العلماء
العظام [illegible] سلمه الله تعالی زیور افزای محفل افادت
بوده بعد موقوف رای صواب نمایش میداریم که در این عهد
سلطانی و جشن فیروز خاقانی که علمای اعلام و فضلای
ذوی الفخر و الاحترام در محفل سعادت دلیل حضور داشتند
از شمول عواطف

از شمول عواطف اقدس همایون بهره یاب گردیدند نظر باینکه آن
عالیجناب ظاهراً از نیل این سعادت عظمی و درک این عطیت
کبری مهجور مانده روا نداشتیم که با عطیه از الطاف و اعطاف
همایون در انظار و مراحم کما کان محروم و مستور باشد لهذا اموراتی
که علامت ظهور در روز عطوفت شاهنشاهی است
از صندوقخانه خاص بر رسم اختصاص آنعالیجناب بصحابت
فلان انفاذ روا داشتیم چنانچه آنعالیجناب پیوسته از نظر انور
عنایت اثر دور نیست حضرت همایون را در موقع استجابت
حاجات از دعای خیر فراموش نفرمایند بدارد دستمدعیات [illegible]

جواب عرایض [illegible] احکام و حکام ولایات شد

رقم اسعد ارجمند که مالک رقاب اند چون مراسم صداقت و مراعات
واجبات دولت ابد مدت مرعی میدارند که در مأموریت خراسان بعد از ورود
بعد مراتب حصافت و درایت و کفایت و کفالت
که در حکومت آن ولایت بظهور رسانیده منظور نظر مرحمت
اثر همایون گردیده شد و انعام [illegible] بلا اشتباه دولت ابد
مدت قاهره میدانیم و همواره میخواهیم بشمول الطاف
و اعطاف خسروانه بین الاماثل و الاقران سرافراز باید)

و ظهور مراحم بیکران خدیوانه در میان اکابر کرام امتیازی یابد
لهذا در این عید سعید سلطانی مقربان عتبهٔ علیه عموماً و منتسبان
سدهٔ سنیه خصوصاً حاضر بزم ارم نظم حضور عاطفت دستور
بودند هر یک ساعی قرب را بتهیم بوزد عنایات تازه و مشمول تفقدات
بی اندازه گردیدند بجهة دوری و عدم انتظام ماندار نخواستیم
در این مرحمت عظیم و مسرت جسیم مهجور باشند علیهذا این خلعت
مهر طلعت را زیور قامت اعتبار و افتخار بمضمون عرایض خود العرض
و نیز معاف مقرون و مقبول شمارد و

جواب عرایض حکام

در عالیجاه مقرب الخاقان چاکر دولت ابد مقیان حاکم
بداند در این اوقات فرخنده ساعات لطف عزت و حسن اهتمامات
آن عالیجاه در نظم امور مملکت و انجام امورات و اتمام مهمات
دیوانی معمول میداشت مژدهٔ بعید اخوی در پیشگاه حضور مهر ظهور
وضوح یافت و محاسن خدمت و زحمات آن عالیجاه برای
بیضا ضیای خسروی معلوم و مبرهن آمد این معنی موجب ازدیاد
اعتماد و اعتقاد و اتحاد و درستکاری و رعیت داری آن عالیجاه در
حضرت آسمان جایگاه مستحسن گردید و که این معنی محقق شد
آن عالیجاه از فدویان صداقت نشان است در این عید سعید
پادشاهی

پادشاهی که چاکران درگاه و ملک پایگاه و مقربان رکاب نصرت
انتساب حاضر حضور مبارک بودند هر یک بعز اجر حال از خلعتهای
نوال فاخر سرور شدند چون آن عالیجاه از دربار معدلت مدار دور
و از فیض عتبهٔ علیه مهجور بود نخواستیم که از این سعادت بی نصیب
باشد لهذا رسم خلعت مرحمت فرمودیم
که زیور پیکر خود ساخته عرایض را عرض و اجابت مقرون
و فرض شمارد

جواب عرایض اعیان و حکام

و عمدة الاعیان ارجمند نامدار قرین افتخار و استظهار بوده بداند
در این عید سعید سلطانی و جشن عید خاقانی هر یک از اعیان گرام
دربار سپهر احتشام حاضر بودند قامت قابلیتشان با عطای
خلاع افتخار شعاع مطرز و مزین گردید و مظهر عاطفت و فور
مرحمت حضرت اقدس خسروانه بهره مند گشتند چون آن نعمت
ارجمند از انجمن حضور همایون محروم بود روا ندیدیم از فیض این مرحمت
عظمی محروم ماند علیهذا نثاری رسم خلعت نور دارد
بجهة مزید مباهات عنایت فرمودیم آن عمدة الاعیان بمقدار مرحمت
این فرمان مرحمت نشان خلعت مرحمتی را که سرمایه برد و پوشیده
اعتبار خود ساخته ظهور این عاطفت را مایهٔ افتخار دانسته

در نظم امور و رفاه جمهور اهل ولایت سعی موفور مبذول و خدمت شکوه [illegible]
داشته عرایض و مستدعیات خود را بدرجه اجابت قرین دانند

جواب عریضه حاکم

عالیجاه [illegible] حاکم قرین بعنایات حضرت بوده بداند در این عید
سعید سعادت نمون و جشن [illegible] هر یک از ارباب [illegible]
حضور باهر النور خلافت و خدمتگزاران حضرت سلطنت
بقا [illegible] و [illegible] عهده [illegible] قدر و منزلت و اندازه جاه
و رتبت بخلاع فاخره [illegible] و عنایات کامله [illegible] گردیده‌اند
آن عالیجاه [illegible] درگاه خلایق پناه [illegible] از این سعادت [illegible] بود و از
اقامت در نظم امور [illegible] جریان نظام و در انجام مهام و [illegible]
ابد فرجام [illegible] و مساعی حمیده بعمل آورده و آنچه
لازمه خدمت و فدویت بود بظهور رسانیده لهذا نخواستیم از این
فیض عظیم محروم باشد و لازم دیدیم که آن عالیجاه را در [illegible]
رجحان و توجه خدیوانه را در حق او نمایان و عیان فرماییم لهذا
[illegible] رسم خلعت [illegible]

جواب عریضه [illegible] حکام ولایات

که عالیجاه مجدت و نجدت
همراه فخامت و شجاعت انتباه امیر الامراء العظام
[illegible] حاکم [illegible]

[illegible] حاکم [illegible] ابد [illegible] حاکم دار الامان کرمان
[illegible] شایان و [illegible] بی پایان شاهانه [illegible] سرافراز عریضه
[illegible] آن عالیجاه [illegible] مشعر [illegible] و [illegible]
[illegible] جان‌نثاری [illegible] و [illegible]
طرز اهتمامات آن عالیجاه در انتظام امور ولایت و انجام مهام رعیت معمول
میدارد خاطر خطیر خدیوانه را آگاهی تمام حاصل آمده این معنی موجب مزید
مرحمت حضرت اقدس درباره آن عالیجاه گردید و محاسن خدمتگزاری و صداقت
شعاری آن عالیجاه در نظر انور بطور خوب [illegible] رسید با آنکه [illegible]
[illegible] دریافت نمود لهذا محض عنایت
[illegible] عاطفت [illegible] شرف صدور یافت که روز بروز
عنایات بی نهایات [illegible] را در حق خود از حد افزون دانسته
در [illegible] امیدواری [illegible] خود را معروض داشته

عریضه [illegible] اجابت [illegible]

عریضه [illegible] جان‌نثار [illegible] عرض [illegible]
[illegible] قدرت سکندر [illegible] دارا [illegible]
[illegible] سلیمان [illegible] عالم پناه [illegible]
[illegible] مبارک [illegible] عالی [illegible]

هذه … عرض عتبه علیه

عریضه حضور با هر …

قربان خاکپای جواهر آسای مبارکت گردم چون در این عید سعید سلطانی
و نوروز فیروز خاقانی به تحویل … و عمده … ارکان دولت
و ارکان حضرت را هر روز عید باد بتابید … بندگان در تقسیم
آستان و ندیم پاسبان … هستند هر یک … جبهه
عبودیت از پی تهنیت رخ بر خاک آستان همی نهند … طلعت
… خیر … می شوند … جان نثار
الموفق از فیض عتبه بوسی … و از … عرض …
… بحکم ما لا یدرک کله لا یترک کله شرط عبودیت
دیدار لوازم بندگی … عریضه … و تهنیه
بارگاه … حضور فیض … تهنیت … عرض …
عقیدت … آستان … لهذا جسارت … بعرض …
کعبه درگاه و کیوان خرگاه … سایه
… سایه خدا …
…
…

عریضه جواب

جواب عریضه

قربان خاکپای حاجت روای مبارکت گردم … را سلام جان نثار …
عبودیت و چاکری لازم است … بوسیله … تحریر عریضه
… نهاده معروض دارد … از عجائب رافت شاهانه اجابت
عرض … عرض … چهره …
از … رحمت … رحمت … آب …
عجز … احتجاب … این بنده …
… الطاف پادشاهی و … اعطاف …
… عبدی …
… و … در … ارادت
… و …
… این بنده جان نثار …
… اجابت آید …
… بسموات می آید …
… ادراک …
… رافت و عطوفت …
… از عقیدت … عرض …
الدهر الدهر … الدهر …

نامه ایست

بر پیشگاه اعتاب سلطنت ابواب جناب عرش مآب قدس انتساب
قدرت و شوکت اکتساب ملک خدایی عدل قضایی فلک فرسایی شهریار
کشورستان شهنشاه شاه نشان آفتاب فلک رفعت آسمان
باس و صولت معز الدوله والدین محی الاسلام والمسلمین سلطان
البرین و خاقان البحرین خداوند بخت و تخت و افسر عجم اعظم
تاجور سلطان محمود خان لازالت دعائم دولته و اعلام شوکته
منصوره و مرفوعه ابدالله به درگاهی که حضرت کردگار لوای سلطنت
روشنسای انبیا فرموده و آفتاب محبت دودمان با در نیا چیره ابهت
جلالت آنجانب تافته راه ادای رشد و اخلاص و وفاق مسدود
و از سلوک مسالک طریق نجاح و سبب انفتاح ابواب جهاد نیستند بازار
اوقات از حسن اتفاقات اتصال بایمن دولت ابد فرجام
سمت انجام یافت

نامه پادشاه ایران از اسکندر سلطان روم

بجناب اعلی حضرت قدر قدرت اعظم سلاطین جهان و افخم خواقین
دوران خدیو سلیمان حشم خسرو خورشید علم ناصر الاسلام
والمسلمین قامع الکفار والمشرکین خاقان البرین و سلطان
البحرین ثانی اسکندر ذوالقرنین خادم الحرمین الشریفین زلوور

جهان

جهان داور از حضرت پادشاه اسلام پناه ظل الله السلطان الغازی
سلطان محمود ابنه ظلال خلافته الی از رب العالمین رای مزید الفت
فیما بین حضرتین و رفع نزاع و شین نقاب ابواب مطالب خمسه که ورود یافته
سابقه مسطور است از پادشاه اسکندر دستگاه و ارسال و ابراز
آمده و شده سفرای آنحضرت سه ماه را مشغول بقبول و ماده را بفاید
شرعیه و محاوره علیه موکول ساخته بموجب نوامیس ختام خواسته
فسخ انجام گردیدند

نامه جوابیست از جانب صدراعظم روم

جناب مجدت و نجدت انتساب محمدت و جلالت اکتساب
فخامت و مناعت انتساب شهامت و نبالت مآب نظام امور
امور و رواج افزای جمهور الاجل الاصیل الاشرف المنیف ناظم
المهام و مجاد الانام صایب رای صافی و صاحب تدبیر وافی مشیر
سریر وزیر عدیم النظیر معظم مشیر مشتری تدبیر مفخم صدر
اعظم افخم دولت بهیه عثمانیه را عرض ارادت و شفقت به سیاه دم

نامه از جانب شیخ آنجانب از سلطان نوشته شد

شکر و منت خدا را که شکر نعمتش نعمتی است و نعمتش بی منتی
که پیکر آدم از دی صفوت روح نهاده و نوح را بجودی نجات
داده پور آذر را از گلزار خلقتش آتشین است و نور طور

را اطوار طویش اتی سپین عهد خضر را اگر با ابد عهدیست چین
بدیه و کلمهٔ طیبه را اگر بگفتم در عهد بصعد الیه دست رسائی اختتام
از نقش محبت او در انگشت و نگین نبوت را از مهر او مهری است
و گوهر عالی پروردهٔ ضمیر است و اختر شناسان پر سطح مهر منیرش
شایستهٔ انجمن انجم خدم شهریار کشورگشای جهان گیر ملک آرای
فرمان ده فرمان روا عدل پرور ظلم زدا طراز تخت و کلاه و برازندهٔ
بخت و جاه مصباح بزم راه‌بری تابان رواج عزم را ماه
شتابان رواحش شاد و جهانش بر مراد باد و شهریار را
کامگار را از روز و مه این انیس دولت جاوید مدت عهد معالی آغشته (?)
و شاخهای گلبن طمع کنهم پیوسته گردد تا گشتن بمیان چمنهای
فیروز روزی رفته و رشته پیش در دست الفت تابی
نبینند و گلشن خلقت از شرب صفوت آبی خضر صفا
در این اوان و عالیجاه از حضرت سپهر سلطنت مرحله پیمای طریق
رجعت و از عرض جهرهٔ نهای کارگذاران آستان گاه و شرح
الطاف آفتاب فروغ بخش مصابیح دولت و جاه ضیاء افزای
انجمن مسرت گردید و انجم جمله از هر جانب و دقیقه از رسوم
مجلس پیش آرای فیت و کام جز عهد و نه نیروی نیکوکاری سلوک سنه

کارگذاران

کارگذاران دولت از این تو اگر بر الواح ضمیر نقش بندند صفحات خاطرها
از انجانب مرآت صافی است و هواخواهان شوکت از اصحاب
اگر در بیان مهمی سخن رانند مصداق زبانها از این جانب ترجمانی
کافی و از این رو آئینه اقبال دوستان پاک است از زنگ
کلال و دشمنان زنخاک بی مدال و سعیدان انیس دولت در
آنحضرت نصرت اساس پایه دعا گفتند و محبان و اقبالان آن کعبت (?)
در انیس دولت فلک نشان و ایر و دوقف در خدمت حضرتین
ملک سلطنت ثابت و مستقیم اند و در عین اشتیاق گاه

ثبت و ... راجع و گاه مقیم است

پس از ستایش پروردگار بی انباز و کارگزار بی نیاز پیوند ساز
دلهای بیگانه و خلاف آموز جانهای فرزانه او جهنده که با همه جدائی
و خلاف از آرایش تیرگی شب و روشنی روز صبح صادق را جلوه بروز
داده و در امتزاج آب و خاک از ازدواج آتش و باد مر اضداد را
صورت بسته و با همه بیگانگی و دوری قوت ترکیب حواس و قدرت
ترتیب قیاس داده است حکیمی از ازل انجیا و اتقا و اوصیا را
و تواتر تحف و اخبار و توالف کتب و آثار با فراش عهد است
پیوند مندرگذر بسته و اوراق معرفت و شناخت را از تند کار

آیات و تجدید دلالات بهم پیوسته تعالی شأنه و تبارک سلطانه

نامه بجهت سلطان روم

برای بیضا ضیای خسرو ملک آرای گیتی فروز آفتاب شعاع اسلام
پناه الغازی فی سبیل الله شهریار عادل‌دل فرخ‌رخ تاجدار دریا
کف مؤید بتأیید سپهر فضل گردون شکوه دریادل بدر قدر و بهار
اوج مواج سخا سما ارتفاع دریانوال سلیمان جاه والای حیدر دستگاه
دارای فریدون فر اسکندر ظفر سلطان البرین و البحرین خادم
الحرمین الشریفین سلطان محمود خان تا جهان است با اختر مسعود
قرین فرخ باد همیشه بکام همنشین باد مشهود و مکشوف رأی دارد چون

نامه ایست

درخشنده گوهر دعائی که در بساط انجمن ملک دو رابطه العقد
سلک اجابت نوازد و درخشنده اختر ثنائی که بر
فرق سیاره فلک منطق مجرد بسم ظفر نوازد نثار حضرت
پادشاه کیوان شکوه شهریار ملک آرا طراز فرهنگ و اورنگ برجیس
خطاب بهرام جنگ مقصود دوستان و محمود دشمنان فرمانروای
ولایات انگریز و هند و هندوستان ساحت مکشوف [illegible]

نامه ایست

نامه ایست

بر خردمندان تیزهوش و بر هوشمندان سخن‌نیوش پوشیده نماند
که جناب رب الارباب و انتظام امور معاش و معاد عباد در قبضه
ارادت و مشیت سلاطین با عدل و داد است تا کافه برایا در تحصیل
و حصول آمال و انجاح مطالب و اسعاف مآرب طریق جویا و دلیل
بپیمایند و پیرامن تعاند و خلاف حساب نگردند تمثال امتثال الله

عقدنامه ایست

رعنا زین عروسی دیباشته تخت نشینی محمل سخن سرای نوازد بر حمد
صانعی است عین ذکر و اعظم شانه چشم طلعتش چهره شاهد
دلارای صبح صادق را از دریافت شعشعه آفتاب عالمتاب
بر زینت آراسته و سحاب رحمتش نطفه آبا را از قطرات بطون امهات
اصداف در گران بها آراسته ذات اقدسش از تهمت زن
و فرزند مبرا و دو صنعتش از تهمت [illegible] و پیوند معرا الذی لم یلد
و لم یولد و لم یکن له کفوا احد و صلوات و سلام نامیات و تحف
و تحیات زاکیات بجناب جوهر و گوهر پیغمبران در خور است که
قامت قامتش را خلعت خلقت لولاک لما خلقت الافلاک آراسته
و زیب آراسته حبیب رشتان سرای کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین

[illegible]

حبیب الله العالمین و سید المرسلین محمد کآفرینش هست خاکش
هزاران آفرین بر جان پاکش سیما شهسوار مضمار لافتی و مفتوح مفتاح
هل اتی اخ الرسول و زوج البتول برهان الموحدین و امام المتقین
امام المشارق و المغارب ع ابن ابیطالب صلوات الله علیه و آله الطاهرین
عرض از نقشبندی این لوح دلکش و صفحهٔ فرح بخش آنکه چون
فردانیت محض ذات واجب الوجود را سزاست و قوام سلسلهٔ
بنی نوع انسان منوط بمزاوجت و مربوط بمناکحت است لهذا
بمضمون آیهٔ کریمه والایامی

عقدنامه

زیباترین محبوبه که زیبنده تخت و بخت دلربائی و برازنده مسند
زیبائی تواند بود حمد محمودی یگانه و ثنای معبود بی نیاز از خویش
و بیگانه است و پس قبله شیخ بعده بیشی در ذات پاکش
در باب ممکنات ما ت الذی کمثله شیء و هو السمیع العلیم شاطه
ششتش روز نگار را از شفیدن صبح صادق منور و ماشطه
قدرتش از گلگونه شفق عذار نهار را گلگون و احمر داشته
چنین نگار را چنان نگارگر باید است زهی نگارگری که این چنین نگار
آراست و در صفای صفاتش تمامی قدر کاه و از قطره رخسار 8

باران

باران نیسان در گران بها و از آب صلب نطفه لؤلؤ در
نرگس بینا سازد فتبارک الله احسن الخالقین و بار بنیاد آباء
علوی و اختلاط امهات سفلی عقد ازدواج و رواج شریعت مطهره بلا
زواج داده است زیرا که جمیع قطرهٔ نیسان ز صلب او در نطفه
در شکم از قطره لؤلؤ لالا گشته و از این قانون کسی دو بالا گشته
و هر نطفه را صورتی چون پری کرده است و از آب صنع پری
چنان کسی را از رحم روان است و چنین خداوندی را شبهی و همتایی سزا است
لم یلد و لم یولد شاهد و لم یکن له کفواً احد و لیس واحد است بحری
نظر رحمت یگانه و یکتایانه باهم سمت خوشاوندی داده و بجهة امورات
دنیوی و فیوضات اخروی زنان و فرزند بخشیده و تخم واحد نهاد
ازلی همه در ستر او منزه است جلت نمائه و تقدست اسمائه صلوات
زاکیات و سلام نامیات بر فخر کائنات و ذخر ممکنات
باعث ایجاد العالمین و ختم المرسلین در دریای اصطفا محمد مصطفی رحمت
بحق و در سلطنت حجة الله وصی بلا فصل رسول الله ید الله فوق
ایدیهم ... وجه الله الاسد الله الغالب ع ابن ابیطالب
صلوات الله علیهم و اولاد و ام الی یوم الدین هر فرحه الفراق ان
نکاح سنتی فمن رغب عن سنتی فلیس منی لهذا در ساعت قران

ایضاً سعدین بر عقد زوجیت و مناکحت مینماید عقدنامه

الحمد لله الذی احتجب بمخدرات سرادقات عظمته عن ابصار الاوهام و استتر
بستائر حرم کبریائه عن الافهام و هو الذی خلق الازواج و جعل النکاح سبباً
و سپاس بی‌منتها خداوند بی‌همتا را سزاست که ذات پاکش از آلایش
خویش و فرزند بری و از آلایش جفت و پیوند عاری است
صانعی که قطرات آب سحاب را در بطون تراب و قطرهٔ آب را در
اصلاب آبا و در ارحام امهات نقش‌پذیر سازد و در دریا لؤلؤ
لالا و در صحرا سرو بالا کند تبارک الله بیده الخیر و الموج کمال شیخ فرد
از نطفهٔ ناچیز انسانی با فر و تمیز آفریند بدیع السموات و الارض
الذی خلقکم من نفس واحده و تحایای الصلوات علی خیر البریات صاحب
الشریعة المنتهی محمد المصطفی و السلام علی اصهاره الذی وصف به المنزل
اسد الله الغالب علی ابن ابی طالب و علی آله الکرام و اصحاب العظام
الی یوم القیام و بعد قال الله تبارک و تعالی و انکحوا الایامی و الصالحین
و قال النبی صلی الله علیه و آله تناکحوا و تناسلوا تکثروا فانی اباهی بکم
اقتدار لامر الله و اجتناب الاراذل در این اوان سعادت نشانی
و ساعت میمنت اقتران عقد مناکحت و رابطهٔ زوجیت واقع شد فیمابین

ایضاً عقدنامه

غرض از چهره آرا

کیهان

غرض از چهره‌آرایی این دیباچهٔ دلکش و حجله‌سازی عذار عذرای این صفحهٔ
فرح‌بخش آنست که فردانیت محض ذات پاک حضرت مهیمنیت
و ساحت جبروتش از حضانت زن و خس علایق و عوایق مناکحه و مناسله منزه
و مبرا است و دامن جلالش از لوث آلایش تزویج و تولید مقدس
و معرا است و وحدانیت مخصوص وجود واجب الوجود لم یزل و لا
یزال است و عرایس ترتیب افلاک را برای نظارهٔ خاک از
حجله‌گاه کمون بجلوه‌گاه بروز در آورده جلباس‌های مانوس و اطفال
موالید را بنشر شیمهٔ عدم تربیت قابله و قدرت شامله دایه و جهت
پرورش فرمود الذی لم یتخذ صاحبة و لا ولدا چون قوام امور عالم و نظام
سلسلهٔ بنی آدم منوط بمزاوجت و مباشرت و مربوط بمناکحت و مصاحبت
است بمضمون صدق مقرون و انکحوا الایامی منکم و الصالحین من عبادکم و
امائکم ان یکونوا فقرآء یغنهم الله من فضله و الله واسع علیم موانست دنیوی و اخروی
در ضمن این امر سعادت فرجام مندرج و نتیجهٔ اقسام نتایج است
پس هر فردی از افراد بشر بدین امر سزاوار است و بنابر حضرت خداوند
و شریعت رسول ارجمند هر دو بدین مرتبه راضی و فتوحات این
سعادت را برای زاد معاد دعا می‌نمایند لهذا در زمانی فرخنده و فیروز
در اوان عشرت‌اندوز که از صبح نوروز رهن شرایط نظرات معقوده

سوجهی و مخزونات بحور معقود و نهج در سلک عقد نکاح در آن جهت اراده آمد
شده بوده است

لآلی مخزونه حمد و جواهر مکنونه ثنا کانهم لؤلؤ مکنون در معادن
صدور اولیا و مخازن قلوب اصفیا بر طبق نظم و تقریر در رشته
شرح و تحریر آید و جواهر پریشان کلک گوهربار بر ساحل رصیع نگار
برای زیب بر و دوش عروس سخن و آرایش گوش و گردن شاهد
انجمن بر نظم الفاظ و عبارات ایثار شاید نثار عتبه جلیل جناب منزل
است در خالق فرد و زوج در رزاق است ازواج ماه منور و مهر زر
مقدر ظلمت و نور فروزنده چهره مهر و افرازنده طاق سپهر صفا بخش
آئینه صبح نورانی و رنگ ریز شب ظلمانیست تعالی الله عما یصف الواصفون
و تنزه عما یقول الظالمون فردی که مصداق کنت کنزا مخفیا فاحببت ان
اعرف شاهد ازلی ذاتش در ذرات ممکنات بیک تجلی صفات
شور بازار کاینات و غلغله در افراد ذرات افکند و در ازل پرده
رنگ تیره زد جمال مظاهر و جلوت ساطر بنور شاهد لالهای
جمال جمیلش ... بیکر و غزاز بر تو ظهورش ... دم صفی رسید
در صفحه صفوت نقش قدم اصفیا شده و حکم انی جاعل فی الارض خلیفه
فی الارض درباره او صادر آمده شاع ساکنان فلک سجود گردیده
ملک گردیده

ملک گردیده و لمعه از نور جمالش از ناصیه ... در جلوه طور عمران تا
... را بشگافت چنانکه در آیه فلما تجلی ربه للجبل بران ناطق
و عکسی از آن آفتاب با آئینه ضمیر مهر جهان شاه افتاد و از شعشعه جمالش با قطار
و آفاق و ساکنان سبع طباق تجدید و تحیط ... عشق لقا و امواج
القرب بصوامع ملک ملکوت افتاده و سور الشجات ... و آهنگ نفخ حق
عظیم شده سرآغاز خطاب مستطاب لولاک لما خلقت الافلاک آمد
صانعی که شاهد زیبای جهان را خانه خراب ساخته است و لطافت
سرو زنان سر و قدستان نازی آموخت و در قلوب عاشقان راحت
قمری بال و پر سوخت و لطعت گلگون ... طلعتان صباحت ...
و ارواح حریفان را ... عندلیب ... و خفقان ... و بچشم
آهو چشمان غمزه بخشید که شیر دلان ... در عرصه ... کمند
سلسله موی آن نظاره داد و سلسله گردن جهرو ماه شد و کمند
... و کلاله و طاق ابروی ابرو کمانان آبروی دلو
جانهای عاشق را محراب طاعت و قبله عبادت آمد
مصوری که بصورت خاکی بمصدوقه لقد خلقنا الانسان فی احسن
تقویم بها ... تبارک ... رنگ ... روضه نعیم و ما
... اشراف ... در کارخانه ارحام کلک صنعش

نقشهای ارغوانی برانگیخت و از نگارخانهٔ گلشن گلبنهای زنگار رنگ برانگیخت
گاهی از ابر نیسان گوهر شاهوار و گاهی از ابر نیسان در شاهوار نمودار نمود و از
انگیخت قطرهٔ بوی بهار رحمت او در نطفه از شکم از القطره
لؤلؤ لالا کند و زین قطره گوهر بالا کند هو الذی خلق
الزوجین الذکر و الانثی و صورکم فی الارحام کیف یشاء و از فیض
ما بعد جو گلبن ابر و عنبر آگین بر ورق سطور سواد ان شاطر عزازی
دین وارایند و شاه آیین انگه شاهد سعادت مستجمع
الحسنات از سرا پردهٔ غیب و سرادق لاریب قدم بمجلس ظهور
نهاد و عقول و اوهام حیرهٔ طلعت جانفزای او شده بر دامن
شمع جمال او گرویدند عشاق عالی مکانات بسبب اصلاح ممکنات
مخاطب بخطاب لولاک و باعث آفرینش افلاک محرم
رموز اسرار الهی و گنجور کنوز عرفت الاشیاء باسمه تعالی
نفوس و جواهر عقول و نقود سیارات و عقود ثابتات و اکواکب
و اقداح زرین نجوم تبسهٔ زرنگار مهر و فرش مرفوعهٔ سپهر و گنبد
و علام زهره و بهرام حق رو نمای شاهد وجود مسعود او است
از نمودی ذات پاکش بود آفرینش را سبب تا ابد جوید شرف زان
بهر دلجوی عرب احمد محمد مصطفی سالار سلسلهٔ انبیا صلوات
الله و سلامه علیه

الله و سلامه علیه ما دامت الارض و السماء و علی وصیه الذی فی نفسه
و مظهر الذی هو نفسه خلیفه بحق و وصی مطلق و روح رسول و زوج
البتول شریک پیامبر از در عالی نور واحد و ما صدق من کنت
مولاه فهذا علی مولاه امام الثقلین ابو الحسنین علی ابن ابیطالب
علیه و آله السلام خداوندان قدر رسیده اند که را خوش خوان نجیب
سنجیده اند ... و برادر و در جهاد ایشان ... لابد ... ضمایر
اولو الابصار واضح و آشکار است که فرد ذات و یگانه ...
پاک خداوند کاریست سبحانه ان یکون له ولد که ساحت اقدس
از آنش از خس و خار علایق و از آن فرزند مقدس و مبراست الذی
لم یتخذ صاحبة و لا ولدا و در وحدانیت مستحضر شان او فرید گاریست
الفرد الواحد الاحد هر دامن کبریا و جلالش از لوث شناکی و مناسب
منزه و مبراست الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد بجز
حضرت او هر فردی از افراد ممکنات از سر زوجیت و هر جنب نقایص
لیس است لابد و ناچار متشابه و این نسبت مبنیه مضمون
ان هذا لفی الصحف الاولی شریعت خاتم انبیاء حفظ گوهر بار
فرموده تناکحوا تناسلوا فانی اباهی بکم الامم و لو بالسقط و اکثر
ترغیب ... ما طاب لکم من النساء مثنی و ثلاث و رباع ...

ایشان حضرت سبحانی و نوید حضرت و مزید غنا و توانگری حالات نازل
شده پس بفحوای آیات شریفه و احادیث منیفه انکحوا منکم و من اسلم
و ستر عفیف شریعت خیر الانام داعیست بتزویج و نکاح سالک طریق
فوز و فلاح آیند تا نتایج و ثمرات روزگار فرخنده آثار پیدا و آشکار
بماند بنا بر علیهذا حضرت آفریننده و بخشنده سلسله انسان برا
بتزویج زنان حور پیکر مایل و خرسند و علاوه دل را در آشیانه آب و گل پابند
دوام دولت و تحرز پابند نمود و بنا بر انتظار رسم توالد و تناسل پایدار
و انتظام عالم اسباب برقرار باشد بنا مصدق انتقال در زمان
خجسته و فیروز و اوان فرخنده تر از صبح نوروز در اجرام
علوی در بیت الشرف خرم و خوشحال در آینه احوال سبعه سیاره
خالی از رنگ کدر و زوال لیوان سیب ایوان آراسته و بتماشای
مجلس نور پرداخته زهره در طربگاه بزم عشرت آراسته
و با بربط و چنگ بنیش و طرب زحل دسته عطارد خامه
و دفتر بکف انشای خطبه سور و صحیفه جشن و سرور کرده
شهاب مریخ شب افروخته و ماه با رنگ سیاه فروخته نیران
نسیم درز در ترازو و بیرنجت و آسمان طبقها در گوهر
نثار بیگرد کواکب چرخ کواعب شمع دار فشانی و اختران چمن

و صرال

و اختران سرکرم تسبیح گردانی بخذ بعون الله و فضله بین راشفیع
در سلک نکاح و ربط عقد دوام منخرط شغف

عقدنامه

گلگونه حمرای عذار عذارای ورق را زینت افزای وجه گلگون نماید و غازه
شنگرفی رخسار عروس زیبای صفحه را به شنگرف زیب صنعتی بیاراید
سزاوار حمد جمیل حضرت جلالی است که هفت آسمان
در حریم حرم صنعتش شاهدی است و هر شفق گاه از راه و آرایش
چهره طلا در پیشانی شنگرفی طره لیلای لیلی از عنبر افشانی
مشاطه کشش صنع بیمثال و سرخاب شفق و سفیده صبح صنع
در چهره نگار نهان از ماشطه لطف لایزال اوست حلیه آرایش
نو عروس مهر را هر روز در منظر عالی رواق سپهر برای آرایش نشان
و امشاطه سازد همتش هر شام از انجم در اختر طبق طبق در و گوهر
رسم نثار باشد بر فرق کواعب اتراب ثرای فیشاند از ازواج
لا رعلوی با امهات سفلی از نتایج حکمت بالغه او و اطفال موالید
ثلاثه از شیمه عدم زاده صنعت کامله اوست صورتگر
صنع بدیعش بمصداق آیه کریمه (صوّرکم فاحسن صورکم)
نقشبند ذکور و اناث اولاد آدم است و چهره پرداز فیض

منش برج کشای نهضت روان محمله عدم الذی یخلقکم فی بطون امهاتکم خلقا
من بعد خلق فی ظلمات ثلث در قصر عنصر به سبیح امتزاج وکدخدای جسم
و روح را عقد ارتباط ازواج است و در غرفات سه طبقه وجود اخلاط
اربعه را حسن اختلاط ازواج است و از الطاف عمیمش انشاء ساکنان
مرکبات هر در کمین زمینی و از فیض جسیمش دخت مهر در حضن مادر در
حجر پدر سبحان الذی خلق الازواج کلها مما تنبت الارض و مما لا یعلمون
در دو بحر ... عترت زبده کاینات وخلاصه موجودات ... ازین
رخسار حقیقت به رنگ امیزی خامه شریعت و نامه پردازی صفحه
طریقت اوست ما کان محمد ابا احد من رجالکم ولکن الرسول ... 8
[illegible] ولایت ... به جهد الرسول و زوج بتول ...
... علیه ... الصلوات الزاکیات و من التحیات ...
مجدد توجهات شرع و مجددات فرع است از سادات عالم ...
بحکم ... واستزاج مزاج عناصر ... مربوطست لا جرم
زوجیت ترکیب عالم امکان و زینت نظام اکوان ...
و من کل شیء خلقنا زوجین و فردانیت و وحدانیت
مخصوص ذات ... الله الصمد لم یلد و لم یولد است بحکم حکم
وانکحوا الایامی منکم والصالحین من عبادکم ان یکونوا فقراء یغنهم الله من فضله

و حدیث

وحدیث حضرت نبوی تناکحوا تناسلوا تکثروا فانی اباهی بکم الامم ... بالسقط
وطیبه ... فیروز ... حضرت ...

عقد ... است

بهترین حمد و ثنائی ... حضرت ... حمد و شکر
بی همتائی است ... سموات سبع ... عروس است در
هر شب ... روز ...
ازواج ... رنگ ...
در ره ... طره طرازی ... از عنبر ...
صبح ... و ... صبح از
چهره ... خورشید ...
لطف لا یزالی است و از ... کمر ...
... رحمتش ... چهار ...
... ازواج ...
حکمت بالغه اوست ...
زاده صنعت کامله او ...
از او ...
... مبارک ... ازواج ...

عرضیه ایست که در ارادتمندی به اسرکینه عرض کرده

اگر است مرد از هنر بهره ور   هنر خود بگوید نه صاحب هنر
اگر مشک خالص تو داری مگو   وگر هست خود فاش گردد ببوی

در حضرت امیر اکرم الاکبر اعظم ادام الله ایام جلاله صالح و طالح متاع هوش خود می‌نهند بنده بی بضاعت محسن شاه نیز از یاران باز نمانده باندازه قدر خود این صفحه را راه آورد مجلس جلالت ساخت هرچند بضاعت مزجاة تا چه پسند افتد و چه در نظر آید الحمد لله تعالی اکنون اهل هنر را سایه تربیت و ظل رحمت امیری است همه روز مستظهر دارند که چون آفتاب آفاق همه جا درخشنده و همچون سحاب سایه همه را بهره رسان اگر بسنگ خارا تابد لعل رود و اگر بر شوره زار رشحه بارد سنبل ناقص و کامل در نظر عاطفتش یکسان و قابل و ناقابل منتظر تربیت و احسان کلمه منتخب قطعه اوست و تخلص اول خرد و دانش است اگر خرد رهی آید دلش همه خرد است و گر هنر رش آید تنش همه هنر است کیست که مدحش تواند و یا وصفش بگواند نه بینی در وجهه من ار هم سستم تا بعد از ارکنیر اعظم است و شیوه بر شانه بدوش اهل تراز هم

ذوجوه

ورزد بدرقه کاروان و گرگ سرحد چوپان رایش پرتو آفتاب بهر توم و برتابان عزم او بادپای صبا بهر بام و در شبستان از حسن کفایتش ممالک معمور و ممالیک مسرور ممالک محروسه و مسالک ایمن است دادفرمان را همچنین است اهتمام در نظام کشور و نظام لشکر در رفع آشوب و دفع آسیب اهتمامش حصن حصین و در نوال مال و بذل نوال لطفش کمینه رزق مقدر است کان و دریا را این جرأت و آن زحمت گوشه و کنار او که تا این دستگاه کرم عادی کان خسیس و رخ بحر زرد است طبیعت پاکش آرایش علم و ادب است جوهر دانش پیرایش فضل و هنر است حبیب الله و حبیب اشیم ثابت القلب ذکاء الطبع جامع فضل و کرم صاحب سیف و قلم بحر معانی که ابر لالی سطر از یمن تربیتش رشته دانش ارباب ورشته جهد گسسته بلی ابنای را جز هنر در رواج نبود و گوهر جز گوهری قیمت نداند زانست که در آن حضرت همین و سایل مفاخرت را سامانی آمده اگرچه از پس اعتذار تجدید وبر این است و بدور ان دانند و قدر اهل هنر یکی است آن برکات می‌رسد این جا که عقیدت بشیم درزره اصحاب قلم داشتش جز بهار خود چون شاخ زمستان بی برگ و بار

مگر همای عنایت لایم برفرق اقبال بال لال کشاید و اخترم
از نقص و وبال براید موجب حسرت دانشمندان نشوم
و لب غیرت انجمن بندان لسان عودوم با آتش بن رسید
بدید ناید بدل بعضی اگر در ایشان خلاف سزاوار حد ستم
با نقصانی بنده کرم اشارت فرمایند و لعنایت ضمیر بشارت
دهند هزار اشفته از تو کجا پذیر هزار کار فرو بسته از تو یک
فرمان صفحه سپس فراغ نمود ارام خامه گستاخ نمود هیچ لا
بجز ابا باران پدید ناید الکی بر بد فکرت بر زان شد از نشاط دل

هر اسمه [illegible] انما تمه بالخیر والظفر بدوستی نوشته آمد

قد نورت عیون قلوب المشتاقین بلمعان انوار الرقعة المقدسة
المبانی وعطرت مشام ارواح المهجورین بنسمات ازهار
المفاوضة اللاهوتیة المعانی المنطویة علی کنوز الحقایق التی
لا یصل الی غوامضها اکثر الاذهان والمحتویة علی رموز اسرار
العرفانیة التی هی فوق مدارک ابناء الزمان حقا تحت
اگرچه تماریست وین زمزمه را بندق باران چنگت بجز دش
مرغان چمن رسیده است این نغمه ناقوس کدام آهنگ است
ولقد جذبنی کل سطر منها الی الشطر و ولتنی کل فصل منها الی
ذهاب الکل

وهذا فی محل اشاره الی اشاره وان کان تمام ملک الاسطار
المتلاحقة والفصول المتکاثرة والاشارات المتغایرة
راجعة فی الحقیقة الی شیء واحد نوای عشقبازان خوش
نوایست که هر آهنگ او داره بجایست اگرچه صد
نوا خیزد ازین چنگ چو نیکو بنگری باشد یک آهنگ
وقد اشرتم فیها الی تفحص الاحوال عن مخلصکم وها انا اوضحها
علی سبیل الاجمال والافنان استماعها مقتضیا الی فرط الملال
کما قال ازرده دل ازرده کند انجمنی را

[illegible] خوش [illegible] نوشته

شبی فرخی اخرشی از ارم در آمد تو گویی مه از از آمد زلعلش
چون مشک تر بر فراز ماه رشته پیچیده وابرانش سان
و سایبان بعبیر بنارک مهر طناب ناز کشیده و دهانش تنگتر از
[illegible] ویش وچشمان نیم مستش خفته تر از بخت قلندر دراز دستش
گلش از گلشن عصمت رسته و [illegible] بیار عفت
تن [illegible] صدرش چون گل اندام تن خوب و برتنش چون
[illegible] جان [illegible] ان الجم الجن با طراوتی [illegible]
وطراوتی بی نهایت جمالی جمال و خرالای قران آمد

مانند بدر منیر برکرسی هلال پایه آسمان هشتست نقصان از نهاد
عقل برخواست الحق بلاغت کلکش خوبش می‌خواست د
و شاعر هلال وشش را رکف از باده چون خورشید نقشش باشد
می‌خواست بعشوه و چه‌های خواستی من از بعد از ادای رقص
ضیافت با دلی مالامال از آرزو و دیده اولیا انتظار
بصورت خاری بر پهلوی آن گلرخسار نشستم و بنظاره
جمالش همه چشم چشم گشتم بسرادان وازنهش
جمالش گلهای نظاره چیدم هوای نفس را عنانم رها نمود
گریبان گلی چاک زده بیخودانه از روی سهو و غفلت دیا از راه
لهو و شهوت الکلام هی الکلام در آغوشش کشیدم بحجر
مه اندر کنارم آمد و رقیبم هر دو در آغوشش بید گر جو مشک بیکافی
بیکافی ز روی او بوحدت بدل شد چه شهوت انگار آن انگاری
و بر سینه خورست و غفلت با ستلذاذ بهانه جواب بار
چمن عنان بارکی پیکنار را از دست اختیار شد و ستی
عکران عیار و بیکبارست کلاه جانان گرفته و بعجز آبده
لابه کنان گفتمش هرای طاوس خرام روضه جان ماه
کدام آسمانی و بدر منیر از ارزی بای بوت خندان انگاشت.

اسکنجراران
دبا بر دو
گفتن آغاز نهاد
از استه آمد و چه از ا
بشست سنجر ال رجراب
رقص
از هر چه نشستی جه رجرابی

بر هلال شد ولی کدام آسمانی ره ببیبی عرش ازل طاعت
در چمن فلک بال رقص گشاده و چه زیبا بوستانی حوارشاه
حسن و حسن نشاه تو جوراز اساس نور عنبر و بر ارجمال و حورارت
بری و چه دارای اضدادی چون نشستی پنداشتی بر کمال دشت
گلست بر فراز کرسی قرار گرفته و چون رفتار در آمدی انگاشتی
سرو روان است آفتاب با پا آورده و چه غزال شیر شکاری
بر صفهان داراز صمد پرستیم آوازه کوی صنم پرستی
و چه دلبر دلبریت از شست کرشمه قضا زاده است جنان تیر غمزه
در کش و کمان ابرو کمان گشادی هر از هر گوشه دلم صد هزار
افغان برخواست هر که به غمزه تیر زنی آید جانم
بزیارت بدن می‌آید از بسکه اعضا بر یا بنید از هم بیک تیر تو
بر تو ام تن می‌آید سبحان الله از اسم نواوش بان مانند قند
احباب شیرین کفتم ای کان جان جمن جام فلک بکام
تو است ارنسا تی وصف خویش جام رحیق بپاید نخواه
در کمت عن اوصافک کلت البیان آن طاوس جلوه‌گر
با هزاران کرشمه و ناز دست افشان و پای کوبان
غنچه لب نازک را گشاد و نقاب سکوت از رخ گشاد

نطق برداشت لبان هزار دستان با هزار دستان
طوطی زبان زر به همراه پارسی در راه دری فارسی زر آراسته در
شکرستان نظم بترنم درآورد و نقط خط بر گلزار چمن
درکشیده گفت چون در نعت خود توانم سفت مدح
خورشید کی توانم گفت ابر زاده ام الصور سلسله
گلهای کی تمام ابه غره همچو سنبل خانم پس طره همچو سیم
لام ماهی سوی چشم کسی بر کرد نگاه گفت بحق حقیقت عین الیقین
چشم را قضا شهد آب فشان مانند خال سینه زرنار نشان
ره نمودم نقطه بقول حکیم سخنم که نقطه را بدو نیم لب و دندان
من بوقت سکوت عقد لؤلؤ نهفته در یاقوت زر زندان
سخن از این لب لعل گوییا از شفق نهفته هلال آب
صافی تن چه مرجان سرخ آن آب چاهی بیجون است
بر فرق شود فرق بیجو شبنم خشک بر بنفشه بر هجوم
چون معجزه گر جان سالی کو هم چنین ستاره راهنمای دامن
عصمتم روضه عیب ما را همچون طراز حله غیب آن
لبان بسته همه تن مغز چون زیبا عروس سخن را
مانند صفحه عذارش با بیت حسن و حجاب آراسته و بنگار
حال الشعرا

حال الشعرا نجات خود را کلاه پرداخت انجمن رنگ چمن شد
مرجان ودری در بوستان انس از سر در دهان فرو بسته بیغوله
از غیرت بنم هلالش عرق گشت بامداد از شوق لیلی در باغ
بجوش آمد شاخها از گوشه لبهای لعلش آورد هم در خروش افتاد آورد
هزار عندلیب بدان کمالات تمام الهام کرد گویا چون آن لاله گلستان هیلا
دراستمال خویش در نوشت مرا گفت بنام کاتبانم و تورا
نام حیات و مرام گشت خوش گفتم هزاری بیچ زنده کمانا
بجوش آمد بر دل ریشم نیش بزن و در جان زارم بیجای
مرا چه زجور چرخ رشته است تو بیهوده نمک بر ریش سر دوش
چه بری بار ما را سنبده بهتر و چه نیوشی و را بنوشیده خوش آیت
انم ... در این زلف بار تیغ عشق تو از زمین بیرون بیای و بر دلی
این صدف لطف در فکار تو از من سخن تجهیم زار از سیم
غیر از نقش نتوان یافت و نقشم را غیر از غیبا بجز از درگشت
نتوان شناخت باین مران یگانه جهانم و زباله بدانش
می نازد و فرزانه زمانم هر جا که بر دانش می‌بالد مرا
نیز اگر تو ندانی عطاردم داند و گیسم که چه کار آید
هزار قرآن ونار از باغ هنر و باغ دانش هم چو گل بیار آید

نظم شکلاخ حوران که در کسوت مسکینی چون پرگار بر گرد دا
یره عالم بر آمده بسنگلاخ حوران در افتاده که مهی بستر سنگ
و سطلبی بس بزرگ پیشنهاد همت است و از جور فلک قائم
چون هلال جراحت خاصه در این وقت که فیه امیدم بطاقت
تنگ و از کش مکش روزگار در کام نهنگ بس کم گر این
سخن افزون شود خود جگر چه بود که خارا خون شود از قصه خویش
اندکی گفتم گرچه سخن است بس فراوانم آن زمان تا حشر
تابنده اختر بمجرد اصغای این سخنان غم اندوز که اثر در دل
خارا کردی در شکنجه کلالت و سرپنجه ملالت گرفتار شده
سر رشته طاقت از دست بداد و مانند زلف خود بر آشفت
روزگارش چون طره طرار تیره و تار گردید همچو مدهوشان
بیخبر از خود بر افتاد از آه آتشین جگر [illegible] را لکاف سرا کوی
مثال در خم چوگان زانو نهاد و قوت فوتش در رباع کون
نقصان بپچید کلک خاطرش پژمان و خمول گشت لب بحسرت بزبان
تحسر گزید از سر چشمه چشم قطرات گلاب بر صفحه گل رخسار
روان ساخت رشته رشته لؤلؤ تر از عبهر دیده در دامن فرو ریخت
همی ریست همی گریست نشان لاله کرده است بر زیر لاله بجگر اخته نهفته شقایق

همی گرد

همی رفت بجو آ عقیق در دم قوت همی نهفت بفندق شفه در درم
بر سنگ ز نرگس او سمون رز لعش خامه ریخته بر سبزه دانه‌های گهر
آن لب ان مسیح بر چشم چشمه آفتاب نشسته چون قلم را ز بیان
و دیده ام را از بیان دید لالا انضایح چند بمشغب زبان گفت
و سلک بیان در کشیده گفت برای سلطان سر آرای
گربت روزگار را رسم کهن است و زمانه را آیین دیرین از تقلب
دلیری ولیل و علت علت چرا او سرورا ما و جور ستی از کجروی آسمان
پای در زنجیر است و نسیم با همه لطافت جسم از جور روزگار
در دست آب اسیر کسی چه داند لیکن کوثر شست چنار رنگ
چگونه [illegible] از مردم ولاست نه سیخ عصبی اشکال جور دادا قف
[illegible] بر اسرار حکم او [illegible] القصه چون آن [illegible] صورت
بصورت [illegible] در [illegible] شد ولبوزن زلال خار [illegible] از
پای جانم [illegible] شد [illegible] نخل حکمت [illegible] بدهان گوهر بار زبان بهاده
از شست نطق حکیمانه [illegible] ساخته گفتم برای [illegible] دایره ادراک [illegible] چون
گوهر حکمت بصفای خرد از جنبه است و مهار رهبارت این قطار
مر تو را بدست حضرت مرا اندک [illegible] است حکیما تو
بفکر عقده گشای حکمت گره از رشته این مشکل باز گشای و اسرار

نهادی راستکار را برشمه گوهر چلاپ پرشیده کشیده و در جیوق پساپاتان
و لگش عماری جاک و لگش سقام سقال ان مانند عقل همه
دانش و چون چشم همه منش از خته با قوت گوهر لطق ریخته گفتش
در خلق را چه نیکوتر گفتم خوشنودی خالق گفتش کو بردم
در جیت گفتم از فزونی مهر برابر لول گفتش عقل از چه بامور گشت
گفتم بهمن انبزرا گفت هما از چه هما یوان شد گفتم با ستوان
قناعت بنفعال گفت سرو از چه سرافراز است گفتم از انکه
نهادش از لهی ازاد است گفت غنچه پیوسته شکسته جرا است
گفتم از انکه در بند سیم و زر است گفت مه افتاب از چه روشن هی
گردید گفتم از اقتبار بخرد سیزاد بوقت چهر چلاپ از بزم بلاس شاپاه
ناگاه هنگام خروش خروس در گرفت ان مانند افتاب از اغوش اهنگاسه
صبحم قرار گرفته شد تر از باد و گرمتر از برق از جا برجست از
شبگاه و بقوم رعش کمر بربسته حلاوت حیاتم را مرارت ممات
مبدل گردانیده پرس جسکرم بنگه عزم رفتن کرد شه خودش
دلم از چه سکر فراز خردشان و جوشان در دیبا پر ارلو لو اوش
از دو عبهر شده نیلگون لب شسته رد و گون رخ شده قیرگون
شده نیلگون بر نالی همی جست رجای بر جای نالی همی نمود بر ابر
زلفین

زلفین همی کند برگ بنفشه بر رکس همی بحت اب بقصعر و فرش
کشته از رغش سخت لرزان جوان با دو صد دو رخت صبور مرا
گفت از تو بیزم و بیکس کی خبر اید کشیدن گهی رشبار
بر من ارزانی نهاده یمی درست رهایی تا دست ربر نشسته
ران با جودره بادرنگ او بر هم کوه بالست هم کوه پیکر زبالا
به پستی قضای الهی زپستی ببالا دعای پیمبر قمر دایم از زخم
گوشش منقط زمین دایم از نگلق نعلش منقر همش دم کشاده
همش بال البسته همش پشت فربه همش ساق لاغر همش
رشتهها را چنان ان زیبوشتی در اتش کاتب در فهامی

اندر زمانه گسری است

داور دادار ان گسری را زرین افسری بود نوران پنجاه من گوهرها
وده پهلو و در هر پهلوی ان بندی چند خسروانه نگاشته و پیاکار
کند اشته بود با خردمگان ازوی شماری گیرند و هنگام جو کار بندند
پهلوی اول) از راه اسپهای گزند اینر پرهیزید کار را هنگام انجام
دهید و در پیش و پس کار را بنگرید بکار یکه در شوید راه پردن
شدن پاس کنید بهره در ای مردم راز بکشید از هیچ کس
خوشنودی بخواهید بهره کاری و مردم ازاری خواسته می نمید

همه کس را دل نگاه دارید کم آزاری و بردباری را پیشه خود سازید
بهلوی دوم) در کارها نگارش کنید آزرده را بیازردن مدهید
خواسته دیگری را آیین سازید خوبی را در جوانی بهنگام کنید چون داشتن
سه برابر گفتاری و درست کرداری آوازه یابید تو انگری جاهی
هست و ابخ کنید بر بسته و ریخته و شکسته و گسسته و گنجینه
اندوزی و دروغ مخورید در خانه مردم فرمان مدهید بهلوی سیوم)
نام خود در خران خویش خرید همسان زشت و ناهموار مگویید بالا دیگر
و ناداران نگارش مکنید زنان بیر و بیگانه را در خانه خود راه مدهید
از ریو و رنگ بیرنگ زنان اندیشه مند باشید جوشش را گرفتار
زنان سازید از دزدان بپرهیزید و بپرهیز داد دادید از همسایه
بد دوری کنید بهلوی چهارم) از آمیزه گوهران در آمیزش بدید
در فرگاه پادشاهان گستاخی مکالید با فرومایه و پست گوهر
و نامرد ریخ مپذیرید در بنیاد مردم تخم و درخت مکارید از
نو آیینه دام مخواهید با نا آزادگان دست پیمان و پیوند مجویید
با بی شهران خانه نشست مکنید از جوی پرده در
پاسبانان و پستی را می سوزید رشتی با خام کاران پخته خاره
و درست شناسید بهلوی پنجم) لان رنگ از پیاره و
بالا دیر

پرورش از خود برانید با دیگر هیچ نشاسید پیوند و پیوستگی را پاینده
از چند موم کام آرید و پس از خورید خوان جنگ را بدست خود خوردن
هرزید پیکیا را از گند خویش بچه بلا دید پیران و پیدا را
با خود و در جنگ برید بخود بسته و تن از پی شت کرم مبا شید
پیران و از سوده موم او خوار سازید بهلوی ششم)
در همه کارها پیران را گرامی دارید از بالش هان پیوسته همراه
با شمعر و دشمن اگر همه خداو باشد زیرک شمارید پایه زاده بر خوی
بد خود را نیکو پاس دارید با خداوندان جاه و بزرگی کینه کوشی مباشید
از بالشها دهخا سخنان و زنان ترس ناک باشید از هیچکس گریز
وا فسوس مخورید زشت و ناپسند خود را پیدا سازید از رنگ
زنان آزرده آیین مباشید بهلوی هفتم) کار زنستان را از
بستان را یادت دارید زنان روز کار جوانی خواهید و در پیری
زن جوان مخواهید کار امروز را بفردا مفکنید از زرد
بهنگام شد رنج خورید کارها بهوش کنید از خداوندان
رنج بر پیشه ی شما رکار خود کنید با مردم در همه کارها نیکویی
کنید گندم و جو را بهنگام گران فروختن در بند مدارید)
بهلوی هشتم) خویشتن را در هر منش خوش دارید پ

چو ... پر کو ... را سر و بیه خوب سازید تا روزگار چشم شیرین گذرد
چشم و زبان و شکم را از پوشیدنی ها نشایست و ... روا باشد ...
این هنگام را از ... هنگام بهتر دانید چاره ...
نباید شدن ... نباید ... سر مهتران را بزرگ و مسکین ... شمارید
در ... راه آشتی باز ... نهاده ... نا شمرده بگذارد
بسیار ... پهلوی نهم ... تا درخت نو ... درخت کهن
بر نگیرید ... پای ... چشم و زبان و
دست را از آنچه ... نشاید ... و دیوانه را پند
مگوئید ... زنان ... خانه ... هر چه ناپسند
آید بر دیگران روا مدارید پهلوی دوم ... گردار سرد و گفتار
نخشم آمیز ... افزون مجوئید ... شک ماید
... سپاس مهتران را بر کهتران بخشایش ...
... ...
دارید دل ... بخشید ...
...
راست و دروغ ... جهان ... شید
تمام شد ... صلوات الله علیهم

یا بنی لا تشرک

یا بنی لا تشرک بالله ان الشرک لظلم عظیم ... یا بنی انها ان تک
مثقال حبة من خردل فتکن فی صخرة او فی السموات او فی
الارض یات بها الله ... اگر ...
... در زیر صخره ... طبقات ...
در قیامت او را حاضر سازد و از تو حساب جوید ...
یا بنی اقم الصلوة وامر بالمعروف وانه عن المنکر واصبر علی ما اصابک
...
...
ولا تمش فی الارض مرحا ...
...
... واقصد فی مشیک
واغضض من صوتک ان انکر الاصوات لصوت الحمیر ...
...
...
...
...
...

سرای تو نیک است و دری بدان داری هم از ان کار دار
ای فرزند چندان از دنیا کناره باش که عیب دیگران و ای فرزند
بکوش که زیاده از کفاف بهر آن نباشی و چندان روزه بدار و
شهوت بریزاند که فرزند نیروی نماز گذاردن نماند ای فرزند
دنیا دریای عمیق است کشتی آن ایمان است و توکل
او بادبان و بر اینها کار توشه آن ای فرزند از خود رسالی
قبول ادب کن تا چون سالخورده باشی بهره آن ببری و
چون با داب پسندیده قرین باشی خلف سلف کرده
خواهی بود ای فرزند اگر در کار دنیا ترا طمع و چند امروز در آر
جهد در کار آنجهان مقهور نباشی ای فرزند علم خود را بپوشید
چنانکه زر حلال پوشیده داری و در حضرت خدا و نیز با خوف
و رجا باش زیرا که اگر دل مومن را بشکافند دو نور بینند و
هیچ یک از یکدیگر فزون نیاید [illegible] تا نیمی از خوف
و نیمی از رجا باشد ای فرزند هیچ آفریده رنج خدا چون
تر از دنیا نباشد ان نعیم و نعیم ان را روزی [illegible] ای فرزند
و بلای ازا عقوبت عاصیان نگردانیده ای فرزند با دل
همراه باشی تا آنچه در خاطر داری و فاهم ساز همراه رست ۲

[illegible] عقوبت [illegible]

وا دهد

وود حصول رزق خاطر شریف خدای خود استوار نیست و دمان لاک
از انکه از کثرت وجه پوشیده گشت در رحم مادر روزی یافت
و چون بتواند از پستان مادر روزی گرفت و چون از شیرش
باز گرفتند جز پدر و مادر را به روزی او بود و رنج کسب معیشت برا
گسترده و داشته و شکایت بود ران که جای گسترد
نیروی طلب و قوت حیله نباشد عجب تر آنکه چون والد و مادر
شد گمان کرد که روزی او را فرو گذارد پس امر روزگار رنجه و عیال
خود شکر ساخت ای فرزند طلب کن امری را که گمان
داشته باشی حصول او را حقیقت نداری و بر ثبات از کاری که تو
ز وی و لوازم حصولش حقیقتا بود ای فرزند راز خود پنهان
دارد و پنهان خود نیکو فرمای رنج بسیار را در طلب آنچه
بتو بخشد اندک شمار در حفظ اندک را در حصول آنچه باقی
کند بسیار دان ای فرزند با مصاحبان بخوبی الفت کن
و گفتار و ناز کش اگر تنها باشی و چون ای فرزند با همراهی باشی
همراه دوستان بدل کن از خویش روی و جو شخصی که با ادب ای فقیر
منع حرام مدار صفت تو را است خوانند داشت ای فرزند
اگر عزت خواهی قطع طمع کن از آنچه در دست مردم است و بدانکه

در حال چهارم

خرابت داده راضی باشی   ای فرزند بر حذر باش از حیله و جنایت

مکن از بدی با خلق   هر آینه بر صفت بلای نفس تو رسد از [illegible]

پس تو دشمن خود خواهی بود   و خصمی تو بر نفس خود زیاده و بلای آن

و دشمن بیگانه   ای فرزند به خدا احسان کن بر حقیقت شکر آن

که [illegible] احسان کنی [illegible] خواهی آورد [illegible]

[illegible]   و عظیم ترین [illegible] صحبت دین

[illegible] هر که [illegible] را رسالت [illegible] اگر دلالت انبیا [illegible]

خویش باشی   ای فرزند از بدی [illegible] کن [illegible] از تو [illegible]

و صحبت [illegible] با جماعتی که هم تو باشند [illegible] کار خود مشورت کن

و باشی [illegible] از آنچه زاده [illegible] داری کریم باشی   و در ارتکاب کار [illegible]

که فردا برای تو [illegible] است   و کار را ضایع مکن [illegible]

تو گذاشته است   ای فرزند [illegible] و فرزند [illegible]

علمی [illegible] با [illegible]   و با [illegible]

ای فرزند اگر [illegible] ترک خواب کنی [illegible]

در [illegible]

دارو [illegible] و [illegible]

و هر [illegible]

از سلامت

از سلامت دور باشد   توبه را [illegible] که مرگ [illegible]

و شماتت [illegible] کسی مکن [illegible] هم [illegible] خواهد شد   ای فرزند

پند گیر از مردم پیش از آنکه از تو پند گیرند   با پیران مشورت کن و از

مشورت با خردسالان شرم مدار   [illegible] شیطان [illegible] است

از گناه ایمن مباش   [illegible] مباش [illegible] ترا دشمن [illegible]

زبون [illegible] خسارت نمایند   نه چندان شیرین باش

که ترا بخورند   و نه چندان تلخ [illegible]   ای فرزند

فخر مکن [illegible]   چگونه کسی فخر کند که [illegible]

بیرون شده باشد   و راز خود [illegible] و در خانه خود [illegible]

قرار مده   زن را [illegible] کج خلق شده چون خواهی

[illegible] کنی [illegible]   و چون بحال خود گذاری کج ماند

این [illegible] را [illegible] از خانه بیرون شوند   هر گاه [illegible]

[illegible]   و چون [illegible] صبر [illegible]   [illegible]

[illegible] بود   هیچ باری گران تر از بار همسایه بد نباشد و هیچ

تلخی چون احتیاج با خلق نیست   مال تو آن است که ذخیره آن جهان

شود نه آنچه از تو بمیراث بماند   ای فرزند چون [illegible] اختیار

کنی در حال غضب [illegible] امتحان کن اگر با انصاف باشد

عوض را شاید و اگر نه از او بر حذر باش اگر پرهیز از طعام کنی و از
حکمت پرهیز باشی و چون مروت ستایش کنند هر چه داری
ان نیست فریفته مشو با زیردستان خود ستم مکن و ایشان را
بر خود مشمار و با مردم نادان منشین و با اهل حکمت جای صحیح نما و از عزیزی
من از کلمات حکمت چهار سخن اختیار کرده ام دو چیز را پیوسته
بیاد داری و دو چیز را فراموش فرمائی نخست یزدان پاک را
بیاد دار و از مرگ نباید بیخبر و غافل بود ثانی احسان
با کسی کنی با نسیان محو سازی و آنکه کسی با تو بدی کند از فراموش

فرمایشات فرمایهای ائمه علیه السلام

شاه ولایت فرماید چهار چیز او میر البشر کمال بشر سازد
اقوال راست و افعال خوب اخلاق پسندیده
معارف حق امام حسن علیه السلام فرماید چهار چیز ادمی را
از چهار چیز نگاه دارد سخاوت از آفت قناعت از خیانت
پرهیز از حرام با حلال خوب ساختن از آزار خامس آل عبا
می فرماید من نفس عن مومن کربة من کرب الدنیا نفس الله
عنه کربة من کرب الاخره ۲ احسن الیه و الیه یحب المحسنین
سید سجاد و سید ساجد فرماید چهار چیز آدمی را بمقام انسانی
رساند

درس امین

کم خوردن کم گفتن و کم خواب کردن و کم آزار کردن
حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرموده که چهار چیز مردم را در دنیا
و آخرت خوار سازد [illegible] رعب جوی سخت روئی و
دروغ گوئی حضرت امام بحق ناطق جعفر صادق فرماید چهار چیز
کمال مروت و دلیل مروت با دوستان مروت با دشمنان مدارا
آتش خشم کشتن سخن زشت فرو خوردن حضرت امام موسی کاظم فرماید
چهار چیز عاقبت چهار چیز است لجاج را زاری است خشم را پشیمانی
کبر را خواری حسد را بدبختی حضرت ثامن علی ابن موسی الرضا
علیهم السلام فرماید چهار چیز چهار چیز آورد خود پسندی بی سعادتی
غیبت بنیت ابلیس سخاوت مهربانی شکر افزونی حضرت
امام محمد تقی علیه السلام فرماید چهار چیز از چهار چیز بخیزد از سوال
کردن خواری از عاقبت نا اندیشی رسوائی از سلطان ستیزه
کردن هلاک از تکبر اهانت حضرت امام علی النقی فرماید
چهار چیز کم باشد ولی بسیار است خصم و آتش و دوام و قرض
حضرت امام حسن عسکری فرماید چهار چیز را باز نتوان داشت قضا
تیر انداخته سخن گفته عمر گذشته حضرت صاحب عجل الله فرجه
فرماید چهار چیز نشان بدبختی است [illegible] کردن نوالی حرص جمع مال
صحبت با جهال بخل با عیال

اسکندر ذوالقرنین گوید پادشاهی با چهار چیز بسرحد کمال رسد
بعدل و داد جازم در امور مملکت حازم در بندگی خدا در جهان
گیری عازم ارسطاطالیس حکیم گوید چهار چیز بی چهار چیز نتوان
پادشاهی بی عدل و دفع دشمن بی مشورت ضبط رعایا بی وضع
بمراد رسیدن بی صبر افلاطون گوید چهار چیز پادشاهی را
نگاه دارد پاکیزگی دین دستور امین بکار داشتن لازم
نگاه داشتن عزم بقراط حکیم گوید چهار کس را از چهار چیز چاره نیست
پادشاه را از سپاه وزیر را از رای لشکر را از نصیحت
رعیت را از رعایت فیلسوف حکیم گوید چهار چیز با چهار چیز
دیگر حاجت است سلطان را بوزیر بزرگ مردی را بصلاح نیک
شمشیر را بسیار ... اسب را تازیانه بطلمیوس حکیم گوید چهار چیز
علامت خلافت است فرزانگی تابینه ... و کشور جهان
دیده فرمان پسندیده دالیاس حکیم گوید چهار چیز پادشاهی را
تباه سازد پسند کو ... و اهمال وزیر خیانت دبیر
... ظلم و فخر ابوذرجمهر حکیم گوید با چهار کس مدارا باید کرد
با سلطان ستمکار با ... با یار بدکار با مردم بیمار
لقمان حکیم فرماید چهار چیز را ثبات نیست پادشاه ظالم را

و پادشاه ظالم را و عشق بی حقیقت را و مال حرام را و آرایش
روزگار را حسن بصری گوید مرد بچهار چیز در چهار جا عزیز است
در دنیا بمال در آخرت باعمال در پیش مقیم باجلال در
جنب اعدا باقبال بزرگان گفته اند در چهار چیز احتیاط
باید کرد در عداوت سلطان چشیدن زهر بی گمان
سر دل گفتن با زنان اعتماد بر دشمنان بچهار چیز غره
نتوان شد بسخن سلطان و دوستی زنان و زاهد بی عرفان
و بنصیحت دشمنان چهار چیز کشایش کار است نوازش سلطان
... دشمنی یاران و دعای درویشان
چهار چیز شرط رعیت پروری است ملاطفت و نصیحت
و دلالت و شفقت گفته اند چهار چیز کدام را بچهار چیز بسیار کوشش
بدانش خواری بمهمانی ... خیر گفتن ...
چهار چیز نشان ابلهی است عیب خود نادیدن و بعیب
کسان مشغول شدن بخل نمودن و بسیار طمع داشتن
چهار چیز باید در چهار جا نگاه داشت در پیش عالم زبان
و نزد حاکم ... و چشم از نامحرمان در پیش اولیا دل والله
... فرموده اند خدا را باید شناخت ... ادا ...

[illegible]

و جز او همه هیچ است و اگر همه گشاده شوند او بد بود و اگر او بد بود آن
نتوانند بستاد او را نگاه دار تا ترا نگاه دارد عمر عزیز را در پرستش
او صرف کن و او از تو جواب خواهد در دلیری راه علم را دادن
را بپرهیز توجه به معرفت در طاعات و عبادات کاهلی مباش
صبور باش با ابرار بری و اعتقاد خوب کج با یاران است
سنت بدار و منت منه و نان هر کس را مخور نان به همه کس ده
و از نان اعتماد مکن و با مردمان فرومایه منشین بدترین عیب
بسیار گفتن است خویشان درویش را از مال خویش بازار
بیاموز و بیاموزان علم اگر چه دور باشد بطلب کم خور و کم گو
و کم خواب رو در سختیها صبر پیشه کن بر گذشته افسوس مخور عمر را
غنیمت دان تندرستی را شکر کن پیران را حرمت بدار و راستی
نگاه دار از سلطان بر حذر باش اندک نوازش او را بسیار دان
عفو از هیچ سزاوار دریغ مدار راست گوی باش و عیب جوی مباش
بر راستی که به دروغ ماند مگوی بلاها با صدقه رفع کن از ارباب حاجت
عار مدار تو در جهان از صحبت دانا شناس یار بد بدتر از کار بد
و کار بد بدتر از یار بد است یار نیک بهتر از کار نیک است
یار نیک ترا بعذر آورد و کار نیک بعجب والسلام

مواعظ ابوذرجمهر

مواعظ ابوذرجمهر حکیم

از استاد پرسیدم که از خدا چه خواهم که همه نیکیها را خواسته باشم
گفت تندرستی و ایمان ایمن بر که باشم بر مردی که از خشم
و بر بچه باشد چه چیز مذموم است خود را ستائی بر پیران
چه لایق است و بر جوانان چه سزاوار است بر پیران دانش
و آهستگی و بر جوانان شرم و دلیری مهتری را که شاید آنکه
نیک از بد بداند و کار از کاردان دریغ ندارد از که باید حذر
کرد از مردمان چاپلوس و خشم تو کجا تحفه کجاست آنکه در هنگام
بخشنده گی سازنده چه چیز زیرکی است پسندیده از ادعیه ها تحف ارز
علما مکن از نادان بی شرمی و از مردمان دروغ گو نیم لغیم
دارد چگونه تحفه ای مثقل گفت تکبر کاری خردمند است
آنکه بداند و کم گوید راحت در صحبت در تنهائی بسلامتی
در شتاب برکه را زود از چه زاید از طمع و از چه خیزد از ادب و قیامت
از اعمال کدام پسندیده تر است گفت تواضع و سخاوت
از مردم چه با خوشتر است از پادشاهان تندی و حرص
از دانایان و بخل از توانگران در جهان به خوش بخت
باشد آنکه بسخاوت خود بیارایند و بیاد بزرگی کشند

نکوئی با او نباید کرد بآنکه بد اوی و بد کار بهتر از زنده گی صحبت
گفت نام نکو و بد تر از ترک صحبت چیزی خدای را در وقت ضرورت برسند
بطلبی و زنهار کار را بکوشش است یا بقضا گفت کوشش هم از اسباب
قضا است پنهان داشتن چند چیز علامت عقل است
بزرگی است غم از درویشی و صدقه دادن و تدبیر ادم چند چیز عقلی الله
مزاح کردن با زیر دستان و نزدیک بودن با زنان و دوستی با نادان
و صحبت با فرومایه خوار کنان در معامله سستی مکن و زبان مردم را
بیازار علم امور به قصد نیکو عرض کند و مجهول را معروف سازد
یاک بجه است به مستحق را باز جوئی و حقوق هر زنده را
ادا نمائی و پس از بند کان در حق هر زیار رای آفت و خیره
سازی و دشمن را بر دست کردانی و دوست و درویش را غنی
سازی چه چیز تن را رنجور کند سخن نا سزا شنیدن و رنج
درویشی کشیدن آفت علم چه چیز است اظهار داشتن
بدون طلبیدن و نباهی امور خویش عبادت چند قسم است
حظ دل نصیب زبان قسمت تمام اعضا بهره دل فکر است
بهره زبان دعا است و بهره اعضا طاعت عاقبت را
چه خوشتر خوشنودی خدای تعالی لعنی رد در هیچ خدمت

با کودکان

با کودکان و بد سرشت داشت اولاد مانند کودکان علم روزی بحکم
تمنا جوان بمار بیشتر از عمر و عذاب بنالید و کلمه نگنید تا انچه هر چیزی
دانسته باشند با کسی اهل بخوبار را بجا جوان راغب نباشند گفته
بزرگان در خود نهی کنند خاصه با بزرگ چیزی نسنید و ...
لقمان حکیم فرماید هزار فایده در هشت کلمه جمع کرده ام
اول خاموشی عبادتی است بی رنج دوم ... است بی رنج
و ... است بی سلطنت و حصاری است بی دیوار سوم ...
را حفظ کرام الکاتبین و ... اهم عیبها است
سه کس را در بد کوئی باید معاف داشت مریض و حاکم
مسافر با سه کس باید مدارا کرد سلطان مریض طبیب ...
استحقاق روا نبود سلطان و حاکم و مصاحب از استحقاق
سلطان دنیا فاسد شود و دین تباه گردد و از استحقاق مصاحب
مروت بجو در مقام خدمت از کمال عیب است اول
خدمت ... دارد و ... غیر خدمت جهال ... خدمت ...
هر کس ... سه چیز بهر ... جوانمردی است سخاوت
مروت شجاعت نصایح افلاطون با ... ند
ده چیز است یاد دار ... دار ... دار ... بگویم

وبهوش وبر ودر ودیده وبستان [illegible]
نگاه دار حقوق را سخت دار دین را نگاه دار علم را بخور خشم را
بپوش عیب را ببر از همنشین بد بردار جود را بده داد مظلوم را
بستان بهشت را [illegible]
من قرأ او حفظ اربعين حديثا من امتي سماه الله تعالى
في السماء وليا وفي الارض فقيها ويحشره مع الصالحين الذين
لا خوف عليهم ولا هم يحزنون وقال رسول الله صلى الله عليه وآله
الصلوة عماد الدين فمن اقامها فقد اقام الدين ومن تركها فقد
هدم الدين من ترك الصلوة عامدا او متعمدا القي في نار جهنم ثمانين
حقبا والحقب ثمانين سنة وقال عجلوا بالصلوة قبل الفوت
وعجلوا بالتوبة قبل الموت وعجلوا بالصدقة قبل البلاء وقال من خرج
في طلب العلم فكانما انفق مثل جبل احد وقال من صلى
صلوة الفجر ثم جلس حتى طلع الشمس اعطاه الله تعالى سبعين قصرا
في الفردوس من ذهب او فضة من حافظ على الصلوة الخمس
كتب الله له نجاة من النار يوم القيمة ونورا ودرجات ومن
لم يحافظ لم يكن له نجاة ولا نور ولا درجات ولا امان يوم القيمة
من تكلم بكلام الدنيا عند الاذان يستحق [illegible] عند الموت

فضل [illegible] نماز

انفق

المؤمن في المسجد كالسمك في الماء والمنافق فيه كالطير في القفص
من بنى مسجدا لله تعالى بنى الله له في الجنة سبعين قصرا من عرف
نفسه فقد عرف ربه لا يدخل الجنة من كان في قلبه ذرة
من الكبر ولا يبقى في النار من كان في قلبه ذرة من الايمان من قتل
جنينا فكانما قتل كافرا من اذى مؤمنا بغير حق فكانما هدم الكعبة والمدينة
والبيت المعمور من اكرم غريبا في غربته فقد اكرم سبعين نبيا
مرسلا من اراد ان يتكلم مع الله فليقرأ القرآن اهل القرآن
هم اهل الله خاصة المسلم من سلم المسلمون من يده ولسانه من قضى
لاخيه المسلم حاجة في الدنيا قضى الله اثنين وسبعين حاجة في
الآخرة من اكرم الضيف ولو كان كافرا اكرمه الله
تعالى يوم القيمة الدنيا مزرعة الآخرة الدنيا سجن المؤمن وجنة
الكافر الدنيا دار الغرور والآخرة دار السرور خصلتان
لا يجتمعان في المؤمن البخل وسوء الخلق العالم بلا عمل
كالسحاب بلا مطر والغني بلا كرم كالشجر بلا ثمر
والفقير بلا صبر كالنهر بلا ماء والشباب بلا توبة
كالبيت بلا سقف والمرأة بلا حياء كالطعام بلا ملح
قوام الدين باربعة اشياء بعلم العلماء وسخاوة الاغنياء

قضى

سجن زندان است

سطر باران

عدل الامراء ودعاء الفقراء — من تعلم بابا من العلم والاحاديث
ولو حديثا واحدا كتب الله له اجر سبعين نبيا — من قص
شاربه اعطاه الله تعالى اربعة انوار نورا في وجهه ونورا في جبهته
ونورا في قلبه ونورا في الصحيفة — من شرب الماء وهو قائم او شرب الماء
وهو قائم او متكئ وهو قاعد ابتلاه الله ببلاء لا دواء له — من مشط
بمشط عود او كتب بقلم معقود فتح الله له سبعين بابا من الفقر — من شهد
بالجماعة كتب الله له بكل خطوة ذهابا ورجوعا عشر حسنة ومحى
عنه عشر سيئة ورفع له عشر درجة — تشبهوا باليهود والنصارى ولا
تشبهوا بيهود امتي — هم يسمعون الاذان والاقامة ولم
ولم يحضر الجماعة — من قال تارك الصلوة بعينه او اشار بيده فكانما
قتل الانبياء كلهم اولهم آدم وآخرهم خاتم — من سمع فاحشة فافشاها
فهو كالذي اتاها — من احتاج اليه اخوه المؤمن في قرض وهو يقدر فلم يفعل
حرم الله عليه ريح الجنة — من فسر القرآن برأيه فليتبوأ مقعده
في النار — ويحب ان يرى اثر نعمته على عبده

احاديث منتخبه از حضرت ختمی پناه علیه الصلوة والسلام

انما الاعمال بالنيات — والامور مرهونة بالاوقات
تفكر ساعة خير من عبادة ستين سنة — التفكر [illegible]
ولا تفكروا

ولا تفكروا في ذات الله — الجمال رافعة الشهوة آفة — حرمة مال المؤمن
كحرمة دمه — الصبر مفتاح الفرج — ان الله يحب الشجاع ولو
بقتل حية — انا واتقياء امتي براء من التكلف — التكلف شوم
فاتقوه لا يدوم — رجب شهر الله والصيام الا بالجوع
اذا اراد الله بقوم خيرا — اسلم بالليل وتمشيهم بالنهار — انما
المؤمنون اخوة — دعوة الفقراء بالاجابة — لا تؤذوا جاركم بحجار
قدركم — زر غبا تزدد حبا — الزيارة لحظة الايمان
نصفان نصف صبر ونصف شكر — المستحي محروم — من عشق
وكتم ومات وهو شهيد — الشباب شعبة من الجنون — الدنيا
ساعة فاجعلوها طاعة — قال داود لم خلقت الخلق يا رب
قال كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقت
الخلق لكي اعرف — [illegible] العالم مع العابد كفضل [illegible]
بلغ اربعين ولم يأخذ العصا فقد عصى — لكل ملك خزانة
وخزانتي في الارض قلب عبدي المؤمن — عمل ساعة خير من عبادة
ستين سنة — الدنيا مزرعة الآخرة — الدنيا قنطرة فاعبروها
ولا تعمروها — منهومان لا يشبعان منهوم العلم والمال
صوت الشيطان كمثل السراب — ما اتخذ الله وليا جاهلا

طالب العلم بين الجهال كالحي بين الأموات حب الدنيا
رأس كل خطيئة ترك الدنيا رأس كل عبادة عز الدنيا
بالمال وعز الآخرة بالأعمال نوم العالم عبادة
الكاسب حبيب الله قلب المؤمن بين إصبعين من أصابع
الرحمن يقلبها كيف يشاء البينة على المدعي واليمين على المنكر

صد كلمه جناب ولايت مآب امير المؤمنين

لو كشف الغطاء ما ازددت يقيناً الناس نيام فإذا
ماتوا انتبهوا الناس بزمانهم أشبه منهم بآبائهم رب
رجاء يؤدي إلى الحرمان رب أرباح تؤدي إلى الخسران
رب طمع كاذب رب أمل خائب رب ساع
فيما يضره أهلك على من لا ذنب له البغي سائق إلى الحين
في كل جرعة شرقة ومع كل أكلة غصة من كثر فكره في العواقب
لم يشجع إذا حلت المقادير ضلت التدابير
إذا حل القدر بطل الحذر الإحسان يقطع اللسان
الشرف بالفضل والأدب لا بالأصل والنسب أكرم
النسب حسن الخلق وأي فقر أفقر من الحمق أوحش الوحشة
الحمق أغنى الغنى العقل الطامع في وثاق الذل من

أزرى في قلب جاهله رهن لسانه السعيد من وعظ بغيره الحكمة
ضالة المؤمن أكثر العيوب القناعة كنز لا يفنى لا غناء
مع الإسراف ولا فقر مع القصد البخيل لا يدخل الجنة ولو كان عابداً
والسخي لا يدخل النار ولو كان فاسقاً خير الناس من نفع الناس
وشر الناس من يضر الناس كثرة الوفاق نفاق وكثرة الخلاف
شقاق إذا أملقتم فتاجروا الله بالصدقة من لا جوده كيف عطاه
لا تتكل على المنى فإنها بضائع النوكى اليأس حر والرجاء عبد
بشر مال البخيل بحادث أو وارث من عذب لسانه كثر إخوانه
انظر إلى ما قال ولا تنظر إلى من قال الجزع عند البلاء
تمام المحنة لا شرف مع الكبر لا صحة مع النهم لا شرف
مع سوء الأدب لا حياء للحريص لا اجتناب مع الحريص لا
ظفر مع البغي لا راحة مع الشح كفى بالظفر شفيعاً للمذنب
الأدب صورة العقل القلب إذا أكره عمي لا راحة مع الحسد
لا محبة مع مراء لا سؤدد مع الانتقام لا زيارة مع زعارة لا صواب
مع ترك المشورة لا مروة مع كذب من نظر اعتبر
العداوة شغل شاغل قلب الأحمق في فيه لا كرم أعز من التقى
لا شرف أعلى من الإسلام لا معقل أحسن من الورع لا شفيع أنجح

من التوبة ... الجهل اذا وصلت اليكم اطراف النعم
فلا تنفروا اقصاها بقلة الشكر اذا قدرت على عدوك فاجعل
العفو عنه شكرا للقدرة عليه

اللهم اغفر لي رمزات الالحاظ وسقطات الالفاظ وشهوات الجنان وهفوات اللسان

منسوب الى امير المؤمنين عليه السلام

يضرب الف وجز الف وقطع كف وقلع ضرس
ونحت بين ونفض رين وسلخ عين وقرع نفس
واكل نخر وجوع شهر ورق ظهر وطول حبس
وحمل عار والذع نار وبيع دار بربع فلس
قو وقر وحمل برد وذبح صيد بغير شمس
اهون من وقفة بباب ترك
محتاجا لبعض امرا

احاديث قدسيه

يا ابن آدم كل يوم ينقص من عمرك وانت لا تدري ويأتي كل
يوم رزقك وانت لا تحمد ولا بالقليل تقنع ولا بالكثير
تشبع يا ابن آدم ما من يوم جديد الا ويأتيك من عندي
رزقك وما من ليلة جديدة الا ويأتي الملائكة من عندك
بعمل قبيح تاكل رزقي وتعصيني وانت تدعوني
واستجيب لك

واستجيب لك خيري اليك نازل وشرك الي صاعد فنعم
المولى انا وبئس العبد انت تسألني فاعطيك واستر
عليك سوءة بعد سوءة وفضيحة بعد فضيحة فاستحيي منك
ولا تستحيي مني وتنساني وتذكر غيري وتخاف الناس
وتامن مني وتخاف نقمتهم وتامن غضبي يا ابن آدم لا تكن ممن
يرجو الآخرة بغير عمل ويؤخر التوبة بطول الامل يقول
قول الزاهدين ويعمل عمل المنافقين ان اعطي لم يقنع وان
منع لم يصبر يأمر بالخير ولا يفعل وينهى عن الشر ولا ينتهي عنه
ويحب الصالحين وليس منهم ويبغض المذنبين وهو منهم
يا ابن آدم ما من يوم جديد الا والارض تخاطبك وتقول يا ابن آدم
تمشي على ظهري وتصير في بطني يا ابن آدم تذنب على ظهري
وتعذب في بطني يا ابن آدم انا بيت الوحدة انا بيت الوحشة
وانا بيت الظلمة وانا بيت الاهوال وانا بيت العقارب والحيات
فاعمرني ولا تخربني يا ابن آدم ما خلقتكم لاستكثر بكم ولا لانس
بكم من وحشة ولا لاستعين بكم على امر عجزت عنه ولا لجر منفعة ولا
لدفع مضرة بل خلقتكم لتعبدوني طويلا وتشكروني كثيرا وتسبحوني
بكرة واصيلا ولو ان اولكم واخركم وحيكم وميتكم وصغيركم

وكبيركم وحركم وعبيدكم وانسكم وجنكم اجتمعتم على طاعتي لما
زاد في ملكي مثقال ذرة ولو ان اولكم واخركم وحيكم وميتكم وصغيركم
وكبيركم وحركم وعبيدكم وانسكم وجنكم اجتمعتم على معصيتي ما نقص
ذلك من ملكي مثقال ذرة فكفى بشي مالك الا واحد ولو
خفتم من النار كما خفتم من الفقر لاغنيتكم من حيث لا
تحتسبون ولو رغبتم في الجنة كما رغبتم في الدنيا لاسعدتكم
في الدارين ولا تميتوا قلوبكم في الدنيا فان زوالها قريب
يا ابن آدم اطيعوني بقدر حاجتكم واعصوني بقدر
صبركم على النار وتزودوا للدنيا بقدر سكونكم فيها وتزودوا
للآخرة بقدر سكنكم فيها ولا تنظروا الى آجالكم المستاخرة
وارزاقكم الحاضرة وذنوبكم المستورة يا ابن آدم اذكروا
نعمتي التي انعمت عليكم كما يهتدون السبيل الا بالدليل
فكذلك لا يهتدون طريق الجنة الا بالعلم وكما لا يجمعون
المال الا بالتعب كذلك لا يدخلون الجنة
شهدت نفسي بنفسي ان لا اله الا انا وحدي لا شريك لي ومحمد
عبدي ورسولي صدقا من لم يرض بقضائي ولم يصبر على بلائي
ولم يشكر نعمائي ولم يقنع بعطائي فليطلب ربا سوائي
من اصبح

من اصبح حزينا على الدنيا فكانما اصبح ساخطا علي ومن
اشتكى مصيبة الى غيري فقد شكاني ومن دخل على غني وتواضع
له لاجل غناه ذهب ثلث دينه ومن لطم وجهه على ميت فـ
بيده فكانما اخذ رمحا يقاتلني ومن كسر عودا على قبر ميت هدم
كعبتي بيده ومن لم يبال من اين ياكل لم ابال من اي باب
ادخله النار ومن لم يكن في الزيادة في دينه فهو في نقصان
ومن كان في النقصان فالموت خير له ومن عمل بما علم زدته
علما الى علم ومن طال امله لم يخلص عمله يا ابن آدم من قنع استغنى
ومن ترك الحسد استراح ومن اجتنب الحرام خلص دينه ومن ترك
الغيبة ظهرت محبته في القلوب ومن قل كلامه كمل عقله
ومن رضي بالقليل فقد وثق بالله عز وجل ومن رضي عن الله
في الرزق رضي الله عنه بالقليل من الطاعة يا ابن آدم انت
لما تعلم لا تعمل فكيف تطلب علما لا تعمل يا ابن آدم اذا
افنيت عمرك في طلب الدنيا فمتى تطلب الجنة يا ابن آدم
من اصبح حريصا على الدنيا لم يزدد من الله الا بعدا وفي
الدنيا الا كدا وفي الآخرة الا جهدا والزم الله تعالى
على قلبه هما لا ينقطع عنه ابدا وفقرا لا ينال غناه
ابدا

واعلم لا يسع منه الا بالصبر تقربوا الي بالتقوى و...
رضائي برضاء المساكين فوق رضائي لا لبعادهم طرفة عين
ومن جاهد في طاعتي يجاهد لنفسه ان الله غني عن العالمين يا موسى
اقول الحق الحق اقول انه من تعرض بهتك ستر مؤمن هتكت ستره
سبعين مرة ومن اهان مؤمنا فقد بارزني بالمحاربة
ومن احب مؤمنا صافحته الملائكة في الدنيا سرا وفي
الآخرة جهرا يا عبيد الدنيا والدار انني خلقت لكم
الدنيا لتاكلوا فيها رزقي ولتلبسوا ثيابي وتفرغوا فيها عملي وانتم
لباسي تجعلونه تحت اقدامكم واخذتم الدنيا وجعلتموها
فوق رؤوسكم ورفعتم بيوتكم وخفضتم بيوتي وانتم
بيوتكم وانا خشيتم بيوتي فلا انتم عبيدا احرارا ولا ابرارا
يا عبيد الدنيا انما مثلكم كالقبر يرى ظاهره مليح وباطنه
قبيح يا ابن آدم كما لا يغني المصباح فوق البيت
عن ظلمته داخله فكذلك كلامكم مع افعالكم الردية يا ابن آدم
اني لم خلقتكم عبثا ولا جعلتكم سدى ولا انا بغافل
عما تعملون وانكم لن تنالوا ما عندي الا بالصبر على ما تكرهون
في طلب رضائي والصبر على طاعتي ايسر عليكم من حر النار

وعذاب الدنيا

هتک پرده پاره

وعذاب الدنيا ايسر عليكم من عذاب الآخرة يا ابن آدم
كلكم ضال الا من هديته وكلكم مريض الا من شفيته وكلكم
فقير الا من اغنيته وكلكم هالك الا من انجيته وكلكم مسيء
الا من عصمته فتوبوا الي ارحمكم ولا تهتكوا استاركم عند
من لا يخفى عليه اسراركم يا ابن آدم لا تعبد المخلوقين فان فرح ان
عليكم يا ابن آدم استقامة سماواتي في الهواء بلا عمد من اسمائي
ولا تستقيم قلوبكم بالف من موعظة من كتابي يا ايها الناس
كما لا يلين الحجر في الماء كذلك لا تغني الموعظة للقلوب القاسية
يا ابن آدم كيف لا تجتنب الحرام ولا تجتنب الآثام ولا
تخافون النيران ولولا ... من غضب الرحمن فلولا شيوخ
ركع واطفال رضع وبهائم رتع وشباب خشع لجعلت
السماء فوقكم حديدا والارض صفصفا والتراب رمادا
ولا انزلت عليكم من السماء قطرة ولا انبت لكم من
الارض حبة ولصببت عليكم العذاب صبا يا ابن آدم
قد جاءكم الحق من ربكم فانتم لا تحسنون الا لمن احسن اليكم
ولن تصلوا الا لمن وصلكم ولا تكلمون الا لمن كلمكم ولا
تطعمون الا لمن اطعمكم ولا تكرمون الا لمن اكرمكم فليس

ضال گمراه
مسیء گناه کار
لا تلین نرم نمی شود
لا تجتنب
رضع شیرخوار
حدیدا آهن
لا انبت نمی رویانم

لا خير مع احد فيضي انما المؤمنون بأهله ورزقه الذين
يحسنون الى من اساء اليهم ويحسنون الى من قطعهم
ويعطون من حرمهم ويضيفون من خانهم ويكرمون من اجرم واكرموا
من اهانهم يا ايها الناس انما الدنيا دار من لا دار له ومال
من لا مال له ولها يجمع من لا عقل له وبها يفرح من لا يقين
له من اخذ نعمة زائلة وحيوة منقطعة وشهوة فانية
فقد ظلم نفسه وعصى ربه ونسي آخرته يا ابن آدم كم من
سراج اطفأه الريح وكم من مستحيح افسده العاقبة و
كم من عالم افسده العلم يا ابن آدم ارزعوني واجوعني
استغفروني وعاطوني اني ارحمكم عندي بالاشياء لا رأت ولا
اذن سمعت ولا خطر على قلب يا ايها الذين آمنوا
لم تقولون ما لا تفعلون يا ابن آدم دينك لحمك ودمك
فان صح دينك صح لحمك ودمك فان فسد دينك
فسد لحمك ودمك ولا تكن كالمصباح يضيء للناس
ويحرق نفسه بالنار واخرج حب الدنيا من قلبك
فانه لا يجتمع حبي وحب الدنيا في قلب واحد ابدا
كما لا يجتمع الماء والنار في اناء واحد ابدا وارفق
بنفسك في الرزق

بنفسك في الرزق فان الرزق مقسوم والحريص محروم والبخيل
مذموم والنعمة لا تدوم والاجل معلوم والحق معدوم وخير الحكمة
خشية الله تعالى وخير الغنى القناعة وخير الزاد التقوى و
شر العمى عمى القلب وما ربك بظلام للعبيد يا ايها الذين
آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون ولم تنهون عما تنهون ولم
تأمرون بما لا تفعلون ولم تجمعون ما لا تأكلون ولم التوبة بعد
يوم تؤخرون وعاما بعد عام تنظرون الكم من الموت امان
ام بايديكم براءة من النيران ام تحققتم الفوز بالجنان
انظر نعم النعمة وغركم من الله تعالى وطول الآمال
فلا تغرنكم الصحة والسلامة والايام معدودة والانفاس معدودة
واسراركم مكشوفة واستاركم مهتوكة فاتقوا الله يا اولي الالباب
وقد هوى اجلي اليكم لما اتى ايديكم يا ابن آدم تقدم على
عمرك يوم خرجت من بطن امك وتقرب كل يوم
من قبرك ولا تكن كالحطب الذي يحرق نفسه بالنار لغيره
لا اله الا انا حقا محمد عبدي ورسولي

[illegible] في رجب [illegible] مولى
المولى [illegible] امير المؤمنين [illegible]

ويحسب بحرص على الدنيا [illegible]
اطعام [illegible]
[illegible]
انا بر طرف

رسول رب العالمین ص از ابن ابیطالب است و بعضی از ائمه علیهم السلام نیز ما
بار و اقسام فرموده اند و هر کس بر عمل نماید مقصود حاصل و مقصود و مطلب

روز اول در این روز خلقت حضرت آدم ابو البشر شده روز بسیار
مبارک است حاجت خواستن و بیع و شرا و درخت نشاندن روز
دویم در این روز حوا از آدم خلق شده از برای عروسی و نکاح
خوب است روز سیم روز نحس است در این روز لباس حضرت آدم
و حوا را از ایشان در آوردند هر کاری را بد است روز چهارم
روز مبارکی است هابیل در این روز تولد شده است زراعت و
وصید را نیک است پنجم روز نحس است در این روز قابیل متولد
شده و این روز لعن کرده شده و کاری را نشاید ششم
روز مبارک است بجهة بنا و تزویج و زفاف و بیع و شری و سفر و نیز
امور دیگر هفتم روز نحس است در این روز ها پیکر شیث
هیچ کاری را نشاید هشتم روز خوبی است بجهة
هر کاری سزاوار است نهم روز سنگینی است تا نصف روز
بعد از آن نیک است دهم در این روز مبارک حضرت نوح
تولد شده زراعت و غرس اشجار و بیع و شرا و نکاح و تزویج
و مسافرت بسیار نیک است مولود این روز عمرش دراز است
یازدهم

یازدهم شیث در این روز تولد شده از برای هر کاری را خوب است
بخصوصه غرس و خرید و فروش و نکاح و مولود این روز صالح و روزی
در حیم ۱۲ روز میمونی است صلاحیت هیچ کاری را ندارد
الا زراعت ۱۳ روز نحس است هیچ کاری را نباید اقدام
کرد ۱۴ روز خوبی است بجهة هر چیزی مولود این روز عاشق و محبوب الصحبت
خواهد بود ۱۵ روز بسیار خوبی است برای هر کاری پرهیز کن ۱۶ روز
بد روزی است خرید عیب ندارد این روز مولود و شیر دادن ... ۱۷
در این روز اسحق زاییده برای هر کاری صلاحیت دارد ۱۸ بد روزی است
در این روز خراب شد شهر لوط ناخوش این روز خطر دارد ۱۹ در این روز
یعقوب تولد شد بجهة هر کاری شایسته است مولود این روز رحیم و مقبول
خواهد بود ۲۰ روز نحس است در این روز هیچ حاجات نباید طلب نمود
۲۱ روزی است میمون و مبارک صلاحیت دارد هر کاری را ۲۲
نحس روز مبارکی است ۲۳ بد روز است در این روز ... شده
در این روز فرعون ملعون ۲۴ بد روزی است در این روز بلا نازل است
و از سفر و زن خواستن ۲۵ از برای ... فرح خوب است
و هر کس در این روز ... بگریزد بجایی نرسد و اگر در دریا رود غرق
شود و اگر با خویش نماید بخت ... مغموم باشد ۲۶

خوب روزی است بجهت هر چیزی طلب حوائج و سفر و نکاح و غرس
اشجار و زراعت و بیع و شری را نیک است مولود این روز خوش
خلق و نرم کلام باشد ۲۷ خوب روزی است سفر کند نفع یابد
مولود شاد روزی بود ۲۸ خوب روزی است بجهت خرید و
فروش و زراعت و نیکو طلب است و در این روز متولد بود ۲۹
روزی است در آن زاینده شده و در آن روز حضرت اسمعیل برای تمام
کارها نیک است بیع و شری و غرس اشجار و زراعت و مسافرت
و مولود فرخ و بسیع شال خواهد بود و ناخوش این روز شفا یابد
سایر ایام را نیز نوشته بود در جای معلوم نشد

القاب ارباب سامان

چون القاب اشخاص بملاحظه شئونات ارباب القاب است
و نظر باینکه اصحاب استیفاء و انشاء و محرران و نویسنده
کان در فرامین و بروات و احکامات دیوانی القاب
مردم را بفراخور شان ایشان می‌نوشتند لهذا رای جهان آرای اعلی
سرکار اعلیحضرت قدر قدرت شاهنشاه ظل الله عالم پناه ابد الله
ملکه و ابد الله شوکته چنان علاقه گرفت که قرار کلیه ارباب
القاب مرقوم و معلوم گشته تا من بعد در احکام و فرامین
و بروات و نوشتجات دیوانی آنچه از جانب سنی الجوانب
همایون مرقوم

همایون مرقوم میشود و بدستخط مبارک تصحیح و تذهیب میشود همه از تحت
قاعده مسطوره مندرج بوده هر یک از مستوفیان عظام و
منشیان عظام و احتشام هر کس از جانب همایون چیزی مرقوم دارند
بهمین القاب که در این کتاب مسطور است بنویسند تا هم شئونات
رعایت شود و هم تفاوت و اختلاف در القاب حاصل نشود
و این قاعده مخصوص است از برای احکام دیوانی البته از هر جهت
شئونات باید بشود

القاب علمای اعلام و مجتهدین عظام و اصحاب دعا و بعضی از دولت مراد
پنج درجه است درجه اول جناب قدسی نصاب ارواح
انتساب حاوی فروع و الاصول جامع المعقول والمنقول قدوة
المحققین زبدة المجتهدین حجة الاسلام والمسلمین اطال الله
بقاءه و شیخ المشایخ العظام در بعضی بمناسبت کرسی نشینی شان
نوشته می‌شود درجه ثانی جناب افادت و افاضت
نصاب فضایل و معارف اکتساب زبدة العلماء العظام و نخبة
الفقهاء الکرام شیخ الاسلام والمسلمین سلمه الله تعالی
درجه ثالث جناب فضایل مآب حقایق و دقایق اکتساب
علام فهام زبده فضلا درجه رابع

عالیجناب فضیلت انتساب مقدس القاب — در درجه خامس
عالیجناب صلاحیت مآب — پیشنماز — القاب علمائیکه
افضل از پیشنماز امام جمعه و شیخ الاسلام و قضات و نظام العلماء
و ملاباشی و صدر دیوانخانه و نایب الصدر و خطیب باشی مشخص شد بدین
قرار است — امام جمعه — جناب شریعت مآب افادت و
افاضت انتساب محامد و محاسن آداب امام جمعه سلمه الله تعالی
شیخ الاسلام — جناب فواضل و عوارف اکتساب
محامد و محاسن آداب شیخ الاسلام اگر سید باشد سلالة الاطیاب
افزوده می‌شود — قضات — بحسب رتبه هر یک از این درجه
باشد باید نوشته شود — نظام العلماء اگر از طبقه علما باشد مطابق
درجات علما القاب دارند و اگر در زمره چاکران درباری باشد
موافق القاب چاکران بزرگ باید نوشته شود — ملاباشی
عالیجناب مجدت و فخامت انتساب — صدر دیوانخانه
اگر از طبقه علما باشد جناب مجدت انتساب و اگر از صنف
چاکران باشد عالیجاه رفیع جایگاه مجدت و فخامت انتباه
مقرب الخاقان — نایب الصدر — خطیب باشی عالیجاه عزت
و سعادت همراه ابلغ الخطبا — مشایخ و سادات و عرفا در درجه

القاب

القاب باید نوشته شود — در درجه اولی — عالیجناب قدسی
القاب طریقت و حقیقت آداب قدوة السالکین و العارفین
در درجه دویم عالیجناب شریعت و طریقت آداب — القاب
متولیان مشاهد مقدسه و مساجد و مدارس و بقاع متبرکه در سه
درجه است — متولیان عتبات عالیات و مشهد مقدس
اگر از صنف علما باشد بحسب شأن و فضیلت او ملاحظه نموده با هر یک
از درجات خمسه علما مطابق باشد می‌نویسند و اگر از خدام باشد
موافق شأن او — متولیان معصومه قم اگر از علما باشد موافق
درجه رابع علما و اگر از خدام است بشأن نوکریکه دارد — سایر
بقاع متبرکه عالیجاه صلاحیت مآب — القاب
شاهنشاه زادگان عظام و اخوان کرام و بنی اعمام
حضرت ولیعهد — مصباح مشکوة دولت و مفتاح
ابواب فتوح غصن شجره خلافت و ثمره دوحه سلطنت فرزند
ارجمند بیهمال ولیعهد دولت بیزوال — سایر شاهزادگان
فرزند سعادتمند نامدار و خجسته اختر ارجمند کامکار — اخوان
نور چشم بلند اختر نامدار کامکار — اعمام و بنی اعمام
پنج درجه است — درجه اولی — عم اکرم اسعد کامکار

نامدار درجه دوم عم ارجمند سعادت پیوند کامکار
درجه سیم نور چشم ارجمند کامکار درجه چهارم
اعز ارجمند درجه پنجم ارجمند القاب وزرای عظام
که هر یک از ارکان امور معظمه دولتی اعتصام از داخله و خارجه امور را بعهده
کفایت یا از ایشان محول است و مهام خطیره را کفیل میباشند از
استقرار است وزرای عظام جناب جلالتمآب قواماً للعزة والاقبال
فدوی دولت بیزوال وزرای شورا جناب فخامت و نبالت
نصاب مقرب الخاقان القاب امرا سه درجه است
درجه اول والاجاه ابهت دستگاه امیر الامرا العظام مقرب الخاقان
درجه دوم عمدة الامرا العظام درجه سیم نخبة
الامرا العظام القاب مستوفیان عظام چهار درجه است
اول معتمد دولت جاوید ارکان مقرب الخاقان درجه دوم
عالیجاه مجدت و نجدت همراه مقرب الخاقان درجه سیم
عالیجاه مجدت همراه مقرب الحضرة الخاقانیه درجه چهارم
عالیجاه عزت و سعادت همراه مقرب الحضرة العلیه القاب منشیان
کرام چهار درجه است اول فدوی دولت ابد ارکان مقرب الخاقان دوم
عالیجاه مقرب الحضرة الخاقانیه سیم عالیجاه مقرب الحضرة العلیه چهارم
عالیجاه عزت

عالیجاه عزت و سعادت همراه القاب خواتین سه مرتبه است
اول عمدة الخواتین العظام مقرب الخاقان دوم زبدة
الخواتین العظام سیم نتیجة الخواتین العظام القاب
[illegible] و صاحب منصبان مخصوصه ایشیک آقاسی باشی
فدوی جان نثار درگاه مقرب الخاقان نسقچی باشی از القاب امرا
و یا خوانین است بمناسبت درجات شان انها نوشته
میشود فراشباشی عالیجاه رفیع جایگاه مجدت و نجدت همراه مقرب الخاقان
جبادارباشی و نقاشباشی عالیجاه مقرب الخاقان شاطرباشی
عالیجاه خلوص و عقیدت همراه مقرب الحضرة الخاقانیه معمارباشی
عالیجاه عزت همراه نادر العصر والزمان پیشخدمت
های حضور مبارک سه درجه است درجه اول مقرب الخاقان
درجه دوم مقرب الحضرة الخاقانیه سیم مقرب الحضرة العلیه
سایر عمله خلوت عالیجاه عزت و صداقت همراه زبدة الاقران منشیان
صاحب جمعان دو درجه است درجه اول معیر دربار
کیوان مدار مقرب الخاقان درجه ثانی عالیجاه مجدت و نجدت
همراه مقرب الخاقان شعرا و اطبا و منجمین و بنائی و تابین درجه
عالیجاه رفیع جایگاه مقرب الخاقان تابین و سایرین عالیجاه عزت

شرح ایضاً

وفطانت و فراست اکتساه — سررشته داران و محرری

سررشته داران — عالیجاه عزت و سعادت همراه زبدة

الاشباه — ایضاً — عالیشان عزت و صداقت

ارکان زبدة الاقران — محرری — عالیشان عزت و سعادت نشان

صاحب منصبان عساکر منصوره سرداران — در مجموعه دولت

جاوید ارتسام امیر الامراء العظام سپهسالار — القاب سردار

کل در وجود اجرا دارالشوری نوشته میشود — امیر تومان

عالیجاه رفیع جایگاه امارت و نبالت اکتساه شهامت و بسالت

انتساه مقرب الخاقان — اجودان باشی کل مشهور القاب

امیر تومان نوشته میشود — سرتیپان ۳ درجه اول

فدوی دولت جاوید نشان مقرب الخاقان — درجه دوم عالیجاه مجدت

و نجدت همراه مقرب الحضرة الخاقانیه — سیم عالیجاه مجدت

و عزت همراه مقرب الحضرة العلیه — سرتیپان سه درجه

اول عالیجاه رفیع جایگاه شجاعت و نبالت انتساه

مقرب الخاقان — درجه دوم — عالیجاه مجدت و نجدت اکتساه مقرب الحضرة

الخاقانیه — درجه سیم — عالیجاه عزت و جلادت و رشادت

و صداقت همراه مقرب الحضرة العلیه — سرهنگان و نایبان

اجودان

یاوران و سلاطین و نایبان — سرهنگ عالیجاه و شهامت

و فراست همراه خلوص و ارادت آگاه — نایب اجودان

باشی القاب سرهنگ و با درجه سیم سرتیپی و با رتبه یاوری است

اجودان باشی توپخانه القاب سرهنگ است — یاوران

عالیجاه عزت و سعادت همراه — سلاطین عالیشان رشادت نشان

و جلادت ارکان — نایبان عالیشان عزت و سعادت نشان

یوزباشیان و غلام پیشخدمتان هم درجه است — درجه اول

عالیجاه جلادت و بسالت انتساه مقرب الحضرة الخاقانیه — درجه دوم

عالیجاه عزت و سعادت همراه اخلاص و ارادت آگاه — القاب

حکام و پیشکاران ممالک محروسه حضرت ولیعهد — القاب

مخصوص ولیعهد — شاهزادگان و حکام کرام — از قرار

القابی است که سابقاً مسطور گردیده است — سایر حکام اقر اخور

شان امراء و خوانین و ارباب قلم هر کدام مناسبت ورود نوشته

خواهد شد — وزراء و صاحب پیشکاران اگر از امراء است

و نجواه امیر ارتسام امیر الامراء العظام و اگر خوانین و ارباب قلم باشند

فدوی دولت جاوید نشان مقرب الخاقان — پیشکاران درجه

اول عالیجاه مجدت و نجدت اکتساه جاکر و نجواه مقرب الخاقان

درجه ثانی — عالیجاه ارادت و صداقت دستگاه تقرب و حضرت ...

عزّه و اشراف — عالیجاه عزت همراه زبدة الاماثل و الاشباه

کلانتر و کدخدا — عالیجاه عزت و سعادت همراه زبدة الاشباه

ملک التجار — عالیجاه ... جایگاه سیادت و صداقت همراه

تجار معروف — عالیشان ... مکان زبدة الاقران

تجار غیر معروف — عالیشان عزت و سعادت نشان

اصناف — عالیقدر توفیق آثار

بعضی از آیات و احادیث و ادعیات و عبارات و اشارات عربیه

نحمده ثم نحمد الله و نشکره ثم نشکره احمده علی جزیل
افضاله و اشکره علی جمیل النوال لا تدرکه الابصار و
هو یدرک الابصار سبحانه ما اعظم شأنه و اعظم سلطانه
سبحان الذی بیده الملک و هو علی کل شیء قدیر الذی لیس کمثله شیء
و هو السمیع العلیم لیس قبله شیء و لیس بعده شیء تعالی شأنه
عن سابقة الظنون و تباعد قدره عن ملاحظة العیون تعز من تشاء
و تذل من تشاء بیدک الخیر و هو علی کل شیء قدیر ذلک فضل الله
یؤتیه من یشاء الذی له الملک و البقاء و له الجود و العطاء تؤتی
الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء جلت عظمته و عظمت قدرته

جل جلاله و عظم نواله تقدست اسماؤه و جلت آلاؤه و ان من
شیء الا یسبح بحمده بحول الله و قوته و عونه و عنایته
سبحان الله ذی الملک و الملکوت و ذی العزة و الجبروت
و ان تعدوا نعمة الله لا تحصوها عظمت سلطانه و جلت برهانه
سبحان الله العالم فی عظمته و القادر فی خلقه سبحان الله عجز اللسان
عن البیان فقصر البیان عن احصاء الاحسان و ما النصر الا من عند الله
یرفع درجات من یشاء قل لو کان البحر مدادا لکلمات ربی لنفد البحر
قبل ان تنفد کلمات ربی و لو جئنا بمثله مددا سطور اشباه بحکم
متشابه ... انا جعلناک خلیفة فی الارض
فاحکم بین الناس بالعدل بالعدل قامت السموات و الارضین
اعدلوا هو اقرب للتقوی ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون
من یشاء و تعالی قدره عن التشبیه تعالی عن درک الفهم و القیاس
کمال ذاته و جلال صفاته یوم ینفع الصادقین صدقهم و تجزی الله
الصادقین بصدقهم تلک الایام نداولها بین الناس ذلک
تقدیر العزیز العلیم ... من اسلم
وجهه لله فهو محسن اذا اراد الله شیئا هیأ اسبابه و اذا
اراد الله شیئا ان یقول له کن فیکون و الذین آمنوا و عملوا الصالحات فلهم

اجرهم بغير حساب فبشره بمغفرة واجر كريم اعملوا آل داود شكرا
وقليل من عبادي الشكور ليس للانسان الا ما سعى فضل الله
المجاهدين على القاعدين درجة انما يخشون الله [illegible] المقربون
العلماء ان الله في خلقه سنريهم آياتنا في الآفاق بحمد الله
وحوله وبفضله ولطفه ما لا يدرک كله لا يترک كله وما ارسلناک
الا مبشرا ونذيرا اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسكم الله
اعلم حيث يجعل رسالته وما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه
من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ومن جاء بالسيئة فلا يجزى الا مثلها
رجع العهد شبابه وهيأ الملک اسبابه احسن كما احسن الله
اليک تفضل لعباده وتنعما لمخلوقاته تلک [illegible]
[illegible] يقال من جاء بشارة ادع الى سبيل ربک بالحكمة والموعظة
الحسنة وجادلهم بالتي هي احسن فصوركم فاحسن صوركم
فتبارک الله احسن الخالقين من كان لله كان الله له كالشمس في رابعة
النهار في الاعلان والاسرار والليل والنهار [illegible]
[illegible] يوم يفر المرء من اخيه يوم لا ينفع مال ولا بنون قولوا
لهم قولا لينا اذا اراد الله بقوم سوءا فلا مرد له كل حزب
بما لديهم فرحون كل من عليها فان كل الينا راجعون
وما ينطق عن الهوى

وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحي سبقت رحمته غضبه انا جعلنا في اعناقهم
اغلالا وجعلنا من بين ايديهم سدا كلم الناس على قدر عقولهم
الطبيب للطبيبين لا تزر وازرة وزر اخرى ليس على المريض
حرج لا تيأسوا من روح الله وتمت كلمة ربک صدقا وعدلا
الانسان حريص على ما منع كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف
زر غبا تزدد حبا الا [illegible] من السماء احسن العفو عند
القدرة كانهم جراد منتشر كانهم حمر مستنفرة فرت
من قسورة وان احد من المشركين استجارک فاجره ولا تقولن
لشيء اني فاعل ذلک غدا الا ان يشاء الله تخلقوا باخلاق الله نحمده الله
في جنان الجنان الحمد لله على النور وجعله في دار السرور رحم الله امرأ [illegible]
السيئة اذا جاءت [illegible] الذي خلق [illegible] كلام الملوک
ان يموت فجأة كتوارث الدرهم [illegible]
بالسنتهم ما ليس في قلوبهم [illegible]
احسنتم احسنتم لانفسكم واذا حييتم بتحية فحيوا باحسن منها او ردوها
لمن الملک اليوم لله الواحد القهار كنت نبيا وآدم بين الماء والطين
النبي اولى بالمؤمنين من انفسهم انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس
اهل البيت ويطهركم تطهيرا اينما تولوا فثم وجه الله [illegible]

لله وهو محسن   ولا تقولوا لمن يقتل في سبيل الله اموات بل احياء
ولكن لا تشعرون   كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله
فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه   وعسى ان تكرهوا
شيئا وهو خير لكم وعسى ان تحبوا شيئا وهو شر لكم   ولولا دفع الله
الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض   يا ايها الذين امنوا لا تبطلوا
صدقاتكم بالمن والاذى   اينما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم في بروج
مشيدة   وان جندنا لهم الغالبون   الاتفاق في الله دولة
يا ايها الذين امنوا ادخلوا في السلم كافة   ولا تلقوا بايديكم الى التهلكة
نوم الكبير يفتح التدبير   كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء اذا جاءه لم يجده شيئا
واذا ارادوا الله رحلة ... دار قوم خلقا واشد بيرا   ثمرة الرأي المشورة
ايام الامور   لقد ابلغتكم رسالات ربي ونصحت لكم ولكن لا تحبون
الناصحين   ما فتح الامر فالزمه   اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولي الامر منكم
كلام الملوك ملوك الكلام   قلوب الملوك خزائن الله في ارضه
ان هذه تذكرة فمن شاء اتخذ الى ربه سبيلا   ان الظن لا يغني من الحق
شيئا   ولا تجعل يدك مغلولة الى عنقك ولا تبسطها كل البسط
نفحوا عقولكم بالمذاكرة   واستعينوا على امور الحكم بالمشاورة
المشورة حصن من الندامة وامن من الملامة   المرء مخبوء تحت لسانه
لا في طيلسانه

لا في طيلسانه   من عرف نفسه قرآنا وتدبرها وذكرها فقد اطلع
على ملكوت السموات والارض   لظى التعجل للملك   اذا قدرت
على عدوك فاجعل العفو عنه شكرا للقدرة عليه   كل شيء اذا كثر
رخص الا العقل فانه اذا كثر غلا   اكثر اعمار امتي بين الستين والسبعين
يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك   وان لم تفعل فما بلغت رسالته
لا احصي ثناء عليك كما اثنيت على نفسك   انما وليكم الله ورسوله
يا ليتني مت قبل هذا وكنت نسيا منسيا   اني عبد الله اتاني الكتاب
وجعلني مباركا   يا ايها النبي جاهد الكفار والمنافقين   خذ العفو وامر
بالعرف واعرض عن الجاهلين   يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر
لها ما كسبت وعليها ما اكتسبت   كل نفس بما كسبت رهينة في جنة
عالية قطوفها دانية   فاذا جاء اجلهم لا يستاخرون
ساعة ولا يستقدمون   يحب الاستغفار   يوم لا ينفع مال
ولا بنون   نحن قسمنا بينهم معيشتهم   لولاك لما خلقت
الافلاك ولولا علي لما خلقتك   كنت نبيا وادم بين الماء والطين
لي مع الله وقت لا يسعني فيه ملك مقرب ولا نبي مرسل   ان ذلك
لمن عزم الامور   ان المبذرين كانوا اخوان الشياطين   السن بالسن
والجروح قصاص   لا يحيق المكر السيئ الا باهله   ولكم في القصاص

ولكم في القصاص حياة الاحسان بالادنام وما الذكرام الاىلام

حب الوطن من الايمان قطع دابر القوم الذين ظلموا والحمد لله رب العالمين

لا راد لقضائه ولا معقب لحكمه والكل هو الخسران المبين [illegible]

فسبع وقال من جلس لا تاثر ربع [illegible] ولا تفرحوا بما [illegible] استغنيتم

حر الحكم بالكتمان جاء الحق وزهق الباطل انما اموالكم واولادكم

فتنة ان كيدكن عظيم ومع ذكرهن فالهين آخر الحجب المنتظر اذا

دعاه لا ينفع المرض في حجر اهر هرابين ختم بم [illegible] فهم لا يعقلون

يا ليت بيني وبينك بعد المشرقين الصالحون لله والطالحون لي [illegible]

من الرحمن والعجلة من الشيطان الصلوة في اول وقتها رضوان [illegible]

غفران اول ما يحاسب الانسان الصلوة ان قبلت

قبلت ما سواها وان ردت ردت ما سواها مثل اهل بيتي كمثل سفينة

نوح من ركب فيها نجى ومن تخلف عنها فقد غرق علماء امتي افضل

من انبياء بني اسرائيل فاطمة بضعة مني من اذاها فقد اذاني

ومن اذاني فقد اذى الله ان الذين يؤذون الله ورسوله لعنهم الله

في الدنيا والآخرة استر ذهبك وذهابك ومذهبك

ولا رهبانية في الاسلام من تزوج فقد احصن دينه الدال

على الخير كفاعله الغربة كربة والفرقة حرقة الناس معادن

كمعادن

الناس معادن كمعادن الذهب والفضة كل شيء يرجع الى

اصله كل شيء جاوز الاثنين شاع ادخلوها بسلام آمنين

من قتل نفسه وهو شهيد [illegible] الرزق على الله

الجوهر فقره ومن الفقر عرض اشرف [illegible] ومن [illegible] الفقر [illegible] الفقر فخري

الفقر كنز من كنوز [illegible] الذنب قطرة فاعتبروا ولا تغتروا

انما الدنيا لهو ولعب من حركات المجوس [illegible] الفقر [illegible]

للذنوب الجد وسيلة المجد اذا جاءت الداهية رفعت الكلفة

اذا جاء القضاء بطل [illegible] اذا رأيت [illegible] الفقر زينة [illegible]

القلب خزانة اللسان اكرم ضيفك وان كان حقيرا [illegible]

مجلسك لا بيتك ومثلك ولونك [illegible] حسن الخط [illegible]

حرة الناس وجوده [illegible] الفرس [illegible] الناس

وجمعية [illegible] الناس عالم او متعلم والباقي كالهمج [illegible]

والبلاغة في شهر [illegible] ١٣٠٨

لخته نور چشم [illegible] [illegible] ابراهيم

[illegible] حرره العبد الحقير المذنب الفقير محمد رضا

من افتقر [illegible] فقد

الصلوة معراج المؤمن

النجم [illegible] والكاهن كالساحر [illegible] والكافر في النار

من سلم من [illegible]

الضعيف [illegible]

اذا جاء [illegible]

اذا نزل الفقر [illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی جعل الارواح لسابکین وشفعا لعقولنا وغرة لعیوننا ونتیجة للانظار
ونضرة للابصار ونفحة للارواح وصحة للابدان وحفظا للالوان و
النفس وطوعا للامزجة ثم الصلوة علی من سن السنیه وشرع الشریعه وبعد
حمد وثنا حضرت حکیم علی الاطلاق را سزاست که ابواب فیوضات وانواع
نعمات وانواع الوان مرکبات بر نباتات واختلاف کیفیات والوان
نفیضات مختلف التألیف وصورت ترکیب مدبر فرمود وزیباترین محمودی که زیبنده تحیت
ونعت والوهیت وبرازنده ستایش ربانی تواند بود حمد محمودی که ثنای معبودی باز از
خوی [illegible] کرد [illegible] رخساره روزگار را از تغیرات صبح صادق منور
داشته [illegible] از شفق غدار بهار را از گلگون وحمرت آراسته ولالی متلالی
شاخ که چهره آرای ملک گوهر [illegible] وشیرگان [illegible] صفحات را از ال
آرایش [illegible] سزاوار [illegible] حلیت [illegible] نغمه که [illegible]
[illegible] گستر مهر چهره است که بچهره پروازی خامه از آرزوش [illegible] قلم [illegible] وجود
ونشو ونما داده صانعی که [illegible] در خلوت سرای ازل [illegible]
خطه [illegible] وحضرت [illegible] ودر صنعای [illegible] که از قطره
باران [illegible] در [illegible] وزآب [illegible] باقر
فتبارک الله احسن الخالقین ز ابر [illegible] قطره [illegible] زصلب او [illegible] در رحم
از آن قطره [illegible] وزین [illegible] سرو بالا کند [illegible] چون [illegible]

[illegible]
[illegible] حضرت [illegible]
[illegible] سبحان الذی خلق الازواج [illegible]
[illegible]
[illegible] سبحان الذی [illegible]
[illegible]
[illegible] الله [illegible]
[illegible]
[illegible] حضرت [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] العالم [illegible]
[illegible] حضرت [illegible]
[illegible] عالم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] کلام [illegible] العاده [illegible]

[illegible]

١٣٠١